

گزارش های جامع مطالعات کشورها در خصوص همکاری های علمی بین المللی

تهیه شده در اداره کل مطالعات، همکاریهای بین المللی و دیپلماسی علمی

گردآورندگان: آقای حسن شادمانی، خانم فهیمه تقوی نیک

فرصت را معتنم شمرده و بدین وسیله مراتب سپاس و قدردانی را از جناب آقای دکتر کوهپایان مدیرکل محترم مطالعات،
هنگامی های بین المللی و دیپلماسی علمی به جهت حمایت و ارشادات بی دریغ در مسیر مطالعه و نگارش این مجموعه و همچنین
جناب آقای دکتر عسکری به جهت زحمات گرانقدر ایشان تقدیم می‌داریم.

فهرست عناوین:

شماره صفحه	عناوین
<u>۵</u>	مقدمه
<u>۶</u>	عراق
<u>۱۸</u>	سوریه
<u>۲۹</u>	آلمان
<u>۴۶</u>	چین
<u>۵۶</u>	روسیه
<u>۷۲</u>	یمن
<u>۸۲</u>	مالی
<u>۸۹</u>	قزاقستان
<u>۱۰۲</u>	تاجیکستان
<u>۱۰۹</u>	آذربایجان
<u>۱۲۵</u>	ارمنستان
<u>۱۴۵</u>	ازبکستان

مقدمه:

همکاری علمی در سطح بین المللی، شکل گسترده ای از همکاری و مشارکت علمی است که نتایج مطالعات انجام شده در این حیطه، بر اهمیت و مزایای آن تاکید دارد. گام نخست در مسیر همکاری با طرف خارجی شناخت توانمندیها و نیازهای طرف همکاری در جهت برنامه ریزی برای بهرمندی حداکثری از مزایای یک تعامل علمی است. به نظر می رسد که برنامه ریزی برای شناخت موانع و مشکلات و از میان برداشتن آن ها، بها دادن مسئولان و سیاستگذاران علمی کشور، گسترش تفاهم نامه ها و روابط میان دانشگاه ها و مراکز آموزشی و پژوهشی با مراکز علمی سایر کشورها و نیز تبادل دانشجو و انجام فعالیت هایی مانند این، به بهبود وضعیت و نیز توسعه همکاری های علمی ایران در سطح بین الملل کمک فراوانی خواهد کرد. نظر به تاکید ریاست عالییه دانشگاه در خصوص گسترش همکاری های علمی بین المللی، اداره کل مطالعات، همکاریهای بین المللی و دیپلماسی علمی بعنوان یکی از بخش های معاونت بین الملل و امور دانشجویان غیرایرانی دانشگاه آزاد اسلامی اقدام به انجام مطالعه و بررسی گسترده در خصوص برخی کشورها (براساس اولویت بندی) و تهیه گزارش های جامع نموده تا واحدهای دانشگاهی با بهره گیری از این بررسی ها و کسب اطلاعات مورد نیاز، گام نخست در مسیر همکاری علمی با یک کشور خارجی را با توان و قدرت بیشتری بردارند.

معاونت بین الملل و امور دانشجویان خارجی دانشگاه آزاد اسلامی
اداره کل مطالعات، همکاری های بین المللی و دیپلماسی علمی

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری
جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عراق
با نگاه ویژه به وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی

اطلاعات پایه

حاکمیت	رئیس جمهور	برهم صالح
	نخست وزیر	مصطفی الکاظمی
نوع حکومت	جمهوری	
مساحت کشور	۴۳۸۳۱۷ کیلومتر مربع (۴۳۷۳۶۷ کیلومتر مربع مساحت خشکی، ۹۵۰ کیلومتر مربع مساحت آبی)	
جمعیت	۳۸۱۴۶۰۲۵ (July 2016)	
موقعیت جغرافیایی	در منطقه جنوب غربی آسیا و در تقاطع سه قاره آسیا، اروپا و افریقا قرار گرفته است. کشورهای ایران در شرق، ترکیه در شمال، سوریه و اردن در غرب و عربستان سعودی و کویت در جنوب، همسایگان عراق را شامل می‌شوند.	
تقسیمات کشوری	عراق دارای ۱۸ استان است. هر استان به چند شهرستان تقسیم شده است. کردستان عراق تنها ناحیه تعریف شده در قانون عراق است که برای خود دولت و ارتش نیمه‌رسمی به نام پیشمرگه دارد.	
گروه‌های نژادی	عراق کشوری است با قومیت‌های مختلف، از جمله: عرب، کرد، لر، ترکمن، آشوری، کلدانی، مندایی و صابئین و...	
مذهب	اسلام (تشیع، تسنن)، مسیحی، یهودی، آئین ایزدی.	
زبان رسمی	عربی، کردی	
تولید ناخالص داخلی	۵۹۶.۷ میلیارد دلار (۲۰۱۶)	
نرخ رشد (GDP)	۱۰.۸ درصد (۲۰۱۶)	
نرخ تورم	۲.۴ درصد (۲۰۱۶)	
نرخ بیکاری	۱۶ درصد (۲۰۱۲)	
صنایع عمده	نفت و صنایع وابسته، چرم، فلزات، احشام، مواد غذایی - کشاورزی	

روابط علمی و دانشگاهی ایران و عراق

روابط جمهوری اسلامی ایران و عراق در ابعاد گوناگون و خصوصاً در حوزه علم و فناوری پس از سقوط صدام و حزب بعث حاکم در عراق گسترش چشم‌گیری یافته است اما با توجه به پیشینه تاریخی و اشتراکات وسیع و عمیق دینی، اجتماعی و فرهنگی میان دو کشور، این سطح از ارتباطات علمی و دانشگاهی قابل قبول نمی‌باشد. این مسئله باعث شده تا امروزه ایران بیش از هر کشور دیگری نسبت به مسائل کشور عراق اطلاع و آگاهی داشته باشد.

در حال حاضر دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی ایران از نظر تولیدات علمی از رتبه خوبی در جهان برخوردارند و بعضی از دانشگاه‌ها از جمله صنعتی شریف جایگاه بسیار مطلوبی را در بین دانشگاه‌های جهان در حوزه‌های مختلف علوم از جمله نانو تکنولوژی، بیوتکنولوژی، صنایع هسته‌ای و دارند. همچنین در حوزه پارک‌های علم و فناوری نیز تلاش بسیاری در کشور صورت گرفته و پارک‌های علم و فناوری متعددی در کشور فعال می‌باشند. همچنین شرکت‌های دانش بنیان بسیاری شکل گرفته که در حال توسعه است. ایران آماده افزایش و گسترش هر چه بیشتر همکاری‌های علمی، دانشجویی و دانشگاهی با عراق است و مایل است تا همکاری‌های علمی و دانشگاهی میان دو کشور بیش از پیش تقویت و گسترش یابد و نخبگان، دانشگاهیان و اندیشمندان بتوانند از دستاوردهای علمی در خدمت به مردم دو کشور بهره گیرند. از سویی دیگر متأسفانه شناخت کمی از دانشگاه‌های ایران و توانایی‌های آن‌ها در بخش علمی در دانشگاه‌های عراق وجود دارد و همین امر، با وجود هزاران دانشجوی عراقی در مراکز آموزش عالی و دانشگاه‌های مختلف جمهوری اسلامی ایران، موجب کندی توسعه و ارتقاء روابط علمی میان ایران و عراق گردیده است. هیچ طرح تحقیقات مشترک (یا در حد انگشت شمار) بین دو کشور به صورت رسمی وجود ندارد و رفت و آمد اساتید دانشگاه‌ها بسیار کم است و قطعاً باید بین دانشگاه‌ها و مراکز علمی ایران و عراق روابط گسترده‌تری شکل گیرد. دانش‌آموختگان عراقی مراکز دانشگاهی ایران از نظر علمی از اعتبار و جایگاه‌های بالایی برخوردارند. ایران آماده انتقال تجربیات خود در بخش‌های علمی و تحقیقاتی و اجرای پروژه‌های مشترک با کشور عراق است. مسئولین وزارت علوم عالی عراق، بارها، در سفرهای متعدد به ایران، قول ترغیب دانشجویان عراقی برای تحصیل در ایران را داده‌اند اما این امر همچنان با کندی پیش می‌رود و نیازمند اتخاذ گام‌های جدی و عملی در خصوص این همکاری‌ها و بهره‌مندی از تجارب علمی مشترک و انجام و فعالیت‌های مشترک علمی بین دو کشور می‌باشد.

در همین راستا دانشگاه آزاد اسلامی تلاش‌های وسیعی را در جهت گسترش و تعمیق روابط دانشگاهی خود با دانشگاه‌های عراقی مبذول داشته و در همین ارتباط، چندین تفاهم‌نامه با دانشگاه‌های معتبر عراقی به امضا رسیده است. همچنین، مسئولان دانشگاهی و وزارتی طرفین تاکنون ملاقات‌های متعددی از کشورهای یکدیگر به عمل آورده‌اند که از این میان می‌توان به سفر وزیر علوم وقت عراق به جمهوری اسلامی ایران و ملاقات با ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی اشاره نمود. آقای دکتر طهرانچی در این ملاقات به موارد ذیل به اختصار اشاره نمودند.

تاریخچه مختصر از دانشگاه آزاد و فعالیت‌های بین‌المللی این دانشگاه؛ آمادگی و استقبال دانشگاه آزاد برای انعقاد تفاهم‌نامه همکاری و اقدامات عملیاتی خارج از موانع بروکراتیک؛ تاکید بر انجام پژوهش‌های مشترک؛ احداث

پارک‌های علمی و فناوری مشترک با کمک دانشگاه آزاد اسلامی در کشور عراق؛ آمادگی برای آغاز و گسترش همکاری در رشته‌های پزشکی؛ اعطای فرصت‌های مطالعاتی برای اساتید و دانشجویان عراقی در دانشگاه آزاد؛ استقبال از استفاده محققان عراقی از آزمایشگاه‌های زیرمجموعه دانشگاه آزاد؛ ارائه امکانات خوابگاهی جهت انجام فرصت‌های مطالعاتی کوتاه مدت دانشجویان و اساتید عراقی؛ سرمایه‌گذاری علمی در موضوعات مشترک میان دو کشور از جمله: ریزگردها، منابع آب، نفت و پتروشیمی و علوم انسانی؛ ایجاد آزمایشگاه‌های بروز در دانشگاه‌های عراق؛ ایجاد شعبه دانشگاه آزاد اسلامی در عراق.

ردیف	عنوان	وضعیت اعتبار	موضوع
۱	- الونیه و تکنولوژی - معاونت بین الملل	منقضى	تفاهم نامه همکاریهای دو جانبه علمی فرهنگی
۲	- معاونت بین الملل - اتحادیه وکلای نجف	منقضى	تفاهم نامه ترویج همکاریهای علمی فرهنگی
۳	- اداره کل بین الملل - دانشگاه الونیه	منقضى	قرارداد اعزام دانشجو به ایران
۴	- اداره کل بین الملل - دانشگاه الونیه	منقضى	قرارداد ایجاد دفتر نمایندگی در عراق و ایران
۵	- اداره کل بین الملل - دانشگاه الونیه	منقضى	قرارداد برگزاری کارگاههای آموزشی در عراق
۶	- اداره کل بین الملل - دانشگاه الونیه	منقضى	قرارداد آموزش دانشجویان غیر ایرانی بصورت مشترک در ایران و عراق
۷	- مجلس اعلاى اسلامى عراق - ریاست وقت دانشگاه	دارد	تفاهم نامه همکاریهای علمی آموزشی فرهنگی
۸	- دانشگاه کوفه - هیات امناء دانشگاه	دارد	تفاهم نامه همکاریهای علمی آموزشی فرهنگی

۹	- نبا الحياه - معاونت بين الملل	منقضى	قرارداد کارگزاری، مشاوره برای تاسیس واحد در عراق
۱۰	- واحد سنندج - دانشگاه سلیمانیه	منقضى	تفاهم نامه همکاری های دو جانبه آموزشی و تحقیقات علمی

آموزش عالی عراق:

کیفیت آموزش در عراق، در دهه های اخیر بطور چشمگیری بهبود یافته است. آموزش تا دوره متوسطه، برای همه شهروندان رایگان است. آموزش ابتدایی از سن ۱ تا ۱۱ سالگی به مدت ۱ سال برگزار میشود. تقریباً همه مردم آموزش ابتدایی را پشت سر میگذارند. از سن ۱۲ تا ۱۷ سالگی دوره متوسطه قرار دارد. در سه سال اول بیشتر به درس ریاضی و علوم پرداخته شده است. بعد از این دوره، دانش آموزان می توانند بین دو دوره آماده سازی برای دانشگاه و یا آموزش فنی و حرفه‌ای، یکی را انتخاب کنند. نظام آموزشی در عراق دولتی و خصوصی است که توسط وزارت آموزش و پرورش (قبل از دانشگاهی) و وزارت علوم و آموزش عالی اداره می شود. بیشتر خانواده های شهرنشین، ترجیح میدهند فرزندانشان در مدارس خصوصی پرورش یابند تا به مدارس دولتی بروند. آموزش عالی در دانشگاه های دولتی رایگان است و اکثر اساتید دانشگاه ها، عراقی هستند.

در حال حاضر دانشگاههای آمریکایی و اروپایی و نیز عربی در بغداد و کردستان عراق شعباتی را افتتاح کرده اند. از طرف ایران تاکنون دانشگاه علوم پزشکی تهران و جامعه المصطفی، مجوز اولیه ایجاد شعبه را دریافت کرده اند و مشغول فعالیت هستند.

عراق همچنین با هدف افزایش کیفیت آموزش شهروندان این کشور که بخش عظیمی از آن را جوانان محروم تشکیل می دهند، اقدام به ارائه نظام آموزش عالی جدید این کشور در یک دوره ده ساله از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ نمود. این شیوه نامه جدید که از سال ۱۳۹۱ معرفی شد، در پی استقرار و پیوستگی، و نیز از بین بردن محرومیت اجتماعی می باشد. این برنامه همچنین بر اهمیت کیفیت آموزشی این کشور، موسسات آموزشی و منابع در بخش تحصیلات عالی تاکید می کند.

از سویی دیگر، مسائلی که در حال حاضر دانشگاههای عراق تحت تاثیر ضعف تربیت و آموزش بسیاری از مدرسان و عدم پویایی در انتقال دانش و عدم تشویق دانشجویان به تولید علم، سیستم مدیریت مرکزی اغراق آمیز و شیوه های قدیمی و سنتی در مدیریت می باشد. دانشگاههای عراق همچنان نیاز مبرمی به انجام اصلاحات جامع دارد تا بتواند پویایی و سرزندگی سابق خویش را بازیابد و نقش پیشگامی خود را در بازسازی کشور و بهبود اوضاع اقتصادی ایفا نماید.

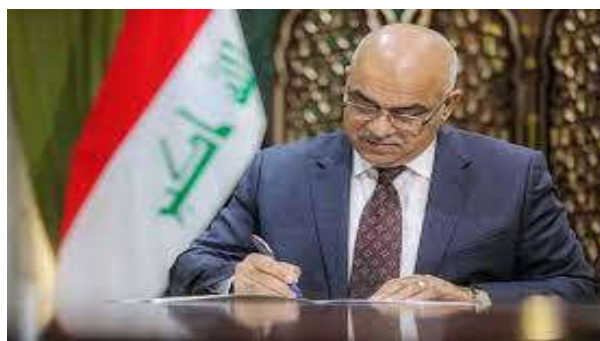
در دوره های تنش های مذهبی بین سالهای ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷، صدها نفر از اساتید دانشگاهها در عراق ترور شدند و هزاران نفر از آنان از این کشور گریختند. با وجود این که دولت عراق مبالغ هنگفتی برای اعطای طرحهای بورسیه و بهبود

سطح آموزش از طریق ارسال هزاران دانشجوی آموزش عالی به خارج از کشور هزینه کرده است تا بتواند کادر آموزشی و تدریسی جدیدی را در کشور، تربیت و تقویت کند؛ اما دانشگاههای عراق همچنان سیاستزده و تحت سلطه‌ی حکومت مرکزی هستند و به اصلاحات روش‌شناختی و سیستماتیک نیاز دارند.

استخدام کارمندان و انتصاب مدیران بر اساس روابط سیاسی و گرایشهای دینی و مذهبی بوده و مدارک دانشگاهی و شایسته‌سالاری در آن هیچ نقشی نداشته است. به عنوان مثال بسیاری از انتصابات بر اساس سلیق حزبی و قومی قبیله‌ای صورت می‌گیرد.

از سوی دیگر، انزوای دانشگاههای عراق همچنان پابرجاست؛ زیرا این دانشگاهها کارایی لازم برای تربیت فارغ التحصیلانی را ندارند که بتوانند در طرحهای بین‌المللی تبادل دانشجو و بورسیه به رقابت بپردازند. نبود همکاریهای پژوهشی و مطالعات عالی مشترک بین دانشگاههای عراق و دانشگاههای بین‌المللی، کمبود مشارکت پژوهشگران در کنفرانسها و کارگاههای مشترک به دلیل کمبود منابع مالی و اجبار آنها به پرداخت هزینه‌ها از درآمد شخصی نیز از دیگر دلایل انزوای دانشگاههای عراق به شمار می‌رود.

دانشگاههای مهم عراق: دانشگاههای بغداد، بصره، موصل، مستنصریه، کربلا، الغری در نجف، اربیل، سلیمانیه، صلاحالدین، کوت و العماره.

بیوگرافی وزیر آموزش عالی جمهوری عراق

شهرت: دکتر نبیل کاظم عبدالصاحب

منصب: وزیر آموزش عالی و تحقیقات علمی جمهوری عراق

تحصیلات و تخصص:

دکتری: مهندسی مکانیک، دانشگاه مسکو

رتبه‌بندی دانشگاههای عراق بر اساس نظام‌های رتبه‌بندی جهانی **QS** و **Times**

رتبه‌بندی بر اساس نظام رتبه‌بندی **QS** در سال ۲۰۲۱

عنوان دانشگاه یا موسسه	رتبه جهانی	رتبه کشوری
University of Baghdad	۸۰۱-۱۰۰۰	۱
University of Kufa	۸۰۱-۱۰۰۰	۲
Mustansiriyah University	+۱۰۰۱	۳

University of Babylon	+۱۰۰۱	۴
-----------------------	-------	---

رتبه‌بندی بر اساس نظام‌های رتبه بندی **Times Higher Education** در سال ۲۰۲۱

رتبه کشوری	رتبه جهانی	عنوان دانشگاه یا موسسه
۱	+۱۰۰۱	University of Baghdad

وضعیت اعتبار دانشگاه‌های عراقی در وزارت علوم ایران

ردیف	دانشگاه	گروه (الف، ب، ج)	
		ب (خوب)	ج (متوسط)
۱	دانشگاه بابل	✓	
۲	دانشگاه بغداد	✓	
۳	دانشگاه کوفه	✓	
۴	دانشگاه مستنصریه	✓	
۵	دانشگاه بصره		✓
۶	دانشگاه موصل		✓
۷	دانشگاه کرکوک		✓
۸	دانشگاه فناوری		✓

- شایان ذکر است که رده بندی دانشگاه‌ها در لیست وزارت علوم به ترتیب "الف" ممتاز، "ب" خوب و "ج" متوسط می‌باشد.
- سفیر ایران در عراق، اخیراً از تایید مدارک و اعتبار ۴۸ دانشگاه ایران از سوی عراق خبر داد. ایشان اظهار کرد: در حدود دو سال است که موضوع اعتبار دانشگاه‌های ایرانی در داخل عراق مورد بررسی است و در نهایت وزارت آموزش عالی عراق ۴۸ دانشگاه ایرانی را مورد تایید قرار داد. از این پس دانشجویان عراقی می‌توانند در تعداد زیادی از دانشگاه‌های ایران مشغول به تحصیل شوند. وی افزود: پیش از این تنها چند دانشگاه ایرانی مورد تایید وزارت آموزش عالی عراق بوده است و در آینده این احتمال وجود دارد که بر تعداد دانشگاه‌های ایرانی مورد تایید این وزارتخانه افزوده گردد.
- در حال حاضر شش واحد دانشگاه آزاد اسلامی (علوم و تحقیقات تهران، کرمانشاه، اصفهان، تهران جنوب، قزوین، شیراز) و یک واحد تعلیق (مشهد) مورد تایید وزارت آموزش عالی عراق می‌باشد.

- هیچ یک از دانشگاه های علوم پزشکی عراق، مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش علوم پزشکی ایران نیست.
- شایان ذکر است که در حال حاضر بیش از ۵۵۰۰ دانشجوی عراقی در دانشگاه آزاد اسلامی اشتغال به تحصیل دارند (به غیر از ورودی های جدید).

خلاصه گزارش اهم اقدامات انجام شده در سال های ۱۴۰۰-۹۸:

- ۱- سفر هیاتیی از دانشگاه آزاد اسلامی به کشور عراق در تاریخ های ۳ الی ۶ اردیبهشت ماه سال ۹۸، در خصوص انعقاد تفاهم نامه دانشگاه آزاد اسلامی با دانشگاه کرکوک؛
- ۲- مکاتبه در خصوص موافقت ریاست محترم دانشگاه با اعطای ۱۰۰ فرصت مطالعاتی به اساتید دانشگاهی عراق در تاریخ ۹۸/۰۴/۱۲؛
- ۳- اعزام آقای سید مسلم موسوی درجه (۹۸/۴/۲۶ لغایت ۹۸/۵/۲) - در خصوص بررسی و راه اندازی دفتر نمایندگی دانشگاه آزاد اسلامی و احداث شعبه دانشگاه در کشور عراق؛
- ۴- اجاره دفتر در شهر بغداد (۵ طبقه تک واحدی - هر طبقه ۲۰۰ متر) - به مبلغ ۴۰ هزار دلار در طول یکسال. لازم به ذکر است، اجاره دفتر فوق الذکر رو به اتمام می باشد. اجاره دفتر برای دوره های مهارت افزایی و تخصصی، جذب دانشجوی و پذیرش در واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در ایران راه اندازی شده است.
- ۵- بازدید رایزن فرهنگی سفارت عراق از واحد اهواز (دکتر امجد مظفر در تاریخ ۹۹/۶/۳۱ به همراه حجت الاسلام فاطمی کیا رایزن فرهنگی کنسولگری ایران در شهر بصره عراق).
- ۶- اعلام ۱۷ واحد دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی به سفارت جمهوری اسلامی ایران در عراق جهت تأیید وزارت علوم عراق.
- ۷- دعوت رسمی دانشگاه آزاد اسلامی از آقای دکتر غسان حمید عبدالمجید مدیرکل اداره تحقیق و توسعه وزارت آموزش عالی و تحقیقات علمی عراق به همراه مدیرکل اداره مأموریت ها و روابط فرهنگی - مدیر بخش تدوین و نوسازی برنامه درسی در تاریخ ۹۹/۷/۱۹؛
- ۸- واگذاری تفاهم نامه منعقد شده دانشگاه آزاد اسلامی با دانشگاه امام موسی کاظم (ع) عراق به واحد اهواز به عنوان واحد پشتیبان و معین.
- ۹- دعوت رسمی دانشگاه آزاد اسلامی از دانشگاه بصره جهت بازدید از توانمندی های دانشگاه آزاد اسلامی در مورخه ۹۹/۸/۱۲؛
- ۱۰- ارسال پاسخ دفتر نخست وزیر عراق به نامه جناب آقای دکتر ولایتی در خصوص توسعه روابط فرهنگی و تاسیس شعبه در عراق در بهمن ۹۹؛
- ۱۱- نامه ریاست محترم دانشگاه به وزیر آموزش عالی و تحقیقات علمی جمهوری عراق در خصوص ثبت و راه اندازی شعبه برون مرزی دانشگاه آزاد اسلامی در بغداد در تاریخ ۹۹/۱۲/۰۳؛

۱۲- ارسال دعوتنامه رسمی ریاست محترم دانشگاه برای دعوت از وزیر آموزش عالی اقلیم کردستان عراق به منظور توسعه همکاری های علمی دانشگاهی و بازدید از ظرفیت های دانشگاه در تاریخ ۱۴۰۰/۰۲/۰۷؛

۱۳- تعیین واحد دانشگاهی اصفهان به عنوان ریاست کارگروه ملی و پیگیری همکاری های علمی بین المللی با کشور عراق در تاریخ ۱۴۰۰/۰۲/۱۱؛

۱۴- مکاتبه مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۲۸ در خصوص راه اندازی و فعال شدن دفتر نمایندگی دانشگاه در عراق؛ ثبت نام یکصد دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد در واحدهای داخلی؛ راه اندازی کلاس زبان فارسی در محل دفتر فوق الذکر؛

پیشنهادات:

- فعال نمودن هرچه بیشتر دیپلماسی علمی با پشتیبانی دیپلماسی سیاسی برای شناساندن دانشگاه آزاد اسلامی و تایید هر چه بیشتر آن از سوی وزارت علوم عراق؛
- فعال نمودن هر چه بیشتر واحدهای مرزی با عراق و همراهی لازم با این واحدها جهت گسترش همکاری های دانشگاهی؛
- اعطای بورس به دانشجویان عراقی ذی نفوذ در وزارت آموزش عالی و دولت عراق در دوره های فوق لیسانس و دکتری در رشته های مختلف؛
- حمایت از انجمن دانشجویان عراقی مقیم ایران برای فعال تر نمودن آن در جهت معرفی هر چه بیشتر دانشگاه آزاد اسلامی و تسهیل جذب دانشجو و همکاری های مشترک؛
- انجام پژوهش ها و طرح های مشترک در زمینه کشاورزی، مدیریت منابع آب، ریزگردها، آلودگی محیط زیست، دامپزشکی و نانوفناوری
- ایجاد دوره های مشترک تبادل استاد، دانشجو و محققین با دانشگاه های منتخب عراقی
- انجام همکاری های تحقیقاتی بین دانشگاه ها و مراکز علمی دو کشور با توجه به مشترکات محیط زیستی، جغرافیایی، نیازهای صنعتی، مسائل فرهنگی و اجتماعی؛
- تشویق رفت و آمد اساتید و دانشجویان دو طرف و خصوصاً شکل گیری تعامل بین اساتید دانشگاه های دو کشور به خصوص در دوره های تحصیلات تکمیلی به عنوان راهی موثر برای تقویت ارتباطات علمی بین دو کشور؛
- ایجاد و توسعه اکوتوریسم و گردشگری پزشکی در واحدهای دانشگاهی مرزی با عراق؛

موانع:

- عدم انسجام و یکپارچگی در مسئولان عراقی برای داشتن اراده قوی جهت همکاری های جدی با دانشگاه های ایرانی؛

- سیاست‌زدگی و قومیت‌گرایی در اتخاذ تصمیمات مربوط به روابط دانشگاهی با ایران؛
- کم‌علاقگی دانشجویان و اعضای هیئت علمی ایران به تحصیل و امور پژوهشی در عراق (به دلایل مختلف از جمله: امنیتی، سطح نسبتاً پایین علمی دانشگاه‌ها نسبت به رقبای دیگر و...) در کنار کم‌پتانسیلی دانشگاه‌ها و وزارت آموزش عالی عراق در اجرایی کردن توافق‌نامه‌ها و تفاهم‌نامه‌ها؛
- تمایل طرف عراقی برای تقبل عمده هزینه‌های همکاری‌های علمی با این کشور از سوی جمهوری اسلامی ایران؛
- وجود رقبای منطقه‌ای و آغاز سرمایه‌گذاری‌های کلان در بعد علمی این کشور که مهمترین آنها عربستان سعودی و ترکیه هستند؛ و استفاده طرف عراقی از این موضوع جهت فشار بیشتر و امتیازگیری بیشتر از کشورمان؛
- به رسمیت شناخته شدن حداقلی واحدهای دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی از سوی وزارت علوم عراق؛
- توقعات حداکثری طرف عراقی مبنی بر اعطای بورس به دانشجویان این کشور در دانشگاه‌های سطح اول دانشگاه آزاد اسلامی؛
- کم‌پتانسیلی طرف عراقی در انجام تعهدات توافق‌شده پیشین؛
- عدم وجود رنکینگ و رتبه‌بندی جامع دانشگاه آزاد اسلامی در سیستم‌های رتبه‌بندی معتبر جهانی؛
- عدم شناخت کافی از دانشگاه آزاد اسلامی در کشور عراق؛
- عدم اعطای آزادی عمل کافی به روسا و اساتید واحدهای واجد شرایط مرزی دانشگاه آزاد اسلامی با عراق برای گرفتن روابط و ایجاد ارتباطات با دانشگاه‌های عراقی؛
- عدم تایید واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی از سوی وزارت علوم عراق (صرفاً شش واحد دانشگاه آزاد اسلامی مورد تأیید می‌باشد).
- تصویب و پرداخت هزینه یکسال آینده جمعاً ۱۳۵ هزار دلار (که شامل اجاره‌ی سالیانه ۴۰ هزار دلار - خرید ملزومات اداری، هزینه‌های تبلیغات، هزینه‌های شبکه‌های ماهواره‌ای، هزینه‌های جذب دانشجو

نقشه راه:

دانشگاه آزاد اسلامی، به عنوان یک شبکه دانشگاهی، پس از سقوط صدام، همواره در پی ایجاد و گسترش همکاری‌های میان دانشگاهی با دانشگاه‌ها و مراکز و موسسات آموزش عالی در عراق خصوصاً مناطق شیعه‌نشین بوده است. دانشگاه آزاد اسلامی هیچ محدودیتی برای همکاری با دانشگاه‌های کشور عراق ندارد و این امر، بارها، در دیدار مسئولان دانشگاه با مقامات عالی این کشور مورد تأکید قرار گرفته است.

کشور عراق در حال حاضر حدود ۱۵/۵ میلیون نفر جمعیت زیر ۱۵ سال دارد، حال آنکه تعداد دانشجویان این کشور حدود ۲۰۰ هزار دانشجو است. این موضوع حجم بازار آتی دانشجویان عراقی را نشان میدهد که در طول ۱۱ تا ۱۵ سال آینده قصد ورود به دانشگاه را دارند. در حال حاضر حدود ۴۰۰۰ دانشجوی عراقی در ایران مشغول به تحصیل هستند. بیشتر این دانشجویان در حوزه علوم انسانی و در دانشگاههای المصطفی، دانشگاه آزاد و دانشگاه مشهد مشغول به تحصیل هستند. در حوزه پزشکی، دانشگاه های علوم پزشکی تهران، ایران و مشهد بیشترین دانشجوی عراقی را دارند. در حال حاضر بیش از ۵۰۰ دانشجوی رشته پزشکی در ایران مشغول به تحصیل هستند. رشته های پزشکی و پیراپزشکی بیشترین جذابیت را از نظر تحصیلی و سپس بازار کار در عراق برای دانشجویان عراقی دارد. در حوزه مهندسی، رشته های مهندسی نفت، آیتی و مخابرات دارای بیشترین جذابیت است. در مجموع نانو تکنولوژی، سلولهای بنیادی، بیو تکنولوژی، ریزگردها، محیط زیست، نفت و پتروشیمی، علوم انسانی، روانشناسی، علوم اجتماعی، تاریخ شفاهی، مستندسازی معماری و ... از مباحث مشترک بین ایران و عراق خواهد بود و دانشگاه آزاد اسلامی و وزارت آموزش عالی و تحقیقات علمی عراق می توانند با تشکیل تیم های تحقیقاتی بر روی این موضوعات پژوهش کنند.

با توجه به مباحث مطرح شده در قسمت های پیشین، مطابق راهبرد کلان نهم سند نقشه جامع علمی کشور بر لزوم تعامل فعال و اثرگذار علمی و فناوری با کشورهای دیگر به ویژه کشورهای منطقه و جهان اسلام تأکید گردیده است. پیرو این راهبرد و براساس سند دیپلماسی علم و فناوری کشور توسعه همکاریهای علمی بین المللی از قبیل دوره های آموزشی و دانشگاهی، پروژه ها و مراکز تحقیقاتی، شرکت های دانش بنیان، مجلات علمی و سرمایه گذاری مشترک با کشورهای خارجی از اهداف کشور در توسعه علمی کشور خواهد بود.

در راستای دست یابی به چشم انداز علمی کشور و اهداف تعیین شده و همچنین با توجه به شرایط سیاسی، اجتماعی و علمی کشور عراق، می توان از پتانسیل موجود در این کشور استفاده نموده و سرمایه گذاری های مشترکی در احداث شعب بین المللی دانشگاه انجام داد.

شایان ذکر است در بازه زمانی سال ۹۳ تا کنون، ۱۶ تفاهم نامه و قرارداد همکاری با وزارت آموزش عالی و مراکز و موسسات آموزش عالی این کشور منعقد گردیده و بر همین اساس موفق به جذب تعدادی از دانشجویان عراقی شده است اما با در نظر گرفتن قرابت های فرهنگی موجود بین دو ملت و پتانسیل های موجود در دو کشور و مرزهای طولانی از یک سو و گستردگی واحدهای دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی از سویی دیگر، برای همکاری های دانشگاهی، می-توان گام های بسیار بزرگتری را در این حوزه، برداشت. دانشگاه آزاد اسلامی همچنین از سال گذشته با انتصاب مسئول راه اندازی واحد عراق این دانشگاه، و نیز انجام سفرهای متعدد مسئولان این دانشگاه در پی افزایش تعاملات و همکاری های دانشگاهی با طرف عراقی بوده است. تاسیس واحد دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی خصوصاً در شهرهای بغداد نجف و کربلا، همواره از هدف های اولیه و اصلی این دانشگاه بوده و در این راستا اقدامات بسیار و گام های اساسی برداشته شده است ولی متأسفانه به دلیل عدم همکاری مناسب طرف عراقی، تاکنون محقق نگردیده است. البته این هدف کماکان از اهمیت بسیاری برخوردار بوده و مسئولین معاونت بین الملل مجدانه در پی تحقق این امر هستند. از

دیگر اقدامات صورت گرفته در سالیان اخیر، مذاکره، مکاتبه و رایزنی‌های متعدد برای افزایش واحدهای دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی مورد تایید وزارت علوم عراق بوده است.

در همین راستا اتخاذ اقدامات زیر لازم می‌باشد:

- بهره‌برداری از پتانسیل عوامل و شخصیت‌های تاثیرگذار و ذی نفوذ عراقی دوست؛
- بکارگیری از تمام ظرفیت سفارت کشورمان و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی؛
- پیگیری بی وقفه برای اخذ مجوزهای لازم به منظور فعالیت و تاسیس واحد در عراق که از مهمترین اقدامات می‌باشد.
- با توجه به بروز بیماری کووید ۱۹، شرایط خوبی برای راه‌اندازی دوره‌های دانشگاهی مجازی مهیاست و دانشگاه آزاد اسلامی در این زمینه از زیرساخت‌های خوبی برخوردار است. البته باید اشاره داشت که این امر نیازمند رای زنی‌های دانشگاهی و سیاسی لازم می‌باشد.
- طرح پیشنهادی اخیر تاسیس دانشگاه آزاد اسلامی علوم پزشکی در نجف اشرف نیز در هیأت رئیسه محترم دانشگاه به تصویب رسیده و در انتظار تایید و موافقت وزارت بهداشت می‌باشد.
- با توجه به میزان بالای تقاضا در جذب دانشجوی، تراکم جمعیت و تعداد بالای دانشجوی و تنوع مذاهب اسلامی و غیره، و از طرفی دانشگاه‌های معتبر و قدیمی همچون دانشگاه مستنصریه در شهر بغداد، دانشگاه آزاد اسلامی از پتانسیل مناسبی در جذب متقاضیان دارد پیشنهاد می‌گردد در گام اول، بغداد به عنوان شهر هدف به منظور تاسیس واحد دانشگاه آزاد اسلامی، در نظر گرفته شود. لذا به نظر می‌رسد مذاکره با قدرت بالادستی و امتیازدهی موثر واقع گردد.
- همکاری مشترک با دانشگاه‌های کشور عراق به ویژه دانشگاه امام کاظم (ع)، به صورت همزمان و موازی با تاسیس دانشگاه در شهر بغداد، در دستور کار قرار گیرد.

دستاوردها:

در جریان سفر جناب آقای دکتر بروجردی معاون محترم بین الملل و امور دانشجویان غیرایرانی به کشور عراق در مهر ۱۴۰۰، موافقت وزارت آموزش عالی و تحقیقات علمی عراق در خصوص تاسیس دانشکده مهندسی / دانشگاه آزاد اسلامی شعبه عراق (در رشته های مهندسی مکانیک، مهندسی مواد و ماشین آلات، مهندسی عمران و مهندسی معادن) به طور رسمی اعلام شد.

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری
جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه
با نگاه ویژه به وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی

اطلاعات پایه

حاکمیت	رئیس جمهور نخست وزیر	بشار اسد حسین عرنوس
نوع حکومت	جمهوری	
پایتخت	دمشق	
مساحت کشور	۱۸۵/۱۸۰ کیلومتر مربع	
جمعیت	حدود ۱۸ میلیون نفر	
موقعیت جغرافیایی	<p>این کشور در همسایگی دریای مدیترانه و در مجاورت کشورهای ترکیه در شمال، عراق در شرق و جنوب شرقی، اردن در جنوب، فلسطین در جنوب غربی و لبنان در غرب واقع شده است. آب و هوای سوریه در کناره‌ها و نواحی جنوب غربی معتدل و مرطوب (مدیتران‌های) و در سایر نقاط گرم و خشک است. از رودهای مهم سوریه میتوان به فرات، خابور، عاصی، عفرین، قوین و دجله اشاره کرد. در این بین، اما رود فرات، با ۶۹۶/۲ کیلومتر طولانی‌ترین آن‌ها است که حدود نیمی از آن در ترکیه و عراق جاری است؛ بندر لاذقیه، بندر طرطوس و بندر بانیا، بزرگ‌ترین بنادر سوریه هستند. شهرهای مهم این کشور نیز عبارتند از دمشق، لاذقیه، حمص، حماه، دیر الزور و معره النعمان. یکی از مناطق جغرافیایی حساس و مهم سوریه بلندی‌های جولان است که جزو خاک سوریه است و امروزه توسط اسرائیل اشغال شده است.</p>	
تقسیمات کشوری	متشکل از ۱۴ استان	
گروه‌های نژادی	عربی کرد ترکمن، عاشوری و ارمنی	
مذهب	اسلام (۱۳٪ شیعه و ۷۴٪ سنی)؛ ۱۰٪ مسیحی؛ ۳٪ سایر پیروان؛	
زبان رسمی	عربی	
تولید ناخالص داخلی	۵۰.۲۸ میلیارد دلار	
نرخ رشد (GDP)	۳ درصد (۲۰۲۰)	
نرخ تورم	۳۴.۵ درصد (۲۰۲۱)	
نرخ بیکاری	۱۰ درصد (۲۰۲۱)	
صنایع عمده	نفت و صنایع وابسته، کشاورزی، ترانزیت کالا	

معرفی وزیر آموزش عالی سوریه
شهرت: دکتر بسام بشیر ابراهیم
منصب: وزیر آموزش عالی سوریه
تحصیلات و تخصص:

- دریافت مدرک دکترا در رشته مهندسی عمران از دانشگاه دولتی مسکو
- دارای سوابق اجرایی متعدد در دانشگاه های سوریه

آموزش عالی سوریه:

یک میلیون دانشجو در ۷ دانشگاه دولتی و ۷۳ دانشگاه خصوصی در کشور سوریه تحصیل می کنند. دانشگاه دمشق، یکی از اصیل ترین دانشگاه ها در دمشق است که بیش از ۱۰۰ سال از عمر آن می گذرد و ۷۰۰۰ دانشجو در مقطع ارشد و دکتری در این دانشگاه مشغول به تحصیل هستند. همچنین در ذیل دانشگاه دمشق، ۹ مؤسسه آموزشی در زمینه پزشکی خدمت رسانی می کنند تا بتوانند خدمات پزشکی را به شهروندان سوریه ارائه دهند.

هدف اصلی تحصیلی در این کشور تقویت روحیه تحقیق بوده و همینطور روند نوآورانه دانشی نیز دیده می شود. رشته های وابسته به علوم انسانی، مثلاً رشته های مدیریت، ادبیات فارسی و رشته های وابسته به شاخه های مهندسی در لیست رشته های تحصیلی بسیار خوب در کشور سوریه هستند. زبان تحصیل در کشور سوریه اغلب انگلیسی و عربی است البته که بسیاری از رشته ها، زبان انگلیسی را گزینه خوبی برای تحصیل در کشور سوریه اعلام کرده اند. رشته مهندسی پزشکی در کشور سوریه به طور کلی یکی از رشته های بسیار عالی و ارزشمند است این رشته تحصیلی از نظر هزینه ارزان و مناسب بوده و از نظر تخصص نیز وضعیت خوبی دارد. برای یادگیری دروس این رشته نیاز است که دوره های پیش نیاز گذرانده شوند. از طرفی رشته های وابسته به شهرسازی و راه سازی در کشور سوریه نیز رشد خوبی داشته است. رشته های وابسته به علوم انسانی، مثلاً رشته های مدیریت، ادبیات فارسی و رشته های وابسته به شاخه های مهندسی در لیست رشته های تحصیلی بسیار خوب در کشور سوریه هستند. تحصیل در کشور سوریه به طور کلی در بخش های تخصصی دنبال شده است و البته که فوق لیسانس و دکترا در کشور سوریه به نسبت سایر موارد از نظر تحصیلی رشد خوبی دارند و بورسیه های تحصیلی برای رشته های مهندسی دکترا در کشور سوریه بسیار دیده می شود. شایان ذکر است که فوق لیسانس و دکترا به هیچ عنوان با شرایط آزمون ورودی دشوار نبوده و در صورت

اعلام آزمون تنها یک ارزیابی سطح علمی صورت می گیرد. رشته های علوم انسانی در این کشور دارای شاخص های دقیقی هستند.

دانشگاه های معتبر دولتی و خصوصی

دانشگاه حلب:

دانشگاه حلب در لیست دانشگاه های عمومی بسیار ارزشمند در کشور سوریه قرار دارد. این دانشگاه دومین دانشگاه معتبر محسوب می شود. این دانشگاه، بیش از ۱۵۰۰ دانشجو برای مقطع فوق لیسانس و در حدود ۲۴۰۰ اعضای هیئت علمی دارد. در این دانشگاه در حدود ۲۵ دانشکده و ۱۰ کالج دیده می شود و دارای ۱۵۲ بخش است و البته که دوره های تحصیلی مهندسی عمران در آن به صورت پیوسته دنبال می شود. یادگیری دروس در این دانشگاه شامل مواردی است که بتواند علوم پایه را نیز در بر بگیرد. رشته های ساخت و ساز، حمل و نقل و محیط زیست در این دانشگاه پایه های مشخصی دارند.

دانشگاه دمشق:

دانشگاه دمشق یکی از بزرگترین و قدیمی ترین دانشگاه های سوریه محسوب می شود. این دانشگاه در سال ۱۹۲۳ تأسیس شد و توانسته به صورت جدی کار خود را آغاز نماید. ۹ دانشگاه عمومی در این منطقه دیده می شود به طور کلی دانشگاه دمشق دارای چندین دانشکده، موسسات عالی، متوسط و دانشگاه های عربی زبان است. رشته های موجود در این دانشگاه به تفکیک دانشکده عبارت است از: پزشکی، داروشناسی، دندانپزشکی، فناوری اطلاعات، مهندسی عمران و مهندسی مکانیک، اقتصاد و هنر و کشاورزی و همینطور رشته فقه اسلامی. همچنین موسسه های فنی زیادی در این دانشگاه در زمینه مهندسی برق و کامپیوتر و کشاورزی فعال می باشد.

دانشگاه تشرون:

دانشگاه تشرون یک دانشگاه عمومی در شهر لاکیا کشور سوریه است که سومین دانشگاه از نظر وسعت محسوب می شود. در این دانشگاه به طور کلی رشته های ادبیات عربی، علوم پایه و کشاورزی با رشد زیادی همراه است. رشته های پرستاری، حقوق و تاریخ و برق و مهندسی و هنر در این دانشگاه نیز مشخصات دقیقی دارد. دانشگاه تشرون در لیست دانشگاه هایی قرار دارد که مردم سعی در پذیرش در آن می کنند. این دانشگاه در حدود ۸۹۲ اعضای هیئت علمی دارد در حدود ۲۴ مربی تحصیلات عالی داشته و بیش از ۱۳۳ عضو کادر فنی را دارا می باشد. رشته های تربیت بدنی و همینطور رشته های وابسته به رشته انفورماتیک در این دانشگاه ارزش تحصیلی بالایی دارد.

دانشگاه SUP

وضعیت دانشگاه های خصوصی در سوریه بسیار بهتر شده است به طوریکه دانشگاه SPU یکی از دانشگاه های مرتبط با علم صنعت است. این دانشگاه خصوصی بوده و مسیر بهبود مستمر و چشمگیر با برنامه های درسی را ایجاد کرده است. برنامه های درسی در سطح محلی، منطقه ای و بین المللی صورت می گیرد. این دانشگاه در سال ۲۰۰۵ تأسیس شد. محوطه دانشگاه بسیار بزرگ است و مجتمع کلینیک های دندانپزشکی در دو طبقه فعالیت می کند.

تحصیل در دوره دکترا در سوریه و شرایط اخذ پذیرش دکترا در سوریه

تحصیل دوره دکترا در کشور سوریه ۵ سال زمان نیاز دارد، پس از ۵ سال فرد باید رساله خود را تهیه کرده باشد و بتواند از پایان نامه خود دفاع کند. مدرک دکترا باید به تأیید دو استاد راهنما برسد. برای ورود به مقطع دکترا در کشور سوریه یک آزمون برگزار می شود که شاید در ابتدا برای کسانی که زبان عربی بلد نباشند گزینه سختی به نظر برسد، دولت بارها اعلام کرده است که آزمون ورود مقطع دکترای پیوسته در کشور سوریه باید به زبان انگلیسی باشد اما هنوز هم تغییری در این راستا صورت نگرفته است. حقیقت امر این است که دکترا در کشور سوریه دارای پایه های مهمی است که شخص باید حداقل یک دوره شش ماهه را به صورت پیش نیاز بگذرانند. دوره های دکترا در کشور سوریه با دریافت حقوق از سوی دولت همراه است. وضعیت امتحانات جامع در کشور سوریه به طور کلی شامل مواردی است که شخص بتواند هم از نظر فنی سنجیده شود و هم از نظر علمی به نتیجه درستی برسد.

تحصیل در دوره فوق لیسانس در سوریه و شرایط اخذ پذیرش فوق لیسانس در سوریه

دوره های کارشناسی ارشد در کشور سوریه دوره های ۲ الی ۳ ساله است. البته که این دوره های تحصیلی یک سال درس و یا یک سال پژوهش و نگارش پایان نامه است. دوره فوق لیسانس در کشور سوریه شامل یادگیری دروس به صورت حرفه ای بوده و شرایط یادگیری نیز آسانتر می شود. برای ورود به این مقطع نیاز است که اولاً موضوع پایان نامه انتخابی معتبر باشد و البته نیاز است که دانشجو از نظر تمکن مالی نیز در وضعیت خوبی باشد. یادگیری دروس برای مقطع کارشناسی ارشد بسیار مهم است. دروس تحصیلی مقطع فوق لیسانس از سوی وزارت علوم اعلام می شود و واحدهای درسی در این مقطع اغلب بین ۳۰ الی ۳۶ واحد اعلام شده است.

تحصیل در دوره لیسانس در سوریه و شرایط اخذ پذیرش لیسانس در سوریه

زبان تحصیل در کشور سوریه اغلب انگلیسی و عربی است. البته که بسیاری از رشته ها زبان انگلیسی را گزینه خوبی برای تحصیل در کشور سوریه اعلام کرده اند. در صورتی می توان ویزای تحصیلی کشور سوریه را اخذ کرد که نامه پذیرش از دانشگاه کشور سوریه صادر گردد. متقاضی نیاز به اثبات تمکن مالی دارد به طوریکه ثابت نماید می تواند از پس مخارج خود در زندگی بر آید و همینطور هزینه های مرتبط با شهریه های دانشگاهی را تقبل نماید. هزینه های زندگی دانشجویی در این کشور اهمیت زیادی دارد.

افرادی که قصد تحصیل برای مقطع لیسانس در کشور سوریه دارند نیاز است که یک مقاله به صورت شخصی به ثبت برسانند و همینطور در آزمون پذیرش GMAT نیز شرکت نمایند. آزمون های پذیرش دانشجویی در این کشور بیشتر در راستای مدیریتی و تجارتي صورت می گیرد. مدارک کارشناسی در کشور سوریه به طور کلی بسیار پر اهمیت هستند. اعتبار مدارک کارشناسی به حدی است که اگر فرد دارای مدرک کارشناسی با معدل بالا باشد برای ورود به مقطع فوق لیسانس دیگر نیازی به ارزیابی شرایط دیگر ندارد.

در این دوره دانشجو باید ۴ سال تحصیلی را پشت سر بگذارد. دوره های فنی و مهندسی در کشور سوریه احتمال تحصیل ۵ سال برای لیسانس را نیز فراهم ساخته است.

آزمون های ورودی مقاطع مختلف در سوریه

برخی از دانشگاه های دولتی با ظرفیت مشخص اقدام به برگزاری آزمون می کنند. آزمون ها اغلب شامل سوالات مشخصی هستند و دشواری زیادی در آزمون در سوریه دیده نمی شود. آزمون های کشور سوریه به طور کلی به زبان عربی برگزار می شود و برخی از دانشگاه ها شرایط آزمون به زبان انگلیسی را فراهم ساخته اند.

مواد آزمون های ورودی در دانشگاه های کشور سوریه:

وزارت علوم سوریه در سال ۲۰۱۱ دروس آزمون ها را ریاضیات پایه، علوم انسانی و همینطور پرورش و دانش اعلام کرده بود، این موارد تا سال ۲۰۱۴ حفظ شد اما اساتید معتقد بودند که بهتر است اصول تجربی، زبان و زیست شناسی نیز وارد آزمون ورودی دانشگاه ها شود و از سال ۲۰۱۷ مواد آزمون ها شامل موارد گفته شده به اضافه دروس وابسته به بهداشت و درمان است.

روابط علمی و دانشگاهی ایران و سوریه

روابط جمهوری اسلامی ایران و سوریه در سال های گذشته و در ابعاد گوناگون و خصوصاً در حوزه علم و فناوری گسترش چشم گیری یافته است اما با توجه به پیشینه تاریخی و اشتراکات وسیع و عمیق دینی، اجتماعی و فرهنگی میان دو کشور، این سطح از ارتباطات علمی و دانشگاهی قابل قبول نمی باشد. این مسئله باعث شده تا امروزه ایران بیش از هر کشور دیگری نسبت به مسائل کشور سوریه اطلاع و آگاهی داشته باشد.

در حال حاضر دانشگاه ها و مراکز پژوهشی ایران از نظر تولیدات علمی از رتبه خوبی در جهان برخوردارند و تعدادی از این دانشگاه ها جایگاه بسیار مطلوبی را در بین دانشگاه های جهان در حوزه های مختلف علوم از جمله نانو تکنولوژی، بیوتکنولوژی، صنایع هسته ای و دارند. همچنین در حوزه پارک های علم و فناوری نیز تلاش بسیاری در کشور صورت گرفته و پارک های علم و فناوری متعددی در کشورمان فعال می باشند. همچنین شرکت های دانش بنیان بسیاری شکل گرفته که در حال توسعه است. ایران آماده افزایش و گسترش هر چه بیشتر همکاری های علمی، دانشجویی و دانشگاهی با سوریه است و مایل است تا همکاری های علمی و دانشگاهی میان دو کشور بیش از پیش تقویت و گسترش یابد و نخبگان، دانشگاهیان و اندیشمندان بتوانند از دستاوردهای علمی در خدمت به مردم دو کشور بهره گیرند. از سویی دیگر متاسفانه شناخت کمی از دانشگاه های ایران و توانایی های آن ها در بخش علمی در دانشگاه های سوریه وجود دارد و همین امر، با وجود برخی دانشجوی سوری در مراکز آموزش عالی و دانشگاه های مختلف جمهوری اسلامی ایران، موجب کندی توسعه و ارتقاء روابط علمی میان ایران و سوریه گردیده است. طرح های تحقیقات مشترک، در حد انگشت شمار بین دو کشور به صورت رسمی وجود دارد و رفت و آمد اساتید دانشگاه ها بسیار کم است و قطعاً باید بین دانشگاه ها و مراکز علمی ایران و سوریه روابط گسترده تری شکل گیرد. دانش آموختگان سوری مراکز دانشگاهی ایران از نظر علمی از اعتبار و جایگاه های بالایی برخوردارند.

جنگ ایران و عراق

در جریان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، سوریه از جمله کشورهایی بود که با کاهش سطح روابط سیاسی خود با عراق به حمایت از جمهوری اسلامی ایران پرداخت.

وضعیت اعتبار دانشگاه‌های سوری در وزارت علوم ایران

ردیف	دانشگاه	گروه (الف، ب، ج)	
		ب (خوب)	ج (متوسط)
۱	دانشگاه دمشق		✓
۲	دانشگاه حلب		✓
۳	دانشگاه تشرین		✓
۴	دانشگاه بین‌المللی عرب		✓
۵	دانشگاه فرات		✓

- شایان ذکر است که رده بندی دانشگاه‌ها در لیست وزارت علوم به ترتیب "الف" ممتاز، "ب" خوب و "ج" متوسط می‌باشد.

وضعیت اعتبار دانشگاه‌های سوری در وزارت بهداشت ایران

هیچ یک از دانشگاه‌های کشور سوریه مورد تأیید وزارت بهداشت نیستند.

رتبه بندی دانشگاه‌های برتر سوری بر اساس نظام رتبه بندی جهانی در سال ۲۰۲۱

رتبه کشوری	رتبه جهانی	عنوان دانشگاه یا موسسه
۱	۳۱۷۱	Damascus University
۲	۴۳۳۱	Tishreen University
۳	۴۷۵۰	University of Aleppo
۴	۵۹۳۳	Al Baath University

روابط علمی دانشگاه آزاد اسلامی و سوریه

دانشگاه آزاد اسلامی از اوایل دهه ۸۰ به شکلی منسجم در پی گسترش هرچه بیشتر روابط علمی و دانشگاهی با سوریه بوده است و با تصویب هیات امناء دانشگاه برای راه‌اندازی شعبه برون مرزی این دانشگاه در سوریه، بر شدت این تلاش‌ها افزوده گشت. در سال‌های اخیر و همراه با تغییرات حاصله در ارکان دانشگاه، مسئولان عالی رتبه دانشگاه از جمله جناب آقای دکتر ولایتی، ریاست محترم هیات موسس و امناء دانشگاه، جناب آقای دکتر طهرانچی، ریاست

محترم دانشگاه، و دیگر مسئولان، طی چندین سفر به سوریه و ملاقات با مقامات عالی رتبه این کشور در پی تحقق این امر بوده‌اند اما بدلیل عدم ساز و کار مناسب در طرف سوری، تاکنون نتیجه‌ای حاصل نگردیده است. از دیگر موارد شایان ذکر، تفاهم نامه های منعقد شده موجود میان دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه های سوری است که یقیناً نیازمند پیگیری تا حصول نتیجه مطلوب می باشد. این تفاهم نامه ها به شرح ذیل است:

- تفاهم‌نامه‌هایی که از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ با دانشگاه‌های دمشق، حلب و الشام به امضا رسیده است.
- تفاهم نامه همکاری با حلب کشور سوریه (آبان ۹۶)
- تفاهم نامه همکاری واحد علوم و تحقیقات با دانشگاه دمشق (۱۳۹۸)
- تفاهم نامه همکاری دانشگاه الشام سوریه و واحدهای استان تهران (۱۳۹۸)

اقدامات صورت گرفته اخیر به منظور راه اندازی واحد دانشگاهی در کشور سوریه:

از مهم ترین اقدامات اخیر در روابط دانشگاهی با سوریه، می توان به سفر جناب آقای دکتر بروجردی، معاون بین الملل و امور دانشجویان غیر ایرانی دانشگاه، به این کشور در دی ماه سال ۱۳۹۹ اشاره نمود. اهم اقدامات صورت گرفته در این سفر به شرح ذیل می باشد:

- پیگیری دیدار جناب آقای دکتر ولایتی، ریاست محترم هیات موسس و امنای دانشگاه آزاد اسلامی با آقای بشار اسد، رئیس محترم جمهوری عربی سوریه، در خصوص تاسیس شعبه دانشگاه در آن کشور و نیز پیگیری تفاهم نامه همکاری علمی، آموزشی با دانشگاه حلب؛
- ملاقات با آقای بسام ابراهیم، وزیر آموزش عالی سوریه، و تقدیم پیام کتبی آقای دکتر ولایتی، ریاست محترم هیات موسس و امنای دانشگاه آزاد اسلامی، به آقای بشار اسد و ارائه پیش نویس طرح احداث "دانشگاه فناوری های نوین حافظیه" در دمشق برای رشته های نانو تکنولوژی، بیوتکنولوژی، فناوری اطلاعات، علوم شناختی، فوتونیک و فناوری فضایی، در سه مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری که مقرر شد طرح پیشنهادی بعد از تایید رئیس جمهوری سوریه، به دانشگاه آزاد اسلامی ابلاغ گردد؛
- ملاقات با آقای فیصل مقداد، وزیر امور خارجه و آقای دکتر حموده صباغ، رئیس مجلس سوریه؛
- دیدار با سفیر سوریه در تهران (بهمن ماه ۱۳۹۹) جهت پیگیری اخذ مجوز تاسیس واحد دانشگاهی در آن کشور و نتایج سفر دیمه ۹۹ به کشور سوریه؛

شایان ذکر است در سی و هشتمین جلسه هیات امنای مرکزی دانشگاه مورخ ۹۹/۱۱/۱۱ تاسیس شعبه دانشگاه آزاد اسلامی در کشور سوریه به تصویب رسیده است.

چشم انداز همکاری های دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه های سوریه؛ موانع، فرصت ها و رؤس خط مشی همکاری با دانشگاه های سوری

دانشگاه آزاد اسلامی آمادگی آن را دارد تا مرکز فعالیت های منطقه ای خود را در کشور سوریه قرار دهد. این دانشگاه هیچ محدودیتی برای همکاری با دانشگاه های کشور سوریه ندارد و این امر، بارها، در دیدار مسئولان دانشگاه با مقامات عالی این کشور مورد تأکید قرار گرفته است.

همچنین، سوریه پس از سپری کردن دوران سخت جنگ امروز وارد مرحله سازندگی شده است و با توجه به گستردگی و توان علمی دانشگاه آزاد اسلامی، تاسیس واحدهای این دانشگاه در این کشور با توجه به نیازمندی های علمی سوریه می تواند روند سازندگی را تسریع نماید. از سویی دیگر، امروز سوریه در رشته های های تک، آی تی، ام بی ای و ... بیش از هر زمان دیگری نیازمند همکاری های علمی است و دانشگاه آزاد می تواند این خلأ را به خوبی پر نماید. دانشگاه آزاد اسلامی آماده انتقال تجربیات خود در بخش های علمی و تحقیقاتی و اجرای پروژه های مشترک با کشور سوریه است. مسئولین وزارت علوم عالی سوریه، بارها، در سفرهای متعدد به ایران، قول ترغیب دانشجویان سوری برای تحصیل در این دانشگاه را داده اند اما این امر همچنان با کندی پیش می رود و نیازمند اتخاذ گام های جدی و عملی در خصوص این همکاری ها و بهره مندی از تجارب علمی مشترک و انجام و فعالیت های مشترک علمی بین دو کشور می باشد.

در آن سوی، اما، دانشگاه های سوری بدلیل بحران های چند سال اخیر دچار نوعی انزوا گردیده اند؛ زیرا این دانشگاه ها کارایی لازم برای تربیت فارغ التحصیلانی را ندارند که بتوانند در طرح های بین المللی تبادل دانشجو و بورسیه به رقابت بپردازند را نداشته اند. نبود همکاری های پژوهشی و مطالعات عالی مشترک بین دانشگاه های سوری و دانشگاه های بین المللی، کمبود مشارکت پژوهشگران در کنفرانسها و کارگاه های مشترک به دلیل کمبود منابع مالی و اجبار آنها به پرداخت هزینه ها از درآمد شخصی نیز از دیگر دلایل انزوای دانشگاه های سوریه به شمار می رود.

همچنین با شیوع بیماری کووید ۱۹، شرایط خوبی برای راه اندازی دوره های دانشگاهی مجازی مهیاست و دانشگاه آزاد اسلامی در این زمینه از زیرساخت های خوبی برخوردار است. البته باید اشاره داشت که این امر نیازمند رایزنی های دانشگاهی و سیاسی لازم می باشد.

موانع همکاری:

- وجود قوانین و بروکراسی اداری و حزبی انحصار گرا و نیز عدم انسجام و یکپارچگی در مسئولان سوری برای داشتن اراده قوی جهت همکاری های جدی بعنوان سدی برای تاسیس شعبه دانشگاه در سوریه؛
- وجود ناامنی و جنگ در برخی مناطق؛
- عدم وجود اراده سیاسی قوی و کم پتانسیلی طرف سوری برای اعطای مجوز تاسیس شعبه برون مرزی دانشگاه؛
- کم علاقه دانشجویان و اعضای هیئت علمی ایران به تحصیل و امور پژوهشی در سوریه (به دلایل مختلف از جمله: امنیتی، سطح نسبتاً پایین علمی دانشگاه ها نسبت به رقبای دیگر و...)
- تمایل طرف سوری برای تقبل عمده هزینه های همکاری های علمی با این کشور از سوی طرف ایرانی؛

- توقعات حداکثری طرف سوری مبنی بر اعطای بورس به دانشجویان این کشور در واحدهای سطح اول دانشگاه آزاد اسلامی؛

فرصت‌ها و رؤوس خط مشی همکاری با دانشگاه های سوریه:

- فعال نمودن هرچه بیشتر دیپلماسی علمی با پشتیبانی دیپلماسی سیاسی برای شناساندن دانشگاه آزاد اسلامی؛
- تعیین سوریه بعنوان مرکز فعالیت های منطقه ای دانشگاه؛
- اعطای بورس دوطرفه (از جمله اعطای بورس به دانشجویان سوری ذی نفوذ در وزارت آموزش عالی و دولت سوریه در دوره های فوق لیسانس و دکتری در رشته های مختلف؛
- ایجاد مراکز رشد و نوآوری دانشگاه در سوریه؛
- ایجاد تسهیلات برای دانشجویان سوری برای گذراندن دوره های بالینی پزشکی در دانشگاه آزاد اسلامی؛
- ایجاد تسهیلات برای دانشجویان سوری برای ادامه تحصیل در رشته های پزشکی و پیرا پزشکی و نیز اعطای بورس در این زمینه؛
- اعطای فرصت های مطالعاتی به اساتید سوری و تشویق رفت و آمد اساتید و دانشجویان دو طرف و خصوصاً شکل گیری تعامل بین اساتید دانشگاه های دو کشور، با توجه به مشترکات محیط زیستی، جغرافیایی، نیازهای صنعتی، مسائل فرهنگی و اجتماعی، به خصوص در دوره های تحصیلات تکمیلی به عنوان راهی موثر برای تقویت ارتباطات علمی بین دو کشور؛
- فعالیت در حوزه رشته هایی نظیر، های تک، آی تی، ام بی ای و ... که نیاز امروز سوریه است؛
- بهره برداری از فرصت بازسازی سوریه؛
- بهره برداری از پتانسیل عوامل و شخصیت های تاثیرگذار و ذی نفوذ سوری دوست؛
- پیگیری لازم برای اجرایی نمودن بندهای تفاهم نامه های موجود و احیاء تفاهم نامه های منقضی؛
- بکارگیری از تمام ظرفیت سفارت کشورمان و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی؛
- دریافت مجموعه اطلاعات چگونگی دریافت مجوز برای تاسیس شعبه خارجی در سوریه؛
- پیگیری بی وقفه برای اخذ مجوزهای لازم به منظور فعالیت و تاسیس واحد در سوریه که از مهمترین اقدامات می باشد؛
- سرمایه گذاری لازم برای ورود به فضای آموزشی و دانشگاهی در سوریه؛

نتیجه گیری:

با توجه به مباحث مطرح شده در قسمت های پیشین، مطابق راهبرد کلان نهم سند نقشه جامع علمی کشور بر لزوم تعامل فعال و اثرگذار علمی و فناوری با کشورهای دیگر به ویژه کشورهای منطقه و جهان اسلام تأکید گردیده است و پیرو این راهبرد و براساس سند دیپلماسی علم و فناوری کشور، توسعه همکاریهای علمی بین المللی از قبیل

دوره های آموزشی و دانشگاهی، پروژه ها و مراکز تحقیقاتی، شرکت های دانش بنیان، مجلات علمی و سرمایه گذاری مشترک با کشورهای خارجی از اهداف کشور در توسعه علمی کشور خواهد بود. در راستای دست یابی به چشم انداز علمی کشور و اهداف تعیین شده و همچنین با توجه به شرایط سیاسی، اجتماعی و علمی کشور سوریه، می توان از پتانسیل موجود در این کشور استفاده نموده و سرمایه گذاری های مشترکی در احداث شعب بین المللی دانشگاه انجام داد.

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری
جمهوری اسلامی ایران و جمهوری فدرال آلمان
با نگاه ویژه به وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی

اطلاعات پایه

نوع حکومت	فدرالیسم جمهوری پارلمانی
پایتخت	برلین
رئیس جمهور	فرانک والتر اشتاین مایر
صدراعظم	آنگلا مرکل
احزاب نیرومند آلمان:	<ul style="list-style-type: none"> - حزب دموکرات مسیحی (CDU) - حزب سوسیال مسیحی (CSU) - حزب سوسیال دموکرات (SPD) - حزب لیبرال (دموکرات‌های آزاد FDP) - حزب اتحاد ۹۰/سبزها (Bündnis 90/Die Grünen) - حزب چپ (Die Linke) - حزب آلترناتیو برای آلمان (AFD) <p>حزب دموکرات مسیحی آلمان:</p> <p>این حزب سیاسی در سال ۱۹۴۵ بعد از جنگ جهانی دوم با یکجا شدن گروه‌های مختلف محافظه کار آلمان و چندین انجمن دیگر تاسیس شد. این حزب معمولاً به عنوان حزب مردمی (Volkspartei) مشهور است و طرفدارن زیادی از همه طبقات اجتماعی دارد و با رنگ سیاه شناخته می‌شود.</p> <p>حزب CDU در حال حاضر با همکاری CSU و SPD دولت ائتلافی آلمان را تشکیل داده‌اند. حزب دموکرات مسیحی آلمان روی تقویت اقتصاد و ارزش‌های مسیحیت تأکید دارد.</p>
مساحت کشور	۳۵۷.۳۸۶
جمعیت	۸۳.۰۲۰.۰۰۰
گروه‌های نژادی	<p>مردم آلمانی (به آلمانی: Deutsche) یک گروه قومی هستند که فرهنگی مشترک دارند و به زبان آلمانی سخن می‌گویند. در آلمان بین شهروندان آلمان (Bundesdeutsche) و مردم با تبار آلمانی (Deutschstämmige) تفاوت قائل می‌شوند. از نظر تاریخی نیز بین آلمانی‌های امپراتوری آلمان (۱۸۷۱-۱۹۱۸) (Reichsdeutsche) و آلمانی‌تبارها (Volksdeutsche) در کل تفاوت قائل می‌شدند.</p> <p>از میان نزدیک ۱۰۰ میلیون سخنور زبان آلمانی در جهان حدود ۶۶ تا ۷۵ میلیون نفر خود را آلمانی به‌شمار می‌آورند. همچنین نزدیک به ۸۰ میلیون آلمانی تبار، عمدتاً در کشورهای ایالات متحده، کانادا، روسیه، فرانسه، لهستان و ... هستند که زبان مادریشان آلمانی نیست.</p> <p>در نتیجه تعداد کل آلمانی‌ها در جهان بسته به تعریف (سخنگویان مادری، آلمانی‌تبارهای دورگه یا چندرگه) بین ۶۶ تا ۱۶۰ میلیون است. در آمریکا بر اساس آمار سال ۲۰۰۰ حدود ۴۳ میلیون (۱۵ درصد) خود را آمریکایی آلمانی می‌دانستند. ایالت داکوتای شمالی و داکوتای جنوبی در ایالات</p>

متحدہ آمریکا بیشترین آلمانی تبار را در خود جای داده است. [۳۰] هرچند که درصد جمعیت آمریکایی آلمانی‌ها در سده گذشته کاهش یافته است، همچنان بزرگترین گروه قومی آمریکا هستند. همچنین بر اساس آمار سال ۲۰۰۶ در آمریکا، حدود ۵۱ میلیون نفر خود را دارای تبار آلمانی می‌دانستند

آلمان در اروپای غربی و اروپای مرکزی قرار دارد و از شمال با کشور دانمارک، از شرق با لهستان و جمهوری چک، از جنوب با اتریش و سوئیس، از جنوب غرب با فرانسه و لوکزامبورگ و از شمال غرب با بلژیک و هلند مرز مشترک دارد. عرض این کشور بین مدار ۴۷ درجه شمالی و مدار ۵۵ درجه شمالی و طول آن بین نصف‌النهار ۵ درجه شرقی و نصف‌النهار ۱۶ درجه شرقی واقع شده است. آلمان همچنین از جنوب با دریاچه کنستانس که سومین دریاچه بزرگ در اروپای مرکزی است، هم‌مرز است. قلمرو آلمان ۳۵۷،۳۸۶ کیلومتر مربع (۱۳۷،۹۸۸ مایل مربع) را پوشش می‌دهد که شامل ۳۴۹،۲۲۳ کیلومتر مربع (۱۳۴،۸۳۶ مایل مربع) خشکی و ۷،۷۹۸ کیلومتر مربع (۳،۰۱۱ مایل مربع) آب است. آلمان از نظر مساحت، هفتمین کشور بزرگ اروپا و ۶۲مین کشور بزرگ جهان است

موقعیت جغرافیایی

مسیحیت بزرگترین دین در آلمان است. حدود نیمی از مسیحیان در آلمان کاتولیک هستند، عمدتاً کاتولیک‌های لاتین. کاتولیسیم در قسمت جنوبی و غربی کشور قویتر است. تقریباً نیمی به کلیسای انجیلی آلمان (EKD) غالب در مناطق شمالی تعلق دارند و بقیه به چندین فرقه کوچک مسیحی مانند کلیسای آزاد انجیلی لوتری، کلیسای ارتدکس شرقی یا شاهدان یهوه. [۵][۶] بین ۵ تا ۶ درصد از ساکنان آلمان مسلمان هستند، در حالی که آیین‌های بسیار کوچکتر شامل آیین بودا، یهودیت، هندوئیسم و یزیدیسیم هستند. بقیه مردم به هیچ کلیسایی وابسته نیستند و بسیاری از آنها بی دین، ندانم‌گرا یا غیر مذهبی هستند.

ترکیب مذهب

آلمان دارای نظام سیاسی جمهوری فدرال دموکراتیک پارلمانی بوده و دارای ۱۶ ایالت است. هر ایالت دارای یک دولت و قانون اساسی و تا حد زیادی خود مختار و براساس سازمان داخلی خود اداره می‌شود.

تقسیمات کشوری

زبان آلمانی یک زبان ژرمنی غربی است که بیشتر در اروپای مرکزی گفتگو می‌شود. آلمانی در آلمان، اتریش، سوئیس، تیرول جنوبی ایتالیا، جامعه آلمانی زبان بلژیک و لیختن‌اشتاین پرگویشورترین زبان و رسمی است. این زبان همچنین یکی از زبان‌های رسمی لوکزامبورگ و استان اوپوله لهستان نیز به شمار می‌رود

زبان رسمی

یورو، ارز رسمی آلمان است. یورو یکای پول کشورهای منطقه یورو است. یورو به ۱۰۰ سنت (Cent) تقسیم می‌شود. استفاده از یورو در اول ژانویه سال ۲۰۰۲ رسماً در کشورهای آلمان، فرانسه، بلژیک، اتریش، اسپانیا، پرتغال، یونان، ایتالیا، ایرلند، لوکزامبورگ، هلند و فنلاند آغاز شد و اکنون در ۱۹ کشور از ۲۸ عضو اتحادیه اروپا به‌طور رسمی در جریان است.

واحد پول

0/1- درصد

تورم

۴/۲ درصد

نرخ بیکاری

وضعیت نظام آموزش عالی در آلمان

برای ورود به دانشگاه، دانش آموزان دبیرستانی در آلمان میبایست در امتحان ورودی یا کنکوری که (Abitur) نامیده میشود شرکت کنند.

در حال حاضر در آلمان ۱.۹۸ میلیون دانشجو مشغول به تحصیل هستند که تقریباً نیمی از آنها را دختران تشکیل می‌دهند.

در آلمان ۳۷۶ موسسه آموزش عالی وجود دارد که از مجموع موسسات فوق ۱۰۲ دانشگاه، ۱۷۰ دانشگاه علوم کاربردی (Fachhochschulen) و ۶۹ موسسه نیز دانشکده‌های خصوصی شامل مدارس عالی هنر و موسیقی هستند. طبق آمار ارائه شده در این گزارش، طی سالیان اخیر شمار دانشجویان خارجی در این کشور نیز افزایش یافته است.

تقسیم‌بندی‌های نظام آموزش عالی در آلمان

۱- دانشگاه‌ها (universitat)

دانشگاه‌های این کشور در واقع مراکز تحقیقاتی هستند. این موسسات شکل سنتی موسسات آموزش عالی در آلمان محسوب می‌شوند. ۱۰۲ دانشگاه آلمان به دقت تحقیقات و آموزش را به هم مرتبط می‌کنند. اغلب دانشگاه‌های این کشور طیف وسیعی از رشته‌ها را ارائه می‌دهند. دانشگاه‌های دارای رویکرد قوی در فن‌آوری در این کشور بعنوان **Technische Universität** شناخته می‌شوند. این دانشگاه‌ها در مقایسه با دانشگاه‌های علوم کاربردی تأکید بیشتری بر روی تحقیقات پایه دارند.

۲- دانشگاه علوم کاربردی (Fachhochschule)

این موسسات در واقع مراکز آموزشی عملی و تجربی هستند. ۱۷۰ دانشگاه علوم کاربردی در آلمان رویکردی به شدت عملی و تجربی داشته و ارتباط تنگاتنگی با دنیای کار و اشتغال دارند. در این دانشگاه‌ها تأکید اصلی بر روی فن‌آوری، بازرگانی، طراحی و بخش اجتماعی است. در عین حال امکان تحصیل در رشته پزشکی یا حقوق و دکتری کامل در دانشگاه‌های علوم کاربردی وجود ندارد.

۳- مدارس عالی موسیقی و هنر (Kunst, Musik –Und Filmhochschule)

این موسسات مراکز یادگیری هنر هستند. ۵۳ مدرسه دولتی هنر، موسیقی و فیلم‌سازی معمولاً دانشجویانی را جذب می‌کنند که آزمون ورودی را با موفقیت پشت سر بگذارند. ۲۳ دانشکده موسیقی آلمان محبوبیت ویژه‌ای را در بین دانشجویان خارجی دارند. در این دانشکده‌ها سهم دانشجویان خارجی ۳۳.۷ درصد است. اگرچه ورودی دانشکده‌های هنر بسیار بالا است اما آموزش‌های ارائه شده در آن‌ها بسیار عالی و باکیفیت است. تقریباً تمام دانشکده‌های هنر و موسیقی در آلمان حق اعطای مدرک دکتری، فوق دکتری و عنوان پروفسوری را دارند.

۴- دانشگاه‌های همکاری‌های آموزشی (Berufsakademie)

انتخاب این موسسات برای افرادی که به دنبال آغاز یک حرفه هستند گزینه بسیار مناسبی است. ۳۸ دانشگاه همکاری آموزشی در واقع موسسات آموزش عالی نیستند اما مدارک اعطایی از سوی برخی از آنها معادل مدارکی است که دانشگاه‌های علوم کاربردی اعطا می‌شوند. این موسسات آموزشی آموزش‌های خاص در زمینه تجارت، فن‌آوری و بخش اجتماعی همراه با برنامه‌های مهارت‌شغلی ارائه می‌دهند. دانشجویان در صورتی قادر به تحصیل در این موسسات همکاری‌های آموزشی هستند که قرارداد آموزشی با یک کارفرما داشته باشند. فارغ‌التحصیلان این موسسات، چشم‌انداز شغلی خوبی خواهند داشت.

۵- دانشکده‌های خصوصی (private Hochschulen)

این موسسات در واقع موسسات مناسب برای دانشجویانی است که خودشان هزینه تحصیل خود را می‌پردازند. ۶۹ دانشکده خصوصی بیشتر برنامه‌های تحصیلی در قالب گروه‌های کوچک ارائه می‌دهند که ارتباط تنگاتنگی با صنایع دارند. از مشخصه‌های بارز آنها گرایش عملی بالا و دوره‌های تحصیلی کوتاه‌مدت است. شهریه پرداختی در این دانشکده‌ها از ۱۸۰۰ الی ۴۷۰۰ یورو در هر ترم متغیر است. با این حال تمام دانشکده‌های خصوصی انتظارات دانشجویان را برآورده نمی‌کنند. در این میان تشخیص اینکه یک دانشگاه یا دانشکده خصوصی دارای اعتبار دولتی باشد، بسیار مهم است. در غیر این صورت مدارک آنها مورد تایید نبوده و در هنگام یافتن شغل فارغ‌التحصیلان را دچار مشکلات عدیده خواهد کرد.

بررسی تطبیقی نظام آموزش عالی ایران و آلمان

دوره پس از اخذ مدرک دیپلم در ایران و آلمان متفاوت می‌باشد، دوره کالج در آلمان به منزله پلی بین تحصیلات متوسطه در کشورهای خارجی و تحصیلات عالی در دانشگاه‌های آلمان است. به منظور مطابقت تحصیلی کشورهای مختلف با سیستم تحصیلی در کشور آلمان و آماده کردن داوطلبان خارجی برای تحصیل در آلمان دانشگاه‌های آلمان دوره کالج یک ساله ای را ارائه می‌دهند که، در طی آن دانشجو با مفاد درسی مورد نیاز برای تحصیل در رشته مورد نظر خود در دانشگاه آشنا شود. مهمترین معیار ورود مستقیم به دانشگاه در آلمان، تحصیلات متوسطه ۱۳ساله است. در ایران ۶ سال دبستان و مقطع متوسطه از سال هفتم تا دوازدهم، که جمعاً ۱۲ سال تحصیلی دارد. پس همچنان ۱ سال برای ورود به دانشگاه در آلمان کم دارد. در نظام آموزش عالی ایران تمام مقاطع تحصیلی در دانشگاهی با زبان فارسی تدریس میشوند و واحدهایی اندک به زبان انگلیسی اختصاص دارند. اما در مقابل نظام آموزشی عالی آلمان بعد از مقطع لیسانس، در مقطع فوق لیسانس و دکتری امکان تحصیل به هر دو زبان آلمانی و انگلیسی وجود دارد و در مقطع فوق لیسانس نیز تمام رشته‌ها به زبان انگلیسی در این مقطع ارائه میشوند. تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد نیز کاملاً رایگان است و داشتن مدرک TOEFL و یا IELTS برای رشته‌های انگلیسی زبان الزامی است. برای رشته‌هایی هم که به زبان آلمانی ارائه میشوند، باید حداقل در ایران تا سطح B1 آلمانی پیش رفت و سپس در کلاس‌های زبان دانشگاه تا

سطح DSH شرکت کرد تا مجوز شرکت در کلاسهای درسی دانشگاه در مقطع فوق لیسانس به متقاضی داده شود. و همچنین در دوره دکتری که دوره ای ۳ الی ۴ سال بوده دوره، به زبان آلمانی و یا انگلیسی برگزار میشود. به تازگی به ویژه در رشته های علوم طبیعی و مهندسی بیشتر طرحها و ارائه پایان نامه به زبان انگلیسی صورت می گیرد. از مهم ترین تفاوت های آموزش عالی ایران و آلمان میتوان به پژوهش و نظریه محور بودن دانشگاهها و آموزش و کاربردمحوری در مدارس عالی فنی اشاره کرد.

بازیگران عرصه علم و فناوری آلمان

فعالیت های علمی و پژوهشی در آلمان به وسیله طیف متنوعی از مجریان انجام می شود. شرکت های خصوصی ۶۸/۲٪ و دانشگاهها ۱۷/۳٪ فعالیت های پژوهشی این کشور را انجام می دهند. در زمینه تحقیقات پایه، انجمن ماکس پلانک، انجمن فران هوفر، انجمن هلم هولتز و انجمن لیب نیز سازمان های اجرایی اصلی هستند. بخش آموزش عالی و سازمان های پژوهشی دولتی به ترتیب ۴۸٪ و ۴۲٪ بودجه تحقیق و توسعه دولت را جذب می کنند. سهم بخش منابع خارجی در تامین منابع مالی فعالیت های تحقیق و توسعه آلمان ۴٪ است.

اولویت های موضوعی تحقیق و توسعه در آلمان

بودجه تحقیق و توسعه دولت فدرال آلمان با توجه به اولویت های کلان علم و فناوری این کشور، در رشته های خاصی از فناوری مانند زیست فناوری، نانو فناوری، فناوری اطلاعات و ارتباطات، فناوری پزشکی، فناوری محیط زیست، فناوری فضا و فناوری هواپیما هزینه می شود.

یکی از رویکردهای مهم در نظام آموزش عالی بین المللی شدن آن است. مطالعه ی مشترک سرویس تبادلات دانشگاهی آلمان DAAD کنفرانس رؤسای مؤسسه های آموزش عالی و بنیاد هومبولت ۱۷ در سال ۲۰۱۴ نشان داد که ۳۰۰ مؤسسه آموزش عالی آلمان ۳۱ هزار توافق برای همکاری با ۵ هزار همکار دانشگاهی در ۱۵۰ کشور جهان منعقد کرده اند که در میان آنها بسیاری با دو پایان نامه همزمان از مؤسسه آلمانی و دانشگاه کشور موطن پژوهشگر خارجی پایان خواهند یافت. بسیاری از مؤسسه های آموزش عالی در توسعه رشته های تحصیلی در آلمان و تأسیس مؤسسه های آموزش عالی بر اساس الگوی آلمانی این نوع موسسه ها در دیگر کشورها، از جمله در مصر، چین، اردن، قزاقستان، مغولستان، عمان، سنگاپور، مجارستان، ویتنام و ترکیه، سهمیم هستند. همچنین از افزایش گرایش دانشجویان آلمانی برای تحصیل در خارج نیز حمایت میشود. هم اکنون بیش از ۳۰ درصد دانشجویان آلمانی بخشی از دوران آموزش عالی خود را در خارج میگذرانند. بر اساس برنامه های اعلامی دولت آلمان، در آینده میبایست از هر دو دانش آموخته آلمانی یکی از آنها حین تحصیل، تجربه آموزش در خارج را کسب کرده باشد.

دانشگاههای ارزشیابی شده آلمان براساس فهرست اعلامی سازمان امور دانشجویان (۲۰۲۱)

قابل دسترس از طریق لینک ذیل:

<http://grad.saorg.ir/grad2017> (Sep. 2021) (Germany)

۵۲ دانشگاه در گروه الف

۳۰ دانشگاه در گروه ب

۱۴۲ دانشگاه در گروه ج

– فهرست دانشگاههای آلمان مورد تایید وزارت بهداشت در سال ۲۰۲۰–۲۰۲۱

<https://www.gamafars.com/wp-content/uploads/2017/11/list-behdasht-2022.pdf>

رتبه های برتر دانشگاه های آلمان بر اساس نظام رتبه بندی جهانی QS (۲۰۲۱)

رتبه جهانی	عنوان دانشگاه
50	Technical University of Munich
63	Ludwig-Maximilians-Universität München
64	Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg
117	Humboldt-Universität zu Berlin
130	Freie Universitaet Berlin
131	KIT, Karlsruhe Institute of Technology
145	RWTH Aachen University
148	Technische Universität Berlin (TU Berlin)
173	Technische Universität Dresden
175	Eberhard Karls Universität Tübingen
175	Albert-Ludwigs-Universitaet Freiburg
195	University of Göttingen
228	Universität Hamburg
240	Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn
267	Technical University of Darmstadt
282	University of Cologne
307	Universität Mannheim
311	Goethe-University Frankfurt am Main
317	Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg
323	Universität Jena

Universität Stuttgart	333
University Ulm	344
Westfälische Wilhelms-Universität Münster	356
Johannes Gutenberg Universität Mainz	403
Julius-Maximilians-Universität Würzburg	437
Ruhr-Universität Bochum	439
Universität Konstanz	443
Universität des Saarlandes	451
Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg	470
Universität Leipzig	483
Christian-Albrechts-University zu Kiel	501-510

رتبه های برتر دانشگاه های آلمان بر اساس نظام رتبه بندی جهانی THE (۲۰۲۱)

عنوان دانشگاه	رتبه جهانی
LMU Munich	32
Technical University of Munich	41
Heidelberg University	42
Charité - Universitätsmedizin Berlin	75
University of Tübingen	78
Humboldt University of Berlin	80
University of Freiburg	83
RWTH Aachen University	107
University of Bonn	114
Free University of Berlin	118
University of Göttingen	130
University of Hamburg	135
University of Mannheim	140
Technical University of Berlin	140
Ulm University	140
University of Würzburg	140
University of Cologne	145
TU Dresden	152
Bielefeld University	158
University of Münster	195

University of Erlangen-Nuremberg	198
University of Duisburg-Essen	201-250
University of Hohenheim	201-250
Karlsruhe Institute of Technology	201-250
Friedrich Schiller University Jena	251-300

همکاری علمی با آلمان

❖ نقشه راه همکاری: تشکیل کمیته تخصصی ← شناسایی دانشگاه یا موسسه تحقیقاتی مناسب ← شناسایی و تعیین طرف همکاری ← برقراری ارتباط با طرف همکاری مورد نظر ← تعیین نوع همکاری مورد نظر ← آغاز همکاری با نگارش متن پروپوزال همکاری و تهیه متن پیشنهادی پیش نویس تفاهم نامه همکاری

❖ برخی از موسسات تحقیقاتی، پروژه ها و بورس های آلمان

The “Research in Germany” Portal:

حاوی اطلاعات مربوط به تحقیقات و فرصت های تامین بودجه تحقیقات، پرتال مشاغل مربوط به موضوعات دانشگاهی و تحقیقات، همچنین پیشنهاداتی در خصوص آغاز همکاری با یک نهاد آلمانی.

www.research-in-germany.org

German Project Information System (GEPRIIS):

پایگاه اطلاعاتی آنلاین ارائه کننده اطلاعاتی در خصوص تمامی پروژه های تحقیقاتی تحت حمایت DFG.

<http://gepris.dfg.de>

German Research Institutions (GERiI):

حاوی اطلاعات در خصوص بیش از ۲۵۰۰۰ نهاد تحقیقاتی در دانشگاههای آلمان و نهادهای تحقیقاتی غیردانشگاهی.

www.gerit.org

Website of the DFG:

حاوی اطلاعات بیشتر درباره برنامه های تامین بودجه DFG، دستورالعمل تامین بودجه و فهرست فعالیت های اخیر DFG.

www.dfg.de

The German Rectors’ Conference (HRK) Research Map:

حاوی اطلاعاتی درباره اولویت های تحقیقاتی که برای هر دانشگاه دارای اهمیت استراتژیک است.

www.hrk.de/home

The Higher Education Compass:

حاوی اطلاعاتی در خصوص نهادهای آموزش عالی آلمان، حوزه های رشته ها و برنامه هایی که ارائه میدهند، همکاری های بین المللی آنها و مسئولان این حوزه ها در هر دانشگاه.

www.hochschulkompass.de/en/study-in-germany

• بورس های تحصیلی در کشور آلمان و مراکز ارائه دهنده

در کشور آلمان موسسات مختلفی وجود دارند که اقدام به اعطای بورس به دانشجویان خارجی برای تحصیل در مقاطع و رشته های مختلف می کنند. از جمله مهمترین موسسات در زمینه اعطای بورس عبارت هستند از:

- موسسه تبادلات آکادمیک آلمان

این نهاد سازمانی است که از همکاری موسسات آموزش عالی آلمان و با حمایت دولت آلمان بویژه دو وزارتخانه امور خارجه و علوم و تحقیقات ایجاد شده است. هدف از تشکیل این مؤسسه ارتقای روابط آموزشی و آکادمیک بین مؤسسات آموزشی آلمان و سایر کشورها است. تبادلات دانشجویی، فارغ التحصیلان دانشگاه و سایر پژوهشگران از دیگر فعالیتهای این مؤسسه است. مؤسسه تبادلات آکادمیک آلمان (دآآد) بورس های مختلف تحصیلی و تحقیقاتی برای دانشجویان، محققان و پژوهشگران سایر کشورها از جمله ایران در نظر گرفته است. برخی از این بورس ها عبارتند از:

• بورس «دآآد» برای هنرمندان در قالب برنامه «هنرمندان در برلین»؛ سالانه حدود ۱۵ تا ۲۰ هنرمند، نویسنده و آهنگ ساز در سطح ملی و بین المللی از کشورهای مختلف به برلین برای اقامتی ۱۲ ماهه (در موارد خاص ماهه) دعوت می شوند. تبادل اطلاعات و تجربیات هنرمندان و آشنا شدن با مسائل رایج فرهنگی در کشورهای دیگر دنیا نیز از دیگر اهداف این برنامه می باشد.

• بورس تحصیلی برای رشته های هنری (هنر، طراحی، فیلم، موزیک، نقاشی و معماری، بازیگری و کارگردانی)؛ این بورس برای افرادی است که در حوزه های ذکر شده فعالیت داشته، دارای مدرکی مرتبط با این رشته ها بوده و قصد گذراندن دوره مطالعاتی در آلمان را دارند. این دوره ها صرفا تحقیقاتی مطالعاتی و کوتاه مدت بوده و پس از پایان آنها مدرکی ارائه نمی شود. تسلط به زبان آلمانی یا انگلیسی الزامی است. مدت زمان این بورس حداقل ۱ سال است. (البته امکان تمدید آن وجود دارد)

• بورس تحصیلی در مقطع کارشناسی ارشد: اولویت در اعطای این بورس برای دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد کشورهای در حال توسعه می باشد. این بورس حداکثر برای مدت ۲ سال ارائه میگردد. درخواست کنندگان این بورس باید حداقل دارای دو سال تجربه کاری باشند. گواهی سابقه کار می باید در هنگام درخواست ارائه گردد. درخواست متقاضیان بدون تجربه کاری مورد بررسی قرار نمی گیرد. اولویت برای فارغ التحصیلان رشته های مرتبط با سابقه کار، شاغلان و فعالان در وزارتخانه ها، مراکز و سازمان های دولتی، اتاق های بازرگانی و صنعتی است.

- بورس تحصیلی تحقیقاتی روابط عمومی و مدیریت PPGG : دانشجویان و متقاضیانی که در حوزه های سیاست حقوق اقتصاد و دولت فعالیت داشته و از تجربه کافی در این زمینه برخوردارند می توانند برای این بورس درخواست بدهند. تقویت آکادمیک حرفه مدیریتی نیروهای شاغل از اهداف این بورس تحصیلی میباشد. این بورس برای دوره کارشناسی ارشد (برای فارغ التحصیلان کارشناسی) در نظر گرفته شده است. متقاضیان قبل از شروع برنامه تحصیلی یک دوره ۶ ماهه آموزش زبان آلمانی در آلمان می گذرانند. متقاضیان دانشگاه های انگلیسی زبان نیز شامل این قاعده می شوند داشتن مدرک زبان انگلیسی تافل یا ایلتس الزامی است. علاوه بر ارایه مدارک و سوابق تحصیلی پذیرش از سوی دانشگاه نگارش انگیزه گذراندن این دوره و تاییده یک استاد و یا کارفرما از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده و داشتن زبان آلمانی امتیاز ویژه برای درخواست کنندگان محسوب می شود.

- بنیاد الکساندر فون هومبولت

- بنیاد الکساندر فون هومبولت که در سال ۱۸۶۰ تاسیس شده است، امروزه نقش به سزایی در حمایت از تبادلات آکادمیک و همکاری های بین محققان آلمانی و خارجی ایفا می کند. این بنیاد با ارائه بورس های تحصیلی تحقیقاتی به تمامی دارندگان مدرک دکتری تخصصی و محققان برجسته، این فرصت را می دهد تا دوره های کوتاه مدت و بلند مدت پست دکتری را در یکی از دانشگاه ها و مراکز علمی تحقیقاتی آلمان سپری کنند. همچنین بنیاد الکساندر فون هومبولت با ارائه برنامه های مختلف و برگزاری کنفرانس ها و نشست های علمی بین المللی سعی در بین المللی کردن حوزه علم و تحقیقات دارد. این مؤسسه سالانه امکان فرصت های مطالعاتی در آلمان را برای بیش از ۱۹۰۰ پژوهشگر و استاد دانشگاه در سراسر جهان فراهم می کند. شبکه دریافت کنندگان بورس های تحقیقاتی تحصیلی این بنیاد هم اکنون بالغ بر ۲۳۰۰۰ هزار نفر می باشد که در زمینه های گوناگون علمی در بیش از ۱۳۰ کشور جهان پراکنده اند. از بین این دانشمندان ۴۳ نفر دارای جایزه نوبل می باشند.

- جامعه تحقیقاتی آلمان

انجمن تحقیقات آلمان یکی از معروف ترین مراکز ارائه دهنده بورس برای فرصت های مطالعاتی برای دارندگان مدرک دکتری است. این نهاد یکی از برجسته ترین سازمان های حمایت کننده علم و فن آوری در آلمان است که با ارائه حمایت های مختلف در قالب بورس های تحقیقاتی و حمایت پروژه های مختلف علمی نقش مهمی را در روند رشد علم و فن آوری ایفا می کند. دانشگاه های آلمان برای پوشش و حمایت مالی پروژه های خود از خدمات این جامعه استفاده میکنند. پروژه های مختلف می توانند با همکاری دانشگاه ها و مراکز علمی و محققان سایر کشور ها نیز صورت پذیرند. از این طریق دانشمندان سایر کشورها نیز فرصت مشارکت در این برنامه ها را پیدا می کنند.

- جامعه ماکس پلانک

یکی از موفق ترین سازمان های علمی در جهان جامعه ی ماکس پلانک است. در میان دانشمندان این سازمان از زمان تاسیس ۱۷دارنده جایزه نوبل دیده می شود. مراکز ماکس پلانک (Max-Planck-Institute) در سرتاسر آلمان تحقیقات گسترده ای در زمینه های مختلف علمی و تحقیقات بنیادین انجام می دهند. جامعه ماکس پلانک مجموعه ۸ مؤسسه تحقیقاتی در دانشگاه های آلمان را تشکیل می دهد. این مجموعه به تحقیقات بنیادین در حوزه های علوم تجربی و زیستی، علوم انسانی و اجتماعی می پردازند. مراکز ماکس پلانک سالانه بورسیه های تحصیلی برای دانشجویان و محققان خارجی ارائه می دهند. به اعتقاد مدیران این سازمان، ایجاد تکیه گاه های روشن علمی و پردازش موضوعات مشترک احتیاج به همکاری تنگاتنگ پژوهشگران سراسر دنیا دارد که در این راستا همکاری بین المللی بسیار مهم تلقی می شود.

- جامعه هلم هولتز

این جامعه با بیش از ۲۵ مرکز علمی تحقیقاتی و مؤسسه دانشگاهی بزرگترین سازمان علمی آلمان را تشکیل می دهد. از جمله فعالیت های این مراکز علمی تحقیقات در خصوص موضوعات بسیار کاربردی در حوزه صنعت، سلامت، اقتصاد، انرژی، فضا، محیط زیست و غیره است. ارتباط تحقیقات و پژوهش با صنعت، فن آوری و نو آوری از جمله اهداف ۱۸ مرکز علمی هلم هولتز هستند. سالانه مراکز مختلف هلم هولتز یا همکاری دانشگاه های مختلف بورسیه های تحقیقاتی برای محققین ارائه می دهد. یکی از اهداف ارائه این بورسیه ها بین المللی ساختن علم و تحقیقات و روابط علمی با محققان و مؤسسات تحقیقاتی سایر کشور ها می باشد.

آمار تولیدات علمی و همکاری های مشترک بین المللی ایران (با کشور آلمان) در پایگاه WOS

سال	کل مدارک ایران	تعداد مدارک مشترک با کشورهای جهان	تعداد مدارک مشترک با آلمان	متوسط استناد به مقاله در مقالات مشترک با کشور آلمان
۲۰۲۰	۶۹۷۷۳	۲۲۱۳۷	۱۶۹۴	۳.۳۸
۲۰۱۹	۶۳۳۴۵	۱۷۸۳۹	۱۴۶۷	۹.۴۲
۲۰۱۸	۵۶۴۲۲	۱۴۰۸۴	۱۲۲۷	۲۲.۲۵
۲۰۱۷	۵۴۵۲۱	۱۲۱۹۲	۱۰۰۸	۳۷.۳۲
۲۰۱۶	۴۹۴۲۴	۱۰۳۰۵	۸۸۸	۴۴.۰۲
۲۰۱۵	۴۲۰۸۴	۸۸۷۵	۷۹۷	۴۴.۸۶
۲۰۱۴	۳۳۹۹۸	۷۷۴۵	۷۲۴	۴۱.۵۴

در محاسبه نسبت متوسط استناد به مقاله در تولیدات مشترک با کشور آلمان، فقط مقالات اصیل و مروری در نظر گرفته شده اند و سایر انواع مدارک حذف شده اند. در یک بازه ۱۰ ساله از ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹، متوسط استناد به مقاله در مقالات مشترک با کشور آلمان ۳۵.۹۵ است. (متوسط استناد به مقاله در مقالات مشترک با کشور آلمان در بازه ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ برابر با ۳۰.۲۸ می باشد).

داده های پایگاه شاخص های اساسی علم (ESI) نشان می دهد که در بازه ۱۰ سال اخیر، متوسط استناد به هر مقاله نمایه شده در پایگاه وب آو ساینس (WOS) برابر با ۱۰.۰۷ است (بر اساس آخرین روزآمد سازی در تاریخ ۲۱ ژانویه ۲۰۲۱).

نهادهای شاخص پژوهشی آلمان جهت برقراری ارتباط علمی بین المللی BIG4 اصطلاحی است که در ادبیات خاص دانشگاهی و تحقیقاتی آلمان به "چهار غول تحقیقاتی" غیردانشگاهی آلمانی تلقی می شود. این چهار نهاد پژوهشی عبارتند از:

- ماکس پلانک
- هلم هولتز
- لایبنیتس
- فراون هوفر

در بررسی نحوه همکاری با این نهادها ذکر این نکته ضروریست که طبق آمار، تعداد محققان بین المللی شاغل در موسسات هریک از این نهادهای پژوهشی از نظر رشته و حوزه تحقیقاتی متفاوت است.

وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی با دانشگاههای کشور آلمان

فهرست تفاهم نامه های منعقد

- ۱ تفاهمنامه همکاری واحد اراک با دانشگاه هومبولت آلمان (۱۳۸۲) برگزاری کنفرانس مشترک، برگزاری کارگاه آموزشی با حضور یکی از اساتید هومبولت-حضور دو گروه از دانشجویان دانشگاه هومبولت جهت انجام همکاری در خصوص تالاب میقان
- ۲ تفاهم نامه سه جانبه تهران جنوب با دانشگاههای نورد هاوزن و ارفورت (۲۰۱۶) - تبادل دانشجو و هیات علمی و فعالیتهای پژوهشی
- ۳ تفاهم نامه همکاری با دانشگاه صنعتی الیمناو (۲۰۱۶)
- ۴ تفاهمنامه همکاری واحد خارک با شرکت آلمانی نورد(دسامبر ۲۰۱۵)-انجام مصاحبه و اعزام ۴ دانشجو بورسیه
- ۵ تفاهم نامه همکاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان با دانشگاه ماربورگ آلمان(۲۰۱۲- به مدت ۳ سال) - اقدامات لازم برای ساخت بیمارستان روان تنی - انجام سمینارهای مشترک - تاسیس کلینیک درمان اعتیاد

¹ Current ESI Dataset

توافق برای رشته های مشترک در حوزه روانشناسی در مقطع دکتری. بدون نتیجه

۶ تفاهم نامه همکاری پژوهشگاه مرکزی دانشگاه با پژوهشگاه های فدرال آلمان (بهمن ۹۵) ۵ سال

۷ تفاهم نامه مرکز بین المللی بندر انزلی و موسسه حقوقی مکس پلانک آلمان ۲۰۱۶- انجام یک کنفرانس

۸ تفاهم نامه واحد یادگار امام با دانشگاه فنی و حرفه ای کلن آلمان (۲۰۱۸ به مدت ۱۰ سال)- در حال انجام مقدمات امضای قرارداد همکاری

۹ تفاهم نامه واحد علوم و تحقیقات با دانشگاه فرای آلمان (تاریخ امضا ۲۰۱۰- به مدت نامعلوم- مورد اجرایی گزارش نشده است.

۱۰ تفاهم نامه واحد یادگار امام با دانشگاه فنی و حرفه ای کلن آلمان (۲۰۱۸ به مدت ۱۰ سال)- امضای قرارداد برگزاری دوره های آموزشی با همکاری شرکت سامان ماشین خاورمیانه در ایران

"گزارش روند ایجاد دفتر دانشگاه آزاد اسلامی در دانشگاه های ایالت تورینگن - آلمان"

پیرو مصوبه مورخ ۹۴/۱۲/۵ هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی با موضوع ایجاد دفاتر دانشگاه آزاد اسلامی در خارج از کشور، ایجاد دفتر دانشگاه آزاد اسلامی در یکی از دانشگاه های آلمان در دستور کار مشترک حوزه بین الملل دانشگاه و واحد تهران جنوب قرار گرفت که گزارش برنامه ها و طرح های این اقدام به شرح ذیل است:

الف- اقدامات انجام شده:

- مطالعه قوانین و مقررات کشور آلمان و شناسایی دانشگاه های مطرح آلمان
- مکاتبه و رایزنی با دانشگاه صنعتی برلین آلمان جهت ایجاد دفتر دانشگاه آزاد اسلامی در آن دانشگاه
- دعوت از مسئولین دانشگاه های آلمان جهت بازدید از دانشگاه آزاد اسلامی
- حضور وزیر علوم، اقتصاد و تکنولوژی ایالت تورینگن در تهران و بازدید از واحد تهران جنوب و مذاکره در خصوص ایجاد دفتر
- اعلام آمادگی وزیر علوم- اقتصاد و تکنولوژی ایالت تورینگن مبنی بر تخصیص دفتر
- انعقاد تفاهمنامه بین دانشگاه آزاد اسلامی تهران جنوب و دانشگاه نورد هاوزن و دانشگاه ارفورت (ERFURT)
- تخصیص دفتر دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب در محل توسعه وزارت علوم ایالت تورینگن بعنوان دفتر همکاری با سه دانشگاه نوردهاوزن، ارفورت و دانشگاه صنعتی المناو و استخدام همکار بومی آقای دکتر هاوزن
- عقد قرارداد همکاری با دانشگاه های نورد هاوزن، ارفورت و دانشگاه صنعتی المناو در بهمن ماه ۱۳۹۵ در زمینه های تبادل دانشجو، تبادل استاد، تبادل کارمند، برگزاری دوره های کوتاه مدت تخصصی برای

دانشجویان تحصیلات تکمیلی، انجام کنفرانس های بین المللی مشترک با پشتیبانی ناشر اشپیرینگر، چاپ مقالات مشترک در ژورنالهای معتبر بین المللی از جمله ژورنالهای ناشر اشپیرینگر، ارائه گواهینامه های مشترک برای دوره های مشترک و دوره های کوتاه مدت ، ایجاد فرصت های مطالعاتی برای اساتید و دانشجویان دوره دکترا دانشگاه آزاد اسلامی بویژه در رشته های صنعتی و فنی، ایجاد دوره های کوتاه مدت تخصصی برای کارشناسان ایران در آلمان و تهران

- اعزام اولین گروه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب به آلمان برای گذراندن بخشی از رساله کارشناسی ارشد و دکترا به دانشگاه های طرف قرارداد در سال ۱۳۹۶ در رشته های معماری، کامپیوتر (نرم افزار)، طراحی کاربردی و مهندسی شیمی
- مصوب برگزاری دوره مشترک دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب با سه دانشگاه طرف قرارداد آلمان توسط وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری در تاریخ ۱۳۹۸/۰۱/۲۷ و ابلاغ آن به ریاست محترم و عالییه دانشگاه آزاد اسلامی جناب آقای دکتر تهرانچی برای رشته های برق، انرژی، عمران، معماری و کامپیوتر
- پذیرش ۳۶ دانشجو برای دوره مشترک در مقطع ارشد از بهمن ماه ۱۳۹۸ تا کنون
- درآمد خالص ۲۵۰۰۰ یورو توسط شهریه از دانشجویان اعزامی دوره مشترک به آلمان

اهداف و وظایف تعیین شده دفتر:

- ایجاد دوره های مشترک تحصیلات تکمیلی بین دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه های ایالتی (۴ دانشگاه)
- برگزاری دوره های کوتاه مدت تخصصی برای ایرانیان مقیم آلمان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد اسلامی
- دوره های زبان و ادبیات فارسی
- دوره های زبان و ادبیات آلمانی
- تبادل دانشجو استاد
- انجام کنفرانس های بین المللی مشترک
- چاپ مقالات مشترک در مجلات معتبر آلمانی
- ارائه گواهینامه های مشترک برای دوره های مشترک و دوره های کوتاه مدت
- ایجاد فرصت های مطالعاتی برای اساتید و دانشجویان دوره دکتری دانشگاه آزاد اسلامی به ویژه در رشته های فنی
- ایجاد دوره های کوتاه مدت تخصصی برای کارشناسان ایران در آلمان و تهران

هزینه های پیش بینی شده دفتر:

- طبق قرارداد اجاره دفتر حدود ۷۲۰ یورو در ماه

- هزینه های جاری شامل آب و برق و اینترنت
- هزینه های پرسنلی (در صورت نیاز)

"تاسیس موسسه علمی انتشاراتی آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی با عنوان IAU-IP- در آلمان"

پیرو مصوبه مورخ ۹۴/۱۲/۵ هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی با موضوع ایجاد دفاتر دانشگاه آزاد اسلامی در خارج کشور، ایجاد یک دفتر در آلمان به صورت مشترک در دستور کار اداره کل بین الملل دانشگاه و واحد امارات قرار گرفت که شرح اقدامات صورت گرفته و مصوبات در این خصوص به قرار زیر است:

الف- اقدامات انجام شده:

- مطالعه قوانین و مقررات کشور آلمان جهت ایجاد دفتر
- مذاکره با دانشگاه های کلن، ESTM، برلین، هامبورگ و برخی دیگر از دانشگاه های آلمان
- مذاکره و تبادل نظر با مسئولین جمهوری اسلامی ایران در آلمان، (سفیر محترم و نماینده علمی فرهنگی سفارت)
- تاسیس موسسه انتشاراتی با عنوان IAU-IP برای دانشگاه آزاد اسلامی به نمایندگی واحد امارات
- اخذ مجوز انتشارات و آموزش های کوتاه مدت با امکان اعطای گواهینامه پایان دوره
- اخذ کد مالیاتی برای موسسه و افتتاح حساب بانکی به نام رئیس و معاون اداری مالی واحد امارات
- در اختیار قرار گرفتن ساختمان در مرکز آکادمی شهر اسن (ESSEN) (سه طبقه) و برنامه ریزی جهت دوره های مجازی و حضوری آموزش زبان و ادبیات فارسی، انگلیسی و آلمانی.

اهداف و وظایف موسسه:

- برگزاری دوره های کوتاه مدت و تخصصی ویژه ایرانیان مقیم آلمان و سایر فارسی زبانان
- برگزاری دوره های آموزش زبان و ادبیات فارسی
- نمایش و فروش اینترنتی محصولات و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی در آلمان
- پیگیری جهت انعقاد قراردادهای پروژه های اقتصاد دانش بنیان با شرکت ها و موسسات تحقیقاتی کشور آلمان
- ایجاد مدرسه مخصوص ایرانیان (در آینده) و دانشگاه علمی کاربردی
- فراهم کردن حضور دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری برای فرصت مطالعاتی کوتاه مدت
- معرفی دانشگاه آزاد اسلامی به اروپا بعنوان بزرگترین دانشگاه حضوری جهان

هزینه های موسسه:

- هزینه های جاری شامل آب، برق و اینترنت
- هزینه های پرسنلی (در صورت نیاز و تأیید چارت نیروی انسانی پس از تصویب)

- بابت اجاره موسسه طبق قرارداد، ۱۴ درصد سود حاصل به طرف آلمانی پرداخت می گردد.
- برای دو سال اول در صورت عدم سوددهی، هیچ وجهی به طرف آلمانی پرداخت نمی شود

چشم انداز و پیشنهادات همکاری علمی فرهنگی با دانشگاهها و مراکز علمی آلمان

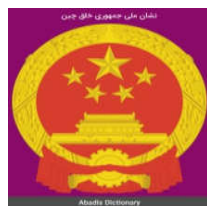
در حال حاضر با توجه به تاکید ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی نسبت به تمرکز بر همکاری با برخی کشورها از جمله آلمان، معاونت بین الملل به دنبال تدوین راهکارهای ملموس جهت آغاز، تقویت و تمدید همکاری ها با دانشگاهها و نهادهای علمی کشور آلمان می باشد. با توجه به سابقه همکاری مفید واحدهای دانشگاه آزاد با برخی دانشگاههای آلمان در قالب طرح اراسموس به نظر میرسد این امر در صورت تایید یکی از اولویت های همکاری با آلمان باشد.

❖ مراتب آغاز و تقویت همکاری با آلمان:

- بررسی تفاهم نامه های منعقد شده و تعیین موارد دارای اولویت و اقدام عاجل جهت اجرایی سازی یا تمدید.
- تعیین یک واحد دارای صلاحیت و ظرفیت مناسب بعنوان واحد معین همکاری با آلمان
- تشکیل کمیته تخصصی همکاری با آلمان برگزاری جلسات به طور منظم جهت بررسی راهکارهای تقویت همکاری و دعوت از مسئولین دانشگاه علم و صنعت بعنوان نماینده وزارت علوم در همکاری با آلمان به منظور بهره گیری از تجربیات سازنده در این مسیر.
- مطالعه و بررسی دقیق دانشگاهها و سایر نهادهای علمی آلمان جهت آغاز مذاکره و همکاری بر اساس اولویت های موضوعات همکاری بین المللی در دانشگاه
- تقویت همکاری با موسسه DAAD در ایران با امضای تفاهم نامه همکاری با این موسسه با هدف بهره مندی از بورسها و فرصت های ارائه شده توسط این نهاد.
- تعیین سازکار واضح و شفاف در خصوص همکاری واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در قالب طرح اراسموس و اراسموس پلاس.
- تمرکز ویژه بر همکاری در موضوعاتی صنعتی و مهارتی و ورود معاونت آموزش عمومی مهارتی دانشگاه به این حوزه همکاری جهت بهره برداری حداکثری.
- همکاری جدی و مستمر با وزارت علوم تحقیقات و فناوری در جهت مشارکت فعال در مراسم روز علم میان ایران و آلمان.

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری
جمهوری اسلامی ایران و جمهوری خلق چین
با نگاه ویژه به وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی

اطلاعات پایه

نوع حکومت	دولت سوسیالیستی تک‌حزبی
پایتخت	پکن
رئیس جمهور	شی جین پینگ
نخست وزیر	آقای لی که چیانگ
حزب کمونیست چین	حزب کمونیست چینی (CCP)، بنیانگذار و تنها حزب حاکم سیاسی جمهوری خلق چین (PRC) است. ح.ک.چ هشت حزب کوچک فرعی مجاز دیگر را به عنوان جبهه متحد رهبری می کند. حزب کمونیست چین در سال ۱۹۲۱ با کمک دفتر شرق دور حزب کمونیست روسیه (بلشویک ها) و دبیرخانه خاور دور انترناسیونال کمونیست تاسیس شد. این حزب به سرعت رشد کرد و در سال ۱۹۴۹ پس از جنگ داخلی چین، دولت ملی گرای کومینتانگ (KMT) را از سرزمین اصلی چین به تایوان سوق داد و جمهوری خلق چین را در ۱ اکتبر ۱۹۴۹ تشکیل داد. این حزب نیروهای مسلح کشور، ارتش آزادیبخش خلق (PLA) را کنترل می کند.
مساحت کشور	۹۰۵۹۶۰۹۶۱ کیلومترمربع
جمعیت	۱۰۴۰۲۰۴۱۰۰۰۰ نفر
گروه های نژادی	هان ها قوم غالب کشور هستند که بر اساس سرشماری سال ۲۰۱۰ حدود ۹۱٫۵ درصد جمعیت چین را تشکیل می دهد. هان ها در تمام استان های چین به جز ایالت های غربی تبت و سین کیانگ اکثریت دارند. ژوانگ با ۱۰٫۳ درصد، منچو با ۰٫۸۶٪، اویغور با ۰٫۸۶٪ که بیشتر در سین کیانگ زندگی می کنند، هویی ها که هان های مسلمان هستند با ۰٫۷۹٪، میاو با ۰٫۷۲٪، یی با ۰٫۶۵٪، توجیا با ۰٫۶۲٪، مغول با ۰٫۴۷٪ و تبتی با ۰٫۴۴٪ پرجمعیت ترین اقلیت های قومی پرجمعیت ترین کشور دنیا هستند..
موقعیت جغرافیایی	حزب کمونیست چین، بر ۲۲ استان، ۵ منطقه خودمختار، ۴ شهرداری زیر نظر دولت مرکزی در چین (پکن (پایتخت)، شانگهای (بزرگترین شهر)، تیانجین، چونگ کینگ) و به غیر از سرزمین اصلی چین، ۲ منطقه ویژه اداری (هنگ کنگ و ماکائو) حکومت می کند. چین با ۱۴ کشور از شمال با روسیه، مغولستان و قزاقستان، از شرق با کره شمالی، از غرب با قرقیزستان، تاجیکستان، افغانستان و پاکستان و از جنوب با هند، نپال، بوتان، میانمار، لائوس و ویتنام؛ مرز خاکی دارد.
ترکیب مذهب	چین در طول تاریخ تحت تأثیر مذاهب و مکاتب فکری مختلفی بوده است. به طور تاریخی سه

مکتب اصلی این کشور کنفوسیوس‌گرایی، بودایی، و تائویی بوده‌اند که هر یک تأثیر به‌سزایی در شکل‌گیری فرهنگ چینی گذاشته‌اند. یک تحقیق در سال ۲۰۰۷ به این نتیجه رسیده که تنها ۳۱ درصد چینی‌های بالای ۱۶ سال به مذهب اعتقاد دارند اما تحقیق دیگری در سال ۲۰۰۶ میزان بی‌دینی در چینی‌ها را ۴۶ درصد برآورد کرده‌است. نظرسنجی دیگری از گروه تحقیقاتی هوریزون در سال ۲۰۰۷ نشان داد که ۱۱ تا ۱۶ درصد چینی‌ها خود را بودایی، ۳ تا ۴ درصد مسیحی و یک درصد مسلمان معرفی می‌کنند.

تقسیمات کشوری: کشور جمهوری خلق چین از ۲۲ استان و ۵ منطقه خودمختار تشکیل شده‌است. علاوه بر آن چین، مدعی مالکیت تایوان به عنوان یکی از استانهای خود است.

زبان رسمی چینی یک خانواده از زبان‌های تحلیلی شرق آسیا است که شاخه زبان‌های چینی خانواده زبان‌های چینی-تبتی را می‌سازد. زبان‌های چینی توسط بیشتر مردم هان و دیگر اقلیت‌های قومی چین تکلم می‌شوند. ۱٫۲ میلیارد نفر انسان (حدود ۱۶٪ جمعیت دنیا) به یکی از گونه‌های چینی به عنوان زبان اول تسلط دارند.

واحد پول	یوان چین – CNY
تورم	۰/۲ درصد
نرخ بیکاری	۵/۲ درصد

وضعیت نظام آموزش عالی در چین

چین، صاحب قدیمی‌ترین و بزرگترین نظام آموزشی جهان است به طوری که بسیاری از محققان معتقدند قدمت آموزش در چین به قرن ۱۶ پیش از میلاد مسیح بازمی‌گردد که در این عصر تحصیل برای افراد برگزیده یک امتیاز محسوب می‌شد. از قرن نوزدهم میلادی به بعد چین شروع به ساخت دانشگاه‌های پیشرفته کرد. پس از تاسیس دانشگاه مردمی جمهوری خلق چین در سال ۱۹۴۹ میلادی، تاسیس تعداد بیشتری از دانشگاه‌ها آغاز شد. در طول دهه ۵۰ میلادی، چین پذیرش دانشجو از کشورهای ویتنام و کشورهای شرق آسیا را در دستور کار خود قرار داد.

امروز ۶۰۰ دانشگاه از مجموع ۳۰۰۰ دانشگاه در چین، دانشجویان کشورهای مختلف جهان را ثبت‌نام می‌کنند. به دنبال ادامه رشد اقتصادی چین، مهاجرت تحصیلی به چین محبوبیت بالایی پیدا کرده است به طوری که تنها در سال ۲۰۰۹ میلادی ۲۴۰ هزار دانشجوی بین‌المللی در این کشور به تحصیل مشغول بوده‌اند. برخی از این دانشجویان در چین تا اخذ مدرک تحصیل کرده، برخی به تحصیل موقت پرداخته و برخی دیگر نیز به تحصیل زبان و فرهنگ چینی می‌پردازند.

چین با داشتن بیش از ۳۰۰۰ موسسه آموزش عالی که ۲۵٫۴ میلیون دانشجو را در خود جای داده‌اند، بزرگترین نظام آموزش عالی در جهان محسوب می‌شود. از این جمع ۱۸۶۷ موسسه آموزش عالی را موسسات آموزش عادی تشکیل

می‌دهند که در این موسسات مجموعاً ۱۷.۴ میلیون نفر مشغول به تحصیل هستند. ۴۴۴ موسسه آموزشی نیز به بزرگسالان اختصاص دارند که در مجموع پذیرای ۵.۲ میلیون دانشجو هستند. ۹۹۴ موسسه آموزشی باقی مانده نیز موسسات آموزش خصوصی هستند. همچنین ۱۷۸۹ موسسه خصوصی وجود دارند که از طریق آنها ۲.۸ میلیون نفر در مقطع کارشناسی به تحصیل راه دور و اینترنتی می‌پردازند. وزارت آموزش چین با کمک یک نظام آموزشی مرکزی، کنترل تمام موسسات آموزش عالی را در بخش‌های سیاست‌گذاری، قانون‌گذاری، برنامه‌ریزی، تامین اعتبار و ارزشیابی برعهده دارد.

روسای هر یک از موسسات آموزش عالی از سوی کمیته‌ای متشکل از حزب کمونیست چین هدایت می‌شوند و کمیته دانشگاهی و هیئت نمایندگی دانشکده و کارکنان مسؤل رسیدگی به مشکلات مربوط به دانشکده و کارکنان آن است. از دهه ۸۰ میلادی تاکنون اصلاحات آموزشی بسیاری در آموزش عالی چین رخ داده که شامل موارد ذیل است:

- تفویض اختیارات

وزارت آموزش چین بخشی از مسؤلیت‌های خود را به برخی ادارات محلی و موسسات خاص واگذار کرد. در نتیجه دانشگاه‌ها و کالج‌ها استقلال و آزادی بیشتری پیدا کردند

- آموزش عالی خصوصی

پس از یک غیبت سی ساله از سال ۱۹۵۲ تا ۱۹۸۲ میلادی، آموزش عالی خصوصی در چین طی دو دهه اخیر به سرعت رشد کرد و حدود ۱۰ درصد از کل ثبت‌نام دانشگاه‌ها را به خود اختصاص داد.

- کمک هزینه‌های تحصیلی

برای فایق آمدن بر مشکلات مالی و تقاضای بسیار برای تحصیلات عالی، دولت مرکزی چین در اواخر دهه ۸۰ و اوایل ۹۰ میلادی، سیاست ثبت‌نامی «دوگانه» را اجرا کرد که طی آن داوطلبانی که نمرات پایین‌تر از حد مجاز ورودی دانشکده‌های ملی اخذ می‌کنند می‌بایست شهریه تحصیلی خود را پرداخت می‌کردند. از سال ۱۹۹۷ میلادی به بعد تمام دانشجویان برای تحصیل در آموزش عالی باید شهریه می‌پرداختند.

- پیش‌نیاز عمومی دانشجویان خارجی برای ورود به دانشگاه‌های چین

دانشجویان بین‌المللی جویای تحصیل در دانشگاه‌های چین باید پیش‌نیازهای تعیین شده از سوی دولت و دانشگاه‌های چین را پشت سر بگذارند که شامل موارد ذیل می‌شوند:

- ۳- فرد متقاضی باید دانشجوی واقعی بوده و ویزای دانشجویی یا توریستی داشته باشد.
- ۲- فرد متقاضی نباید دارای سوابق کیفری باشد. دانشجویان برخی از کشورها می‌بایست به سفارت چین گواهی عدم سوء پیشینه ارائه کنند.
- ۳- افراد متقاضی باید دارای مدارک مرتبط بوده و تمامی پیش‌نیازها را رعایت کنند. این پیش‌نیازها شامل مدرک تحصیلی و وضعیت مالی مناسب می‌شوند.

انواع دانشجویان در چین

انواع مختلف دانشجویان در چین شامل دانشجویان موقت (با طول تحصیل یک تا ۲۰ هفته)، دانشجویان زبان (با طول تحصیل یک تا دو سال)، دانشجویان کارشناسی (با طول تحصیل چهار تا پنج سال)، دانشجویان کارشناسی ارشد (با طول تحصیل دو تا سه سال)، دانشجویان دکتری (با طول تحصیل سه سال) و دانشجویان انتقالی (با طول تحصیل نامعین) هستند.

❖ دانشگاه های ارزشیابی شده جمهوری خلق چین براساس فهرست اعلامی سازمان امور دانشجویان (بعد

از سپتامبر ۲۰۲۱)

<http://grad.saorg.ir/grad2017> (Sep. 2021) (china)

۵۵ دانشگاه در گروه الف

۶۳ دانشگاه در گروه ب

۱۶ دانشگاه در گروه ج

❖ فهرست دانشگاههای کشور چین مورد تایید وزارت بهداشت برای سال تحصیلی ۲۰۲۱-۲۰۲۰

<https://www.gamafars.com/wp-content/uploads/2017/11/list-behdasht-2022.pdf>

رتبه بندی دانشگاه های چین بر اساس نظام رتبه بندی جهانی QS (۲۰۲۱) (دانشگاههای برتر تا رتبه زیر ۵۰۰)

رتبه جهانی	عنوان دانشگاه یا موسسه
۱۵	Tsinghua University
۲۳	Peking University
۳۴	Fudan University
۴۷	Shanghai jiao Tong University
۵۳	Zhejiang University
۹۳	University of Science and Technology of China
۱۲۴	Nanjing University
۲۴۶	Wuhan UNIVERSITY
۲۵۶	Tongji University
۲۶۰	Harbin Institute of Technology
۲۶۳	Sun Yat-sen University
۲۷۹	Bejing Normal University
۳۰۳	Xian Jiaotong University

Southern University of Science and Technology	۳۲۳
Nankai University	۳۷۷
Shanghai University	۳۸۷
Tianjin University	۳۸۷
Beijing Institute of Technology	۳۹۲
Huazhong University of Science and Technology	۳۹۶
Xiamen University	۴۳۲
University of Science and Technology Beijing	۴۴۶
Beihang University	۴۴۹
South China University of Technology	۴۶۲
Shandong University	۴۸۵
Jilin University	۴۹۳
Southeast University	۴۹۳

رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشور چین بر اساس نظام‌های رتبه‌بندی جهانی (THE World Higher Education University Rankings) در سال ۲۰۲۱

عنوان دانشگاه یا موسسه	رتبه جهانی
Tsinghua University	۲۰
Peking University	۲۳
Fudan University	۷۰
University of Science and Technology of China	۸۷
Zhejiang University	۹۴
Shanghai Jiao Tong University	۱۰۰
Nanjing University	۱۱۱
Southern University of Science and Technology	۲۵۱-۳۰۰
Sun Yat-sen University	۲۵۱-۳۰۰
Beijing Normal University	۳۰۱-۳۵۰
Huazhong University of Science and Technology	۳۰۱-۳۵۰

Wuhan UNIVERSITY	۳۰۱-۳۵۰
Central South University	۳۵۱-۴۰۰
East China Normal University	۳۵۱-۴۰۰
Nankai University	۳۵۱-۴۰۰
Harbin Institute of Technology	۴۰۱-۵۰۰
Hunan University	۴۰۱-۵۰۰
Shenzhen University	۴۰۱-۵۰۰
South China University of Technology	۴۰۱-۵۰۰
Tianjin University	۴۰۱-۵۰۰
Tongji University	۴۰۱-۵۰۰
Xian Jiaotong University	۴۰۱-۵۰۰

وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی با دانشگاههای کشور چین

با نظر داشت تاکید ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی در خصوص تمرکز ویژه بر همکاری علمی و فرهنگی با برخی کشورها و از جمله جمهوری خلق چین، معاونت بین الملل و امور دانشجویان غیرایرانی در صدد آسیب شناسی عدم موفقیت همکاری با دانشگاههای چین در سال های گذشته و تدوین و طراحی راهکارهایی جهت تقویت حضور دانشگاه آزاد اسلامی در عرصه همکاری بین المللی به ویژه همکاری مفید و سازنده با دانشگاهها و مراکز آموزش عالی چین می باشد.

فهرست تفاهم نامه های منعقد شده

تفاهم نامه همکاری واحد علوم و تحقیقات با آکادمی علوم جیانگشی چین ۱۳۹۵ بمدت ۳ سال - بدون مورد اجرایی

تفاهم نامه همکاری مرکز نوآوری ایران و چین با معاونت بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی - ۱۳۹۸ به مدت ۵ سال - اجرایی. شرکت در مسابقات کاریکاتور هاربین. مذاکرات ناتمام ماند.

❖ علی رغم اهمیت همکاری با جمهوری خلق چین در تمامی زمینه ها به ویژه در حوزه های همکاری های علمی و فرهنگی و تاکید مقام معظم رهبری در مورد ضرورت توجه به شرق به عنوان یک منبع جدی همکاری های راهبردی به ویژه به منظور بی تاثیر نمودن تحریم های ظالمانه غرب بر علیه کشور، متاسفانه سوابق ارزنده ای در خصوص این فعالیت ها در دانشگاه آزاد اسلامی وجود ندارد. به جز امضای دو تفاهم نامه که بیشتر به عناوین آنها اشاره شد و ذکر این نکته که دستاورد اجرایی مناسبی از هیچ یک از تفاهم نامه ها برای دانشگاه

به دست نیامده است؛ چند پیشنهاد همکاری که در نهایت منجر به امضا تفاهم نامه نشد نیز در حوزه همکاری با چین وجود دارد که عبارتند از:

- پیشنهاد همکاری واحد کرج با موسسه تحقیقاتی فلات تبت در آکادمی علوم چین (۱۳۹۵)
محورهای همکاری پیشنهادی:

- مطالعات مربوط به اثرات تغییر اقلیم بر تغییر پوشش گیاهی و تغییر مرز جنگلها
- مطالعات مربوط به اثرات تغییر اقلیم بر آناتومی گیاهان چوبی
- مطالعات مربوط به اثرات تغییر اقلیم بر تولید چوب

- پیشنهاد همکاری واحد کرج با دانشگاه لیونینگ چین (۱۳۹۸)

- پیشنهاد همکاری واحد نیشابور با دانشگاه جیان چین (۱۳۹۷)

- حضور هیات چینی از انستیتو مطالعات بین الملل و استراتژیک دانشگاه پکن و مذاکره با معاون وقت بین الملل در سال ۹۷ و متعاقبا تهیه پیش نویس تفاهم نامه همکاری فی مابین که به امضا نرسید.

- پیشنهادات در خصوص چشم انداز همکاری علمی بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی و جمهوری خلق چین کشور چین دارای ۴ نهاد فعال در عرصه آموزش و فناوری به این شرح است: ۱- وزارت آموزش ۲- وزارت علوم و فناوری ۳- آکادمی علوم چین ۴- موسسه کنفوسیوس. انتظار می رود دانشگاه آزاد اسلامی بعنوان یکی از قطب های آموزش عالی کشور در کنار وزارت عتف ، وزارت بهداشت و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری علاوه بر بهره برداری مناسب از مزایای برنامه جامع مشترک ۲۵ ساله ایران و چین، نقشی در خور شان دانشگاه ایفا نماید.

❖ نگاهی گذرا به روند همکاری های جمهوری اسلامی ایران و چین در چند سال گذشته (وزارت

علوم تحقیقات و فناوری)

- نیروی انسانی: حضور ۱۷۰۰ دانشجوی ایرانی در کشور چین که اکثرا در مقطع دکتری تحصیل می کنند و اشتغال به تحصیل حدود ۳۰۰ دانشجوی چینی در ایران؛

- راه اندازی ۳ "مرکز پایش آب و هوا" در دانشگاههای گیلان، صنعتی اصفهان و شیراز با سرمایه گذاری نیم میلیون دلاری کشور چین و ورود دستگاههای مربوطه به کشور (۹۸-۹۷)

- تاسیس " مرکز تحقیقات مشترک علوم زمین" در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان در همکاری با انستیتو تحقیقاتی فلات تبت در آکادمی علوم چین (۹۸)

- تاسیس مرکز چین شناسی در دانشگاه علامه طباطبایی در همکاری با دانشگاه مطالعات خارجی شانگهای (۱۳۹۸)

- افتتاح دومین مرکز آموزش زبان چینی در دانشگاه مازندران-بابلسر در سال ۹۸- اولین مرکز در سال ۱۳۹۰ در دانشگاه تهران تاسیس شد.

- کرسی زبان و ادبیات فارسی و ایران شناسی در چین، راه اندازی کرسی زبان و ادبیات فارسی در ۹ دانشگاه چین

- کرسی زبان و ادبیات چینی، راه اندازی کرسی زبان و ادبیات چینی در ۵ دانشگاه دولتی ایران

❖ برنامه مشارکت جامع راهبردی ۲۵ ساله ایران و چین و بهره مندی دانشگاه از این فرصت مناسب

- برنامه ۵ ساله نخست (۲۰۲۴-۲۰۲۰) از برنامه ۲۵ ساله (۲۰۴۵-۲۰۲۰) همکاری های آموزشی، پژوهشی و فناوری میان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری خلق چین

آموزش عالی، پژوهش و فناوری (۲۰۲۴-۲۰۲۰) - موارد مطروحه در این سند در خصوص تسهیل همکاری دانشگاههای دو کشور

۱- دو طرف از توسعه همکاریهای مستقیم میان دانشگاهها، مراکز پژوهشی، پارک های علم و فناوری و مراکز رشد یکدیگر حمایت می کنند.

۲- دو طرف از ایجاد انجمن روسای دانشگاه های بزرگ دو کشور حمایت می کنند.

۳- دو طرف از ایجاد انجمن روسای پارک های دو کشور حمایت خواهند کرد.

۴- دو طرف از ایجاد دانشگاه/دانشکده مشترک در ایران حمایت خواهند کرد.

۵- جمهوری خلق چین آمادگی خود را برای اعطای سالانه ۱۰۰ بورس تحصیلی در مقطع دکتری و ۲۰۰ بورس کوتاه مدت به دانشجویان دکتری برای انجام برنامه های پژوهشی ۶ تا ۹ ماه به طرف ایرانی اعلام میکند، جمهوری اسلامی ایران نیز متقابلا بورس تحصیلی به طرف چینی ارائه می دهد.

- زمینه های پروژه های تحقیقاتی مشترک، مابین دانشگاهها، مراکز پژوهشی، پارک ها و مراکز رشد دو کشور:

- هوافضا، فناوری نانو، نفت و گاز، محیط زیست، فناوری اطلاعات و ارتباطات، مقابله با حوادث و بلایای طبیعی، فناوری های زیستی، سلول های بنیادی، انرژی های تجدید شونده، گیاهان دارویی و ...

- جمهوری اسلامی ایران سالانه ۱۰۰ نفر از اعضای هیات علمی خود را برای فرصت مطالعاتی به چین اعزام می نماید. متقابلا ایران می تواند پذیرای اعضای هیات علمی چین باشد.

- دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی جمهوری اسلامی ایران با همکاری دانشگاهها و موسسات تحقیقاتی معتبر چین، مرکز مشترک علمی و تحقیقاتی تاسیس می نمایند.

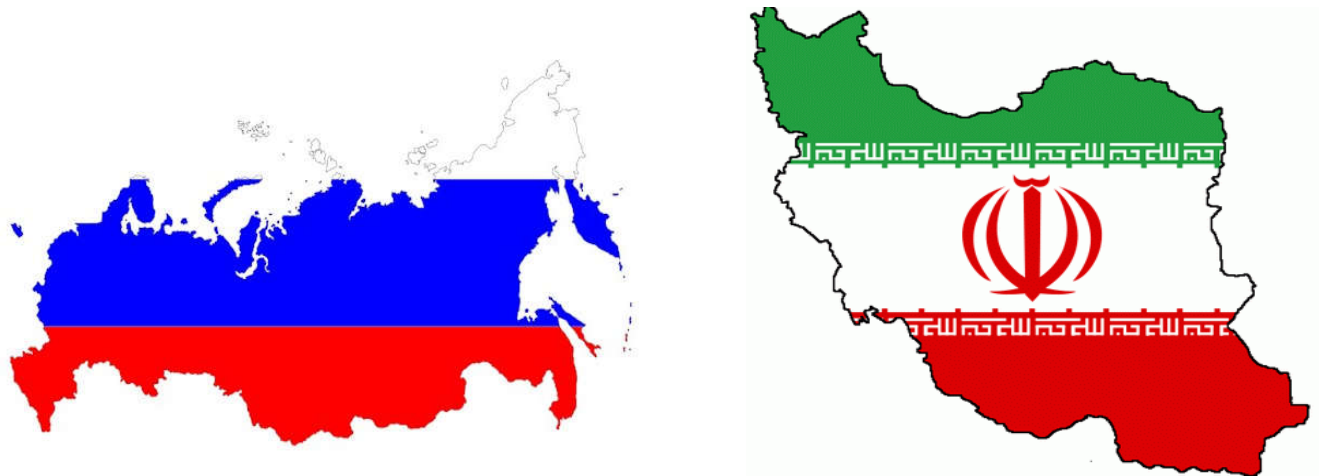
➤ زبان و ادبیات فارسی و چینی:

دو طرف آمادگی خود را برای تاسیس و حمایت از کرسی های ایران شناسی و زبان و ادبیات فارسی و در مقابل چین شناسی و زبان چینی اعلام نموده اند.

پیشنهادات

با توجه به تجربه موفق همکاری وزارت علوم تحقیقات و فناوری با دانشگاهها و مراکز علمی کشور چین و همچنین تدوین برنامه جامع مشترک همکاری دو کشور، بهره گیری از این تجربیات و اقدام همسو در مسیر این همکاری با وزارت عتف و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری گام نخست تقویت همکاریها با چین در دانشگاه آزاد اسلامی است.

- اقدام فوری در خصوص حضور در کمیته های اجرایی سازی بخش های مربوط به همکاری های علمی و آموزشی در برنامه جامع مشترک همکاری ایران و چین، با توجه به تشکیل کارگروه ملی و پیگیری همکاری های علمی بین المللی با کشور چین در دانشگاه آزاد اسلامی به ریاست واحد تهران مرکزی.
- اقدام عاجل جهت راه اندازی کرسی زبان و ادبیات چینی در دانشگاه آزاد اسلامی و متقابلا کرسی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاههای چین
- بررسی متون پیش نویس تفاهم نامه های همکاری با دانشگاههای چین و در نتیجه تمديد موارد منقضی و انعقاد پیش نویس های بی نتیجه
- ایجاد راه ارتباطی بین روسای پارک های علم و فناوری دو طرف
- انجام مذاکرات جهت ایجاد دانشگاه/دانشکده مشترک

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری
جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه
با نگاه ویژه به وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی

اطلاعات پایه

نوع حکومت	جمهوری پارلمانی چند حزبی مشروطه فدرال
پایتخت	مسکو (بزرگترین شهر)
رئیس جمهور	آقای ولادیمیر ولادیمیروویچ پوتین، متولد ۷ اکتبر سال ۱۹۵۲
نخست وزیر	آقای میخائیل میشوستین
شورای فدراسیون	شورای فدراسیون روسیه از ۱۶۶ کرسی تشکیل شده است که اعضای آن توسط مقامات اجرایی و قانونگزاری ۸۳ منطقه فدرال، استان، جمهوری، کرایس و شهرهای فدرال برگزیده می شود. (هر بخش دو نماینده در این شورا دارد). مدت نمایندگی اعضای این شورا ۴ سال می باشد. این شورا ۵ معاون و ۱۰ کمیته دارد.
مساحت کشور	۱۷,۰۷۵,۴۰۰ کیلومتر مربع
جمعیت	۱۴۳,۳۷۲,۵۰۰ نفر
گروه های نژادی	۸/۷۹ درصد روس، ۳/۸ درصد تاتار، ۲ درصد اوکراینی، ۱/۲ درصد باشقیر، ۱/۱ درصد چوواش و دیگر گروهها نظیر آذریها، تاجیکها، افغانی ها، ازبک، قزاق.
موقعیت جغرافیایی	کشور روسیه در آسیای شمالی و اروپای خاوری واقع است و با اقیانوس آرام شمالی و اقیانوس منجمد شمالی؛ و نیز با دریای خزر، دریای سیاه، و دریای بالتیک مرز آبی دارد. روسیه با ۱۴ کشور آسیایی و اروپایی مرز زمینی دارد و با کشورهای پیرامون دریای برینگ، دریای ژاپن، دریای خزر، دریای سیاه، و دریای بالتیک ارتباط دریایی دارد.
ترکیب مذهب	۱۵ تا ۲۰ درصد ارتودوکس روسی، ۱۰ تا ۱۵ درصد مسلمان، ۲ درصد بقیه گروه های مسیحی و ۷۰ درصد باقی مانده که یا فرائض مذهبی را انجام نمی دهند و یا اینکه اصلا معتقد نیستند که به نظر این موضوع به هفت دهه سلطه کمونیسم در این کشور بر می گردد.
تقسیمات کشوری:	استان ها : ۱- آمو، ۲- آرخانگلسک، ۳- آستاراخان، ۴- بلگوراد، ۵- بریانسک، ۶- چلیابینسک، ۷- ایرکوتسک، ۸- ایوانووا، ۹- کالینینگراد، ۱۰- کالوگا، ۱۱- کمرووا، ۱۲- کیروف، ۱۳- کاستروما، ۱۴- کورگان، ۱۵- کورسک، ۱۶- لنینگراد، ۱۷- ایپتسک، 18- ماگادان، ۱۹- مسکو، ۲۰- مورمانسک، ۲۱- نیژنی ناوگوراد، ۲۲- ناوگوراد، 23- ناواسیبیرسک، ۲۴- اومسک، ۲۵- اورنبورگ، ۲۶- اورل، ۲۷- پنزا، ۲۸- پسکوف، ۲۹- پوستوف، ۳۰- ریازان، 31- ساخالین، ۳۲- سامارا، ۳۳- ساراتوف، 34- اسمالنسک، ۳۵- سوردلوفسک (یکاتیرینبورگ)، ۳۶- تامبوف، ۳۷- تامسک، 38- تولا، ۳۹- تور، ۴۰- تیومن، ۴۱- اول وانووسک، ۴۲- ولادیمیر، ۴۳- ولگاگراد، ۴۴- والوگدا، ۴۵- ورونژ، ۴۶- یاروسلاول.

جمهوری ها: ۱- آدیگیا، ۲- آلتای، ۳- باشقیرستان، ۴- بورواتیا، ۵- چچنیا، ۶- چوواشیا، ۷- داغستان، ۸- اینگوشیا، ۹- کاباردینو بالکاریا، ۱۰- کالمیکیا، ۱۱- کاراچایوو چرکسیا، ۱۲- کارلیا، ۱۳- خاکاسیا، ۱۴- کومی، ۱۵- ماری ال، ۱۶- موردولیا، ۱۷- اوستای شمالی، ۱۸- ساخا، ۱۹- تاتارستان، ۲۰- تیوا، ۲۱- آدمورتیا.

مناطق خودمختار: ۱- چوکوتکا، ۲- خانتی مانسی، ۳- ننتس ۴- یامالو ننتس.

کرایس: ۱- آلتای، ۲- کامچاتکا، ۳- خبرووسک، ۴- کراسنودار، ۵- کراسنویارسک، ۶- پرم، ۷- پریمورسکی، ۸- استاوروپول، ۹- زابایکالسک

دو شهرفدرال: مسکو و سنت پترزبورگ. و یک استان خودمختار: یوری یا جیویش. کرایس: این مناطق در زمان امپراتوری روسیه در حدود مرزی آن بودند که توسط مسکو ضمیمه خاک آن شده بودند.

زبان رسمی	روسی (زبان رسمی) بعلاوه ۳۰ زبان دیگر در سایر مناطق روسیه مانند: تاتاری، اکرینی و.....
واحد پول	روبل (RUB)
تورم	۲/۴ درصد
نرخ بیکاری	۵ درصد
صنایع عمده	نفت و گاز و صنایع وابسته، فروش تسلیحات نظامی
تولید ناخالص داخلی	۱.۶۳۸ تریلیون دلار (هشتمین اقتصاد بزرگ جهان)
نرخ رشد (GDP)	۲.۹ درصد

بیوگرافی وزیر علوم و آموزش عالی جمهوری فدرال روسیه
 شهرت: والرئ فالکو
 منصب: وزیر علوم و آموزش عالی جمهوری فدرال روسیه
 تحصیلات و تخصص:
 دکتری: دکتری حقوق، دانشگاه دولتی تایومن
 وابستگی حزبی: حزب روسیه متحد

وضعیت نظام آموزش عالی روسیه

بر اساس اصل ۱ و ۲ قانون آموزش و پرورش روسیه حق دستیابی به آموزش یکی از بدیهی ترین حقوق شهروندان روسیه محسوب میگردد و بر همین اساس دولت امکان دستیابی به آموزش را بدون وابستگی به نژاد، ملیت، زبان، جنس، سن، وضعیت سلامتی، مذهب و موقعیت اجتماعی تضمین کرده است و فراگیری و کسب مدرک آموزش عمومی یا حرفه ای اجباری است.

نظام آموزش عالی روسیه

یکی از راههای شناخت آموزش عالی روسیه بررسی کمیت و کیفی دانشمندان، محققین و شخصیت‌های مختلف فرهنگی و علمی برخاسته از نظام عالی این کشور است که نقش بسزایی در پیشرفت و ترویج دانش بشری داشته اند. نظام آموزش عالی روسیه علی رغم ریشه های عمیق تاریخی، نظامی پویا و انعطاف پذیر است و بعنوان یکی از نظامهای معتبر جهانی دارای تجارب ارزشمند و متخصصین تربیت شده مطابق با استانداردهای بین المللی است و برای آموزش و تربیت متخصصین از سیستم چند مقطعی برخوردار است و همچنین برنامه های پژوهشی و آموزشی اروپا و دنیا را ارائه میکند. یکی از اولویتهای نظام آموزش عالی روسیه، فعالیت در سطح بین المللی است و جذب دانشجویان خارجی است و امروزه این نظام آموزشی ارگانی فعال در ارائه خدمات آموزشی و پژوهشی در سطح جهان است

تاریخچه آموزش عالی در کشور روسیه

آموزش عالی روسیه دارای شرح و گذشته قابل توجهی است که فصل آغازین آن را دانشمند برجسته لومانوسف با تاسیس آکادمی لاتین- یونانی- اسلاو در مسکو گشود. این دانشمند بزرگ روشهایی را بنیاد نهاد که در دانشگاههای مسکو و سن پترزبورگ ادامه یافت و بعنوان یکی از مشهورترین بنیانهای آموزشی جهان جایگاه خود را تثبیت کرد. در روسیه در قرون ۱۹ و ۲۰ تعدادی از مکاتب فکری دنیا شکل گرفت. در نمایشگاههای بین المللی فیلادفیا (۱۸۷۶) و پاریس (۱۹۰۰) به نظام اصلی آموزشی به نام "روشهای روسی تدریس" جوایزی تعلق گرفت. در سال ۱۸۶۵ وزارت وقت آموزش و پرورش روسیه تصمیم به پذیرش و جذب دانشجویان خارجی گرفت. اتحاد جماهیر شوروی سابق نیز این روش را اتخاذ کرد. و در دهه (۱۹۱۰- ۱۹۲۰) دانشجویانی از مغولستان، ترکیه، ایران و افغانستان برای تحصیل به اتحاد جماهیر شوروی آمدند. در دهه ۴۰ دانشجویانی از اروپا و آسیا و از دهه پنجاه به بعد از آفریقا و سپس از آمریکای لاتین به شوروی سابق آمدند.

در سال ۱۹۶۰ دانشگاه دوستی ملل با هدف جذب دانشجویان خارجی تاسیس گردید. در سال ۱۹۹۰ بیش از صد و بیست هزار دانشجوی خارجی در موسسات آموزش عالی روسیه ثبت نام شدند. در هفتاد و پنج سال گذشته موسسات آموزش عالی روسیه در حدود سی میلیون متخصص تربیت کرده اند که در میان فارغ التحصیلان، دانشمندان و محققین

بر جسته، برندگان جوایز بین المللی و برندگان جوایز نوبل قرار دادند. در سال ۱۹۹۳ نظام مقطع دوم آموزش عالی روسیه که شامل ۲۶۰۹ زمینه تخصصی است تصویب گردید

سیستم تحصیلات چند مقطعی در آموزش عالی روسیه

سیستم چند مقطعی تحصیلات دانشگاهی در کشور روسیه با هدف گسترش مراکز آموزش عالی و رشته ای تخصصی و همچنین افزودن بر مهارتهای علمی و فنی دانش آموختگان و ایجاد تناسب با بازار کار برای متخصصین ایجاد شده است. در واقع این سیستم ترکیبی از سیستم ملی کشور روسیه و آموزش کلاسیک بین المللی و سازمان یونسکو میباشد. مقاطع مختلف این سیستم برای رشته های مختلف تحصیلی به شرح ذیل میباشد.

مقطع اول: دوره آموزش کلی مطالب علمی است. طول دوره دو سال و حاصل آن مدرک "غیر تکمیلی" است (معادل کاردانی)

مقطع دوم: دانشجویان آموزشهای پایه ای را در علوم، تکنولوژی، علوم انسانی و هنر طی میکنند و مهارتهای حرفه ای کسب میکنند. طول دوره ۴ سال و مدرک پایانی آن کارشناسی (لیسانس) میباشد (**B.S.C**)

مقطع سوم: در این مقطع متخصصانی با مهارتها و شایستگیهای بالا تربیت میشوند. طول دوره ۵ سال و حاصل آن مدرک دیپلم تخصصی میباشد و در رشته های مهندسی بعنوان مهندس متخصص اطلاق میشود. مقاطع چهارم: طول این دوره ۶ سال است و حاصل آن مدرک کارشناسی ارشد **M.Sc** میباشد. مقاطع تکمیلی در آموزش عالی روسیه دوره های دکتری و فوق دکتری میباشد.

دوره های تحصیلی مختلف

- دوره های باز آموزی ویژه اعضاء هیئات علمی
- دوره های پژوهشی جهت ارتقاء سطح کیفی اعضاء هیئات علمی
- دوره های خاص برای دانشجویان خارجی
- دوره های آموزش زبان روسی برای دانشجویان خارجی
- دوره های باز آموزی و تقویتی برای مدرسان خارجی که به زبان روسی تدریس میکنند
- گذراندن این دوره الزامی است. در این دوره علاوه بر تعدادی از دروس عمومی، تعلیم و تربیت و برنامه ریزی آموزشی، روشهای تدریس دروس تخصصی همان رشته تدریس میشود.
- دوره های پیش دانشگاهی ویژه دانشجویان خارجی: دانشجویان خارجی که قصد ورود به موسسات آموزش عالی روسیه را دارند و دارای مدرک دیپلم دبیرستان میباشند میبایست به مدت یکسال علاوه بر آموزش زبان روسی تعدادی از دروس علوم پایه را بگذرانند .

معرفی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

این دوره به طور کلی برای دانشجویان خارجی که با مدرک **B.S.C** قصد تحصیل در موسسات آموزش عالی روسیه را دارند ایجاد شده است. طول دوره ی کارشناسی ارشد ناپیوسته به طور متوسط دو سال است و برای دانشجویان خارجی مدت نه ماه آموزش زبان روسی به طول مدت تحصیل این دوره اضافه می گردد.

دانشجویان در این دوره باید تعدادی از دروس تخصصی را بگذرانند. تعداد این دروس به طور متوسط ۱۰ الی ۱۲ درس و حدود ۴۰ واحد می باشد. در صورتی که دانشجو در دوره ی کارشناسی بعضی دروس پیش نیاز این دوره را نگذرانده باشد پس از تطبیق مدارک دوره کارشناسی تعدادی درس به عنوان کسر واحد به دروس این دوره اضافه می گردد. به طور کلی تعداد ساعات درسی دانشجو در دوره ی کارشناسی ارشد ناپیوسته به طور متوسط نباید از ۱۴ ساعت درسی در هفته تجاوز کند. علاوه بر دروس تخصصی دانشجو می بایست یک کار تحقیقی را به عنوان پایان نامه ی دوره ی کارشناسی ارشد به اتمام برساند و نتیجه آن را به رشته ی تحریر در آورد.

بورس

بورسیه های تحصیلی متفاوتی در روسیه برای دانشجویان بین المللی وجود دارد. بورس های تحصیلی دولتی نوعی از این بورسیه ها هستند که با استناد به شایستگی افراد به مستعدترین دانشجویان اهدا می شود. اکثر بورسیه های تحصیلی به دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکترا اهدا می شوند و با توجه به سیستم رقابتی که برای کسب بورسیه های تحصیلی در دانشگاه های روسیه وجود دارد، متقاضیان برای دریافت آن ها مستلزم ارائه رزومه علمی پژوهشی قوی هستند.

هزینه های تحصیل

هزینه های تحصیل در دانشگاه های روسیه به نسبت دیگر کشور ها بسیار ارزان است و از این رو شرایط مناسبی برای دانشجویان بین المللی به منظور تحصیل در روسیه وجود دارد. شهریه های برخی از دانشگاه های روسیه به طور مختصر در جدول زیر بیان شده است:

نام دانشگاه	میزان شهریه سالانه
Far Eastern Federal University (FEFU)	دلار 1000-3700
Saint Petersburg National Research University of Information Technologies, Mechanics and Optics (ITMO University)	دلار 3400-4650
Immanuel Kant Baltic Federal University (IKBFU)	دلار 730-1500
Kazan (Volga Region) Federal University	دلار 2100-3450

(KFU)	
-------	--

وضعیت اعتبار دانشگاه‌های روسی در وزارت علوم ایران

<http://grad.saorg.ir/grad2017> (Sep. 2021) (Russia)

۲۲ دانشگاه در گروه الف

۲۰ دانشگاه در گروه ب

۵۳ دانشگاه در گروه ج

وضعیت دانشگاه‌های علوم پزشکی روسی مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران:

<https://www.gamafars.com/wp-content/uploads/2017/11/list-behdasht-2022.pdf>

رتبه‌بندی دانشگاه‌های فدراسیون روسیه بر اساس نظام‌های رتبه‌بندی جهانی QS در سال ۲۰۲۱

رتبه جهانی	عنوان دانشگاه یا موسسه
۷۴	<u>Lomonosov Moscow State University</u>
۲۲۵	<u>Saint Petersburg State University</u>
۲۲۸	<u>Novosibirsk State University</u>
۲۵۰	<u>Tomsk State University</u>
۲۸۱	<u>Moscow Institute of Physics and Technology (MIPT / Moscow Phystech)</u>
۲۸۲	<u>Bauman Moscow State Technical University</u>
۲۹۸	<u>National Research University Higher School of Economics (HSE University)</u>
۳۱۴	<u>National Research Nuclear University MEPhI (Moscow Engineering Physics Institute)</u>
۳۲۶	RUDN University
۳۳۱	<u>Ural Federal University-UrFU</u>
۳۴۸	<u>Moscow State Institute of International Relations (MGIMO University)</u>
۳۶۰	<u>ITMO University</u>

<u>Kazan (Volga region) Federal University</u>	۳۷۰
<u>Peter the Great St. Petersburg Polytechnic University</u>	۴۰۱
<u>National Research Tomsk Polytechnic University</u>	۴۰۱
<u>The National University of Science and Technology MISIS</u>	۴۲۸
<u>Far Eastern Federal University</u>	۴۹۳
<u>National Research Saratov State University</u>	۵۲۱-۵۳۰
<u>Altai State University</u>	۵۷۱-۵۸۰
<u>Samara National Research University</u>	۵۹۱-۶۰۰
<u>Southern Federal University</u>	۵۹۱-۶۰۰
<u>Lobachevsky University</u>	۶۰۱-۶۵۰
<u>Saint Petersburg Electrotechnical university (ETU-LETI)</u>	۷۰۱-۷۵۰
<u>Plekhanov Russia University of Economics</u>	۷۵۱-۸۰۰
<u>Novosibirsk State Technical University</u>	۸۰۱-۱۰۰۰

رتبه‌بندی دانشگاه‌های فدراسیون روسیه بر اساس نظام‌های رتبه‌بندی جهانی THE

(Times Higher Education World University Rankings) در سال ۲۰۲۱

عنوان دانشگاه یا موسسه	رتبه جهانی
<u>Lomonosov Moscow State University</u>	۱۷۴
<u>Moscow Institute of Physics and Technology</u>	۲۰۱-۲۵۰
<u>Higher School of Economics</u>	۲۵۱-۳۰۰
<u>ITMO University</u>	۵۰۱-۶۰۰
<u>National Research Nuclear University MEPhI</u>	۴۰۱-۵۰۰
<u>Novosibirsk State University</u>	۶۰۱-۸۰۰

<u>Tomsk State University</u>	۵۰۱-۶۰۰
<u>Saint Petersburg State University</u>	۶۰۱-۸۰۰
<u>Tomsk Polytechnic University</u>	۸۰۱-۱۰۰۰
<u>Kazan Federal University</u>	۶۰۱-۸۰۰
<u>National University of Science and Technology (MISiS)</u>	۶۰۱-۸۰۰
<u>Peter the Great St Petersburg Polytechnic University</u>	۳۰۱-۳۵۰
<u>RUDN University</u>	۸۰۱-۱۰۰۰

روابط علمی و دانشگاهی ایران و روسیه

از سال ۱۹۶۰ همکاری‌های دانشگاهی روسیه با ایران شروع شده است. از آن سال تا کنون تعدادی از دانشجویان دو کشور در کشورهای مقابل تحصیل نموده اند. بی شک ظرفیت‌های بیشتری برای گسترش این تعاملات و همکاری‌های علمی وجود دارد و شرایط خاص حاکم بر جهان و دو کشور روسیه و ایران نخواهد توانست خللی در کمرنگ شدن این تعاملات و همکاری‌های علمی دو جانبه ایجاد کند. البته این مهم فقط در سایه عزم و اراده و خلاقیت و ابتکار دانشگاهیان و محققان و البته، حمایت‌های مسئولان دو کشور محقق خواهد شد.

ناگفته پیداست که دسترسی آزاد اعضای هیأت علمی و محققان دو کشور به دانش تولید شده در هر کشور و تجمیع اطلاعات علمی و سهل‌الوصول بودن آن در سطح بین‌الملل و منطقه، اعتباردهی به مدارک دانشگاه‌های کشورهای همکار و ایجاد پروتکل‌های مربوط، توسعه همکاری‌های دو و چندجانبه از طریق فضای سایبری، و انتقال تجارب مدیریتی و راه‌حل‌های توسعه اقتصاد دانشگاهی می‌تواند بستری را برای جهش آتی همکاری‌ها فراهم آورد. همچنین، در سال‌های اخیر رایزنی فرهنگی برای تدریس زبان فارسی در روسیه صورت گرفته است و آموزش زبان روسی در دانشگاه‌های ایران انجام شده است و همچنین رایزنی‌های فرهنگی دیگری نیز برنامه‌ریزی و برخی از آنها محقق شده است.

وقتی نخبگان یک کشور و دانشگاهیان در کنار هم جمع می‌شوند نشان دهنده آن است که آن‌ها به یک فهم و زبان مشترک نزدیک می‌شوند. امروز روابط ایران و روسیه در ابعاد نظامی، سیاسی، دفاعی و امنیتی رو به گسترش است. اما به لحاظ فرهنگی نیز نیازمند آن است تا بر روی اشتراکات فرهنگی با هدف نزدیکی دو ملت همکاری گردد. بهترین زبان نزدیکی نمایندگان دو کشور زبان علم، فن‌آوری و دانش است که دانشگاهیان نمایندگی این زبان را بر عهده دارند. با همکاری نزدیک نیروهای علمی، تبادل دانشجو، تقویت زبان روسی در ایران و زبان فارسی در روسیه و همچنین

گردهمایی کسانی که علاقه‌مند گسترش روابط هستند هر روز می‌توان شاهد برداشته شدن گام‌های بیشتری برای گسترش و پیشرفت روابط دو جانبه بود. بدون تردید همکاری‌های دانشگاهی یکی از محورهای اصلی روابط دو کشور ایران و روسیه است. این روابط بین دانشگاهی هم در ذات خود دارای اهمیت است و هم به فهم و شناخت بیشتر دو کشور از یکدیگر کمک می‌کند، همچنین می‌تواند پشتوانه دیگر روابطی چون سیاسی، اقتصادی و امنیتی قرار بگیرد در همین راستا، اتحادیه دانشگاه‌های ایران و روسیه تاسیس گردیده است.

دانشگاه‌های ایران و روسیه می‌توانند با مدیران و سیاست‌گذاران دو کشور صحبت کنند تا توجه آنها به سرمایه‌گذاری در حوزه علم و فناوری بیشتر معطوف شود. با رویکرد و همکاری‌های علمی، آینده مردم تضمین خواهد شد، در غیر این صورت با آسیب‌های جدی مواجه خواهیم بود.

عملکرد روابط دانشگاهی ایران و روسیه در طول ۵ سال اخیر در حوزه‌های مختلف علمی از جمله تبادل استاد و دانشجو خوب بوده و نشست‌های صورت گرفته موجب توسعه همکاری‌های علمی دو طرف شده است اما می‌توان از قابلیت‌ها و توانمندی‌های دانشگاه‌های دو کشور بیشتر استفاده کرد.

تشکیل دوره‌های مشترک علمی بین ایران و روسیه، آموزش‌های الکترونیکی و برگزاری دوره‌های مشترک از جمله فعالیت‌های اجلاس میان دو کشور در سال‌های گذشته بوده است و می‌توان در حوزه‌های مختلف علمی، گسترش زبان فارسی و روسی، طرح‌های مشترک با سرمایه‌گذاری‌های مشترک دانشگاهی، توجه به نقش جوانان در دانشگاه‌ها و تضمین آینده کشور با جوانان فعالیت نمود، البته در حوزه‌های مختلف فرهنگی و ورزشی نیز می‌توان فعالیت چشمگیر داشته باشیم.

- در دانشگاه تهران حدود ۴۰ دانشجوی و ۳۸ استاد روسی فعالیت علمی دارند و ۲۰ استاد از دانشگاه تهران و ۱۳ دانشجو از دانشگاه تهران نیز در دانشگاه‌های روسیه مشغول فعالیت هستند.
- در زمان حاضر بیش از ۲ هزار و ۵۰۰ شهروند ایرانی در مراکز آموزش عالی روسیه تحصیل می‌کنند و بین مراکز آموزش عالی ایران و روسیه توافقنامه‌های همکاری وجود دارد.

اجلاس سی و سومین همایش سالیانه انجمن پارکها و مراکز نوآوری جهانی (IASP) در کشور روسیه

سی و سومین همایش سالیانه انجمن پارکها و مراکز نوآوری جهانی IASP در شهر یور ۹۵، در کشور روسیه به مدت سه روز و با حضور بیش از ۴۰۰ نفر از مسؤولان کشورهای مختلف جهان و رئیس‌ان پارکها برگزار شد. نمایندگان دانشگاه آزاد اسلامی نیز در این همایش حضور یافتند. با توجه به دعوت رسمی رئیس انجمن پارکها آقای لوئیس سانز و نظر مساعد ایشان، مذاکره در خصوص عضویت پارک علم و فناوری دانشگاه آزاد نیز در دستور کار قرار گرفت. تفاهم‌نامه همکاری مشترک دانشگاه آزاد اسلامی با پارک علم و فناوری Skolkova روسیه نیز در حاشیه همین همایش به امضا رسید. باتوجه به میزبانی جمهوری اسلامی ایران در اجلاس ۲۰۱۸ پارکهای علم و فناوری، مقرر شد جهت حضور شایسته و در خور نام دانشگاه پیگیری‌های لازم برای اجرای این تفاهم‌نامه و با هدف پیشرفت سطح پارک‌های علم و

فناوری دانشگاه آزاد اسلامی صورت گیرد. موضوع این تفاهم نامه در راستای انجام فعالیتهایی چون آموزش، توسعه و فناوری، برگزاری نمایشگاهها مشترک و ... بود و مهمترین اهداف تفاهمنامه نیز موارد ذیل عنوان شده است:

- انجام تلاشهای مشترک به منظور ترسیم اهداف ویژه برای همکاری؛
- ایجاد همکاریهای تجاری بلند مدت؛
- حمایت از محصولات دانشگاه در روسیه؛
- دسترسی دانشگاه به فناوریها و محصولات شرکتهای روسیه؛
- کمک به دانشگاه به منظور مشارکت در پروژه های برنامه های ملی

دانشگاه آزاد اسلامی و روسیه

دانشگاه آزاد اسلامی در چارچوب سیاست های کلی و مصوبات هیات امنای مرکزی و سیاست های جمهوری اسلامی ایران، برای توسعه روابط علمی و فناوری با دانشگاه ها در کشور روسیه اهیت خاصی قائل است. این دانشگاه، همواره برای همکاری های علمی و پژوهشی و تبادل استاد و دانشجو، اجرای پروژه های مشترک پژوهشی و همچنین برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت یا کارگاه های تخصصی با دانشگاه های روسیه تلاش نموده است.

دانشگاه های روسیه از نظر علمی در سطح بسیار بالایی قرار دارند و دانشگاه آزاد اسلامی در پی گسترش همکاری ها با مراکز دانشگاهی روسیه بوده است. در همین راستا این دانشگاه با امضای تفاهم نامه هایی با دانشگاه های معتبر روسیه تلاش هایی را در زمینه همکاری های علمی خصوصاً در حوزه علوم پایه را پیگیری نموده است. این تفاهم نامه ها شامل همکاری های علمی و تبادل دانشجو صورت میگیرد. در همین ارتباط و به دلیل روابط استراتژیک دو کشور، تلاش هایی از سوی این دانشگاه برای تاسیس واحد دانشگاهی برون مرزی در کشور روسیه صورت گرفته است.

تاسیس دفتر همکاری با برخی دانشگاه های روسی در ادوار پیشین، یکی از فعالیت های دانشگاه برای همکاری با دانشگاه های روسی بوده است. هدف از این فعالیت ها، آغاز همکاری ها در زمینه های علمی و پژوهشی مخصوصاً پیرامون آموزش زبان و ادبیات فارسی و روسی، دروس راجع به تاریخ و تمدن ایران و اسلام و همچنین هنرهای اسلامی و ایرانی، رشته های مدیریت بازرگانی، اقتصاد و حقوق بین المللی و برخی رشته های علوم پایه بطور مشترک بوده است اما با کمال تاسف این فعالیت ها تا کنون عملیاتی نگردیده است.

وضعیت تفاهم نامه های دانشگاه با دانشگاه های روسی:

ردیف	عنوان	وضعیت اعتبار	موضوع
۱	تفاهم نامه دانشگاه آزاد اسلامی (واحدهای کیش و تهران شمال و سازمان مرکزی) با دانشگاه راشین نیو روسیه	منقضی	اقدامات اولیه جهت افتتاح واحد دانشگاهی در روسیه
۲	تفاهم نامه همکاری با گروه انتشاراتی ژئوتار	منقضی	تفاهم نامه همکاری های

مدیا روسیه	علمی فرهنگی		
۳	تفاهم نامه همکاری سازمان مرکزی و واحد الکترونیک با دانشگاه سینرجی روسیه	منقضی	همکاری های علمی بین المللی
۴	تفاهمنامه همکاری با دانشگاه نفت و گاز گوبکین روسیه	دارد	همکاری های دوجانبه
۶	تفاهمنامه همکاری با پارک علم و فناوری اسکول کوا	منقضی	همکاری های دوجانبه
۷	تفاهم نامه همکاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد الکترونیکی با دانشگاه نوین روسیه	منقضی	تفاهم نامه همکاریهای علمی آموزشی فرهنگی
۸	تفاهم نامه همکاری مرکز پژوهش امنیت غذا واحد اراک-مرکز پژوهش امنیت غذایی اروپا- آسیا دانشگاه ایالتی لومونوسف	دارد	همکاری های دوجانبه

شرحی از روند کلی تاسیس شعبه و دفتر دانشگاه آزاد اسلامی در کشور روسیه:

(مربوط به سال ۹۵)

در مرداد ۱۳۹۳ رئیس دانشگاه روسنو روسیه و هیات همراه با ریاست عالی دانشگاه ملاقاتی داشتند و تفاهم نامه همکاری بین دو دانشگاه با هدف ایجاد دوره های مشترک، تبادل استاد و دانشجو و همکاری های پژوهشی منعقد گردید.

دانشگاه روسنو علاوه بر اعلام تمایل به همکاری در خصوص مفاد تفاهم نامه، آمادگی کامل خود را جهت واگذاری ساختمانی به مساحت ۳۶۰۰ مترمربع در داخل محوطه دانشگاه به منظور تاسیس واحد دانشگاه آزاد اسلامی اعلام داشت. در آن زمان مقرر گردید دانشگاه روسنو پیگیری های لازم در خصوص اخذ مجوز تاسیس واحد دانشگاهی در مسکو را از طریق آکادمی علوم روسیه انجام دهد.

در بند ۸ صورتجلسه کمیسیون دائمی هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی مورخ ۹۳/۸/۷، موضوع تاسیس واحد دانشگاه آزاد اسلامی در مسکو به تصویب رسید و مقرر شد برای تصویب نهایی به هیات امنا ارسال گردد.

در بند ۲ صورتجلسه کمیسیون دائمی هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی مورخ ۹۳/۱۲/۱۳، تاسیس شعبه ای از دانشگاه آزاد اسلامی در مسکو به اتفاق آراء تصویب گردید.

جهت اخذ مجوز از وزارت علوم کشور روسیه برای شعبه دانشگاه آزاد اسلامی طی نامه شماره ۳۳/۱۱۸۰ مورخه ۹۴/۴/۱۰ دو روش ممکن به اداره حقوقی پیشنهاد گردید. اداره کل حقوقی دانشگاه طی نامه شماره ۱۳۳۸۰ مورخه ۹۴/۴/۲۰ نظر خود را مبنی بر پیشنهاد اداره کل اعلام نمود.

در مورخ ۹۴/۶/۲۸ طی حکم شماره ۸۲/۴۳۱۹۲ آقای دکتر احمدرضا الهی به عنوان نماینده دانشگاه آزاد اسلامی جهت پیگیری موضوع تاسیس واحد دانشگاهی در کشور روسیه توسط ریاست عالی دانشگاه منصوب گردید. موافقت ریاست محترم دانشگاه مبنی بر تشکیل هیات مدیره به اداره کل بین الملل واصل و طبق نظر اقدام گردید. در مورخ ۲۶ مردادماه ۱۳۹۴ اولین جلسه مجمع عمومی سهامداران سازمان مستقل غیرانتفاعی آموزش عالی دانشگاه "آزاد ای آر" برگزار شد.

اساسنامه شرکت دانشگاه آزاد اسلامی مورخ ۹۴/۵/۲۶ به نام سازمان غیرانتفاعی مستقل دانشگاه "آزاد ای آر" به ثبت رسید.

در اوایل ماه دسامبر ۲۰۱۵، دانشگاه آزاد اسلامی در بانک **VTB24** روسیه سه حساب جداگانه ارزی، (دلاری، یورو، روبل) افتتاح نموده است.

در مورخ ۹۴/۶/۳۱ سازمان غیرانتفاعی مستقل دانشگاه "آزاد ای آر" در سازمان مالیاتی فدرال شهر مسکو به ثبت رسید و کد مالیاتی به این سازمان اختصاص داده شد.

سازمان غیرانتفاعی مستقل دانشگاه "آزاد ای آر" در مورخ ۹۴/۶/۲۴ در وزارت دادگستری فدراسیون روسیه به ثبت رسیده است. اطلاعات کامل اشخاص حقوقی سازمان غیر انتفاعی مستقل دانشگاه "آزاد ای آر" در مورخ ۹۴/۷/۱ در دفتر واحد ثبت دولتی اشخاص حقوقی ثبت گردید.

وکالت نامه ای به مدت یکسال بدون حق توکیل به اشخاص سوم، در مورخه ۹۴/۵/۲۹ توسط مدیرعامل سازمان غیر انتفاعی مستقل دانشگاه "آزاد ای آر" (آقای امید رضا صفریان) به آقایان آندری کراساوین آندریویچ، الکسی لازورنکو الکساندرویچ و ویتالی کریفتسوا سرگیویچ در خصوص مراجعه به وزارت دادگستری شهر مسکو و ارائه اظهار نامه و انجام امورات مربوط به گواهی ثبت دولتی، گواهی ثبت شماره مالیات در ارگان مالیاتی، لیست ثبت و رونوشت ثبتی در دفتر واحد ثبت دولتی اشخاص حقوقی، انجام پرداختهای ضروری و عوارض، دریافت رسیدهای مربوطه و یا تحویل مدارک داده شده است.

در تاریخ ۹۵/۱/۳ دفتر دانشگاه آزاد اسلامی در دانشگاه سینرجی مسکو توسط ریاست وقت دانشگاه آزاد اسلامی و با حضور سفیر محترم ج.ا. افتتاح شد. و مقرر شد همکاری های آموزشی در آینده ای نزدیک انجام شود.

شرکت دانشگاه آزاد اسلامی مسکو در وزارت دادگستری روسیه به ثبت رسیده است و امور مربوط به اخذ مجوز فعالیت علمی و آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی در مسکو در وزارت علوم کشور روسیه در آن زمان در حال پیگیری بود. لازم به توضیح است در آن زمان دانشگاه آزاد اسلامی در حال تدوین اساسنامه ای با دانشگاه سینرجی مسکو بر اساس استانداردهای وزارت علوم روسیه بود و نیز تعیین ساختمانی برای برگزاری کلاسهای آموزشی و دوره های کوتاه مدت قرار بود از جانب آقای احمدرضا الهی نماینده دانشگاه آزاد اسلامی در کشور روسیه پیگیری شود.

دیدار مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی با مسئولان و کارشناسان دانشگاه نفت و گاز گوبکین روسیه

پیرو تفاهمنامه ی همکاری امضا شده میان دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه نفت و گاز گوبکین روسیه با

موضوع همکاری آموزشی و پژوهشی در زمینه های مرتبط با صنایع بالادستی نفت و گاز و به منظور بررسی راهکارهای عملی و اجرایی همکاری بین دو دانشگاه در رابطه با طرح ازدیاد برداشت نفت از میدان کرنج، جلسه ای با حضور کارشناسان و مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه نفت و گاز گوبکین روسیه در شهریور ۹۵ به میزبانی دانشگاه خارجی برگزار شد. بمنظور بررسی تخصصی تر و آشنایی بیشتر با میدان نفتی کرنج، مقرر شد که هیأتی تخصصی از سوی دانشگاه نفت و گاز گوبکین به ایران سفر کند. که این امر محقق نشد.

افتتاح مرکز فرهنگ ایران و زبان فارسی دانشگاه آزاد اسلامی در روسیه

مرکز فرهنگ ایران و زبان فارسی که با حمایت دفتر دانشگاه آزاد اسلامی در مسکو، اداره کل امور بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی و واحد الکترونیکی دانشگاه آزاد اسلامی با همکاری دانشگاه سینرژي راه اندازی و تجهیز شده بود و مقرر بود فعالیت خود را بطور رسمی در سه سطح ابتدایی، پیشرفته و زبان تخصصی فارسی برای تجار و بازرگانان روس شروع نماید. در حاشیه افتتاح مرکز یاد شده، رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران درخواست کمک از دانشگاه آزاد اسلامی برای آموزش دوره های زبان فارسی را داشتند که مقرر شد کارگروهی در ایران تشکیل و نسبت به اجرایی کردن این درخواست (حضور اعضای هیأت علمی زبان و ادبیات فارسی به عنوان مدرس) اقدام شود.

چشم انداز همکاری علمی بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی و روسیه

با عنایت به تاکید ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی در خصوص توجه ویژه به همکاری با کشور روسیه و همچنین مسکوت ماندن بخش عظیمی از روند همکاری های دوجانبه در سال های اخیر، ضرورت احیای تفاهم نامه های همکاری دوجانبه و همچنین سیاست گذاری جدید بر اساس پتانسیل های دو طرف و اولویت های همکاری بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی در دوران کنونی بیش از پیش احساس می شود، لذا معاونت بین الملل و امور دانشجویان غیر ایرانی موارد ذیل را به عنوان چشم انداز همکاریهای دوجانبه با کشور روسیه اعلام می دارد :

- تعریف جدیدی از حوزه های همکاری با روسیه و گذر از فعالیت های آموزشی و دانشجویی به سمت همکاری در حوزه های پژوهشی و فناوری، فرهنگی و همچنین تربیت نیروی حرفه ای با نظرداشت اولویت های بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی.

- راه اندازی شعبه دانشگاه آزاد اسلامی با همکاری یکی از دانشگاه های روسیه.

- احیا و اجرایی سازی تفاهم نامه های همکاری منعقد شده با دانشگاهها و مراکز علمی روسیه و همچنین انجام بررسی ها و مذاکرات بیشتر جهت امضا تفاهم نامه های همکاری بیشتر.

- بهره گیری از دریای خزر بعنوان یکی از اشتراکات دو کشور جهت تقویت همکاری های دوجانبه و همچنین فعال سازی واحدهای حاشیه خزر جهت حضور در اتحادیه دانشگاههای حاشیه دریای خزر و نیز مشارکت در اتحادیه دانشگاههای ایران و روسیه.

- تعیین یک یا چند واحد دانشگاه آزاد اسلامی (به ویژه با در نظر گرفتن نزدیکی جغرافیایی و سابقه همکاری موفق با دانشگاههای روسیه) بعنوان واحد معین جهت اجرایی سازی تفاهم نامه های منعقد شده.

- تبادل استادان و دانشجویان در رشته های مورد علاقه بین دو کشور .
- تقویت همکاری دوجانبه در حوزه های فناوری و دانش بنیان، بر اساس منافع مشترک دو کشور و با هدف قطع نفوذ کشورهای غربی در منطقه و جهان .
- اعلام آمادگی برای اعزام دانشجویان تحصیلات تکمیلی و استادان دانشگاه ها در رشته های تحقیقاتی مربوط به دریای خزر و استفاده از تجربیات استادان و مراکز علمی روسیه در این زمینه .
- توسعه کرسی های زبان و ادبیات فارسی در روسیه و همچنین ایجاد و توسعه کرسی های زبان روسی در واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی.

فرصت ها:

- همسایگی دو کشور؛
- فعال نمودن هرچه بیشتر دیپلماسی علمی با پشتیبانی دیپلماسی سیاسی برای شناساندن دانشگاه آزاد اسلامی؛
- وجود تفاهم و بسترهای لازم در زمینه های همکاری دو جانبه و گسترش آن؛
- مواجهه با تهدیدات مشترکی مثل تحریم غربیها بر علیه ایران و روسیه و اشتراک منافع دو کشور در مقابله با یک جانبه گرائی و اعمال محدودیت های علمی و دانشی بر دو کشور؛
- حمایت از انجمن دانشجویان و فارغ التحصیلان از دانشگاه های روسیه؛
- پشت سر گذاشتن سابقه تاریخی، ارزیابی مجدد تجربه روابط دو کشور و شناسایی نقاط قوت و ضعف سیاست یکدیگر؛
- تلاش برای حرکت به سمت همگرایی با دانشگاه های معتبر روسی؛
- وجود ظرفیت های همکاری متقابل بسیار زیاد؛
- تلاش برای ایجاد دوره های مشترک تبادل استاد، دانشجو و محققین با دانشگاه های منتخب روسی؛
- انجام همکاری های تحقیقاتی بین دانشگاه ها و مراکز علمی دو کشور با توجه به مشترکات محیط زیستی، جغرافیایی، نیازهای صنعتی، مسائل فرهنگی و اجتماعی؛
- تشویق رفت و آمد اساتید و دانشجویان دو طرف و خصوصاً شکل گیری تعامل بین اساتید دانشگاه های دو کشور به خصوص در دوره های تحصیلات تکمیلی به عنوان راهی موثر برای تقویت ارتباطات علمی بین دو کشور؛

موانع:

- کم علاقه گی دانشجویان و اعضای هیئت علمی ایران به تحصیل و امور پژوهشی در روسیه؛
- عدم وجود سابقه تاریخی خوب نسبت به روسیه در ذهن مردم ایران؛

- عدم به رسمیت شناخته شدن حداقلی واحدهای دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی از سوی وزارت علوم روسیه؛
- عدم فهم و شناخت بیشتر دو کشور و دو ملت از یکدیگر؛
- عدم وجود رنکینگ و رتبه‌بندی جامع دانشگاه آزاد اسلامی در سیستم‌های رتبه‌بندی معتبر جهانی؛
- نبود مراکز اطلاع‌رسانی صحیح در خصوص دانشگاه آزاد اسلامی و پتانسیل‌ها و توانایی‌های آن در محافل علمی روسیه؛
- نبود یا کمبود متخصص مسلط به زبان روسی و آشنا با حوزه‌های کاری در آن کشور؛

اقدامات لازم:

- بهره‌برداری از پتانسیل عوامل، مراکز و شخصیت‌های تاثیرگذار و ذی‌نفوذ روسی و ایرانی؛
- بکارگیری از تمام ظرفیت سفارت کشورمان در روسیه؛
- دریافت مجموعه قوانین چگونگی تاسیس واحد و اخذ مجوزهای لازم در روسیه؛

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری
جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی یمن
با نگاه ویژه به وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی

اطلاعات پایه

نوع حکومت	جمهوری
پایتخت	صنعا
نخست وزیر	عبدالعزیز بن حبتور
احزاب نیرومند یمن:	احزاب چپ گرا <p>حزب المؤتمر الشعبی العام (حزب کنگره عمومی خلق)</p> <p>حزب البعث العربی الإشتراکی (حزب سوسیالیست بعث عربی)</p> <p>الحزب الإشتراکی الیمنی (حزب سوسیالیست یمن)</p> <p>احزاب ناسیونالیست</p> <p>در بخش احزاب ناسیونالیست هم باید به احزابی همچون تشکل وحدت ملی ناصری (تجمع الوحدة القومیة الناصریة) و رویکرد ناصری الاتجاه الناصری که در سال ۱۹۵۹ تأسیس شد اشاره نمود. همچنین چند حزب ناصری کوچک نیز در این کشور فعالیت می کنند که حضور آنها بسیار محدود و در حد مناطق محدود یمن است. ساختاری همچون حزب وحدت ملی ناصری در بهترین شرایط خود در سال ۱۹۹۷ تنها سه کرسی پارلمان را به دست آورد. حزب بعث با دو شاخه کشوری و فرا مرزی خود جزو احزابی است که همواره در حیات سیاسی یمن فعال بوده است ، اکثر اخبار رسیده ای از این حزب نشان از فعالیت های تخریبی آن دارد و معمولاً ائتلاف های خود را با یک جریان علیه دیگر جریان های دیگر انجام می دهد ، آنگونه که اخیراً نیز ائتلاف خود را علیه گروه انصار الله تشکیل و از اولین گروه هایی بود که عملیات تخریبی خود را علیه مردم یمن حتی پیش از ورود انصار الله به صنعاء آغاز کرد.</p>
مساحت کشور	۵۲۷،۹۷۰
جمعیت	حدود ۳۰ میلیون نفر
موقعیت جغرافیایی	یمن در جنوب غربی آسیا، در انتهای جنوبی شبه جزیره عربستان، بین عمان و عربستان سعودی واقع شده است. یمن در ورودی تنگه باب المندب قرار دارد که دریای سرخ را به اقیانوس هند (از طریق خلیج عدن) پیوند می دهد و یکی از فعال ترین و راهبردی ترین خطوط ترابری دریایی در جهان است. یمن، به اضافه جزیره پریم در انتهای جنوبی دریای سرخ و سقطرا در ورودی خلیج عدن، ۵۲۷،۹۷۰ کیلومتر مربع مساحت دارد.

ترکیب مذهب	دین رسمی یمن، اسلام است. اکثر جمعیت این کشور مسلمان هستند. حدود ۳۰٪ مسلمانان، شیعیان <u>زیدی مذهب</u> و بقیه <u>شافعی</u> مذهب هستند ^۱ . تعداد کمی شیعه <u>اسماعیلی مذهب</u> و تعداد بسیار کم شیعه <u>دوازده امامی</u> نیز در یمن ساکن هستند. تعداد اندکی هندو و مسیحی نیز در یمن زندگی میکنند.
تقسیمات کشوری:	تقسیمات کشوری یمن اینگونه است که این کشور را به دو بخش اصلی (استانها و شهرستانها) تقسیم می‌کند. یمن ۲۲ استان دارد؛ از جمله صنعا (Amanat Al Asima) و مجمع الجزایر سقطرا. در گام دوم ۲۲ استان به ۳۳۳ شهرستان بخش می‌شوند، و این شهرستانها به ۲۲۱۰ زیربخش و سپس به ۳۸۲۸۴ روستا تقسیم می‌شوند (بر پایه اطلاعات ۲۰۰۱) درازنای تاریخ، یمن تقسیمات کشوری گوناگونی داشته‌است. در دوران عثمانی، ولایت یمن عربی: ولایة) به سنجاقها تقسیم می‌شد (لیوا نیز گفته می‌شد). سنجاقها سپس به کازاها تقسیم می‌شدند. در دوران پادشاهی متوکلی یمن، برخی از عناصر در یک تقسیم تازه ادغام شدند. این تقسیمات نیز با تعدیل جزئی، از سوی جمهوری عربی یمن بکارگرفته شدند.
زبان رسمی	عربی
واحد پول	ریال یمن یکای پول کشور یمن است که هر ریال یمن برابر با ۱۰۰ فلس است. سکه‌های فلس در یمن منتشر نمی‌شوند و در معاملات کاربردی ندارند.
تورم	۲۰ درصد رسمی - ۵۰۰ درصد غیررسمی
نرخ بیکاری	حدود ۱۳ درصد

وضعیت نظام آموزشی در یمن

نظام آموزشی کشور یمن به طور کلی یادگیری دروس به صورت پیشرفته در آخرین مراحل قرار دارد. به طور کلی اصول و شواهد یادگیری دروس در کشور یمن سبب شده است که وزارت علوم مسیر یادگیری دروس را به شکل مشخصی ارزیابی کنند. برای ورود به مقطع ابتدایی در این کشور نیازی به شرکت در آزمون خاصی ندارید نیازی نیست که بتوانید سطح سواد زیادی داشته باشید باید بتوانید نظام آموزشی کشور یمن را به صورت دنبال کنید که در نهایت به نتیجه خوبی برسد. برای تحصیل دندانپزشکی در یمن باید بتوانید طول دوره تحصیلی مشخصی داشته باشید. دوره تحصیل ۵ ساله است و افراد باید از نظر جسمی پر قدرت بوده و از نظر روانی نیز سالم باشند. در نظر داشته باشید که تحصیل در رشته دندانپزشکی در یمن نیاز به ارزیابی صلاحیت -های مشخصی دارد. برای ورود به رشته دندانپزشکی در یمن نیاز به شرکت در آزمونهای ورودی دارید. سوالاتی که پرسیده میشود مختص زیست و شیمی بوده و کمتر دیده می شود که آزمون ها عملکرد

بین المللی داشته باشند. مسیر یادگیری دروس دندانپزشکی در یمن بسیار مشخص است. افراد باید بتوانند در آزمون SAT نمره حداقل ۵۹۰ را کسب کرده باشند این نمره مختص درس زیست شناسی ارزیابی می شود. وضعیت بیمه و تسهیلات درمانی در کشور یمن به این صورت است که اولاً شما باید بتوانید یکی از شرکت های خصوصی بیمه- گذار را انتخاب کنید، نیاز است که اصول و شواهد درمانی مشخصی داشته باشید و سعی کنید اصول و مشخصات دقیقی را ارزیابی کنید، نیاز به معاینات پزشکی است و باید وضعیت جسمی شما مشخص شود، نیاز به ارزیابی شرایط روانی شما خواهد بود. کسانی که دارای بیماری های خاص هستند باید در انتخاب حق پوشش بیمه خود دقت لازم را داشته باشند. دانشگاه الیمن رتبه دوم در یمن را دارد، این دانشگاه در سال ۱۹۹۴ تأسیس شده است و یک موسسه آموزش عالی خصوصی است که در شهر صنعا قرار دارد. این دانشگاه دارای شرایط تحصیل در رشته های مشخصی بوده و شامل همه رشته های تحصیلی نمی -شود. پذیرش در این دانشگاه برای بانوان و آقایان در همه رده های سنی فراهم شده است، بیشتر رشته های مهندسی در این دانشگاه ارزیابی می شود و شرایط تحصیل بین المللی درستی در پیش است. شهریه این دانشگاه کمی گران است اما به طور کلی در لیست دانشگاه های برتر یمن از نظر اعتبار قرار دارد. پس از متوسطه افرادی که قصد دارند ورود به دانشگاه نمایند باید شرایط پذیرش دانشگاه مورد نظر خود را ارزیابی کنند. افرادی که قصد ندارند ورود به دانشگاه داشته باشند باید مسیر دقیقی در زمینه های فنی و حرفه ای حرکت کنند مهارت های فنی و حرفه ای که به شما آموزش داده می شود میانبری برای ورود به بخش های صنعتی خواهد بود..

تقسیم بندی های نظام آموزش عالی در یمن

- مقاطع تحصیلی یمن

• لیسانس در یمن

در تحصیل لیسانس در کشور یمن باید بتوانید هم وضعیت علمی درستی را در پیش بگیرید و هم هدف از تحصیل شما مشخص باشد. شما برای یادگیری دروس در دوره لیسانس نیاز است که از نظر تئوری و همینطور مهارت های علمی بسیار قوی باشید. نیاز به شرکت در آزمون ورودی ندارید اما بسیار مهم است که دوره های پیش نیازی که در زمینه تحصیلی ارزیابی می شود را بررسی کنید. داشتن دانش نظری و مهارت های حرفی در این زمینه اهمیت زیادی دارد. دوره های یادگیری دروس در کشور یمن به صورتی است که وضعیت تحصیلات را بهبود می دهد در طول دوره تحصیلی در کشور یمن که اغلب بین ۳ الی ۴ سال است شرایط به طور دقیق دنبال می شود. هزینه های تحصیل برای مقطع لیسانس در کشور یمن اغلب کمتر از ۳۰۰ یورو است و کمک هزینه های تحصیلی برای این مقطع نیز از سوی دولت ارزیابی می -شود. برخی از دانشگاه های یمن شرایط ورود را وابسته به یک آزمون دانسته -اند و برخی دیگر در نظر دارند که سوالاتی به صورت مصاحبه ارزیابی شود. دروس در وضعیت ریاضی و فیزیک با سخت گیری بیشتری آموزش داده می شود. کنترل برای بخش های تحصیلی لیسانس در یمن به صورتی است که می توان یک مسیر خوب برای تحصیل فوق لیسانس باشد.

البته که باید بدانید هزینه های تحصیلی در یمن ارزان و مناسب است. وضعیتی که برای هزینه های تحصیلی در یمن دیده می شود اغلب در دوره- های زمانی مشخصی تعیین می شود. شما باید سعی کنید مدرک دیپلم با معدل بالا داشته باشید و البته که نیاز است که وضعیت علمی خود را افزایش دهید. ریزنمرات تحصیلی شما به طور جدی ارزیابی می شود حقیقت امر این است که هزینه های تحصیلی در یمن سبب شده است که افراد از بهترین اصول تحصیلی در مسیر یادگیری دروس به صورت عملی استفاده کنند.

مقطع تحصیلی لیسانس در یمن به مقطع تحصیلی مشخصی گفته می شود که یادگیری زبان را آسانتر می کند به طور کلی افراد برای یادگیری دروس در این مقطع زمان زیادی نیاز دارند و علت اینکه کار ضمن تحصیل برای این دوره کمی از نظر زمانی محدود است طولانی بودن کلاس های درسی است. افراد نیاز به مدرک زبان آیلتس با نمره ۵ یا ۶ دارند و البته که باید مدرک زبان انگلیسی معتبری داشته باشند. سیاست تحصیلی در زمینه لیسانس در این کشور بسیار سختگیرانه تر از دوره -های بالاتر اعلام شده است.

• فوق لیسانس در یمن

برای تحصیل فوق لیسانس در یمن نیاز به دو سال زمان دارید. رشته های مهندسی گاهاً سه سال زمان را نیز در نظر می گیرند. رشته- های علوم انسانی و همینطور صنایع در یمن می- تواند در کمتر از دو سال نیز با دفاع از پایان نامه به اتمام برسد. یادگیری دروس در وضعیت طرح های تحقیقاتی در یمن اهمیت زیادی دارد. اما به طور کلی افراد باید بتوانند اصول و شواهد درست در زمینه طرح -های تحقیقاتی را به بهترین شکل ممکن ارزیابی کنند. شما نیاز است که یک پروپوزال در قالب دو ورق A4 ارائه دهید که نشان دهنده موضوع انتخابی شما باشد. حقیقت امر این است که یادگیری دروس فوق لیسانس در یمن کمی دشوار است شما باید بتوانید مدرک زبان آیلتس با نمره بالای ۵ داشته باشید نیاز است که بتوانید در ترم اول و دوم دروس را به بهترین شکل ممکن دنبال کنید. بهتر است بدانید که پس از دو سال از پایان -نامه خود دفاع کنید. برای دفاع از پایان نامه خود باید سعی کنید در ابتدا شرایط تحصیلی درستی داشته باشید. شما برای ورود به این بخش تنها باید سعی کنید رزومه- های علمی خوبی داشته باشید. وضعیت فوق لیسانس در این کشور به طور کلی به این صورت است که اول شما باید فرم درخواست رسمی فوق لیسانس را ارزیابی کنید. در نظر داشته باشید که به طور کلی پذیرش برای مقطع فوق لیسانس در زمینه- های اقتصادی بسیار مهم است و تمکن مالی در این راستا اهمیت زیادی دارد. مسیر فوق لیسانس در یمن با تأیید دو استاد راهنما صورت می گیرد و بسیار پر اهمیت است که بتوانید با نظر یک استاد دفاع پایان نامه خود را به نتیجه برسانید.

شما در ابتدا در ترم باید سعی کنید که دروس را مشخص کنید و وضعیت تئوری را به طور دقیق پشت سر بگذارید. پس از ترم اول باید بتوانید به صورتی ارزیابی کنید شرایط تنظیم پروپوزال را مورد بررسی قرار دهید.

وضعیت تحصیلی فوق لیسانس در یمن به این صورت است که شما باید بتوانید پس از ترم سوم تأییدیه های لازم از سایر اساتید را دریافت نمایید تا شرایط برای تحصیل برای شما آسانتر باشد.

• دکتر در یمن

تحصیل برای مقطع دکترا در ۶ دانشگاه یمن فراهم شده است زمانی ۳ الی ۵ سال در این زمینه اهمیت دارد. افراد باید زبان انگلیسی خود را تقویت کنند. نیاز است که مدرک کارشناسی ارشد داشته باشند و بهتر است که یک فرم درخواست به صورت کامل شده ارزیابی شود. رشته های تحصیلی مختلفی در یمن دیده می شود که برای مقطع دکترا پر اهمیت است. افراد نیاز به کپی پاسپورت دارند نیاز است که سعی کنند مدرک تحصیلی آیلتس با نمره حداقل ۵ و نیم داشته باشند. در صورتی که مدرک تحصیلی شما تافل است باید نمره حداقل ۷۰ داشته باشید. آزمون های انگلیسی در این زمینه اهمیت زیادی دارد. برخی از دانشگاه ها آزمون های ورودی برگزار می کنند و البته که برای ورود به مقطع دکترا نیاز به شرکت در مصاحبه دارید. کسانی که دارای مقالات کتبی هستند و همینطور نمونه کارهای مشخصی دارند در یادگیری دروس شرایط درستی دارند. ویزای یمن به طور کلی بر اساس شرایطی ارزیابی می شود که باید بتوانید تز پایان نامه اصولی برای دفاع داشته باشید نیاز است که ویزای نوع C دریافت کنید و بهتر است که مجوز موقت تحصیلی نیز داشته باشید. همینطور باید آدرس محل سکونت و محل کار شما نیز مشخص باشد. افراد باید گواهی سلامت داشته باشند و نیاز به دعوت نامه از دانشگاه مورد پذیرش خواهد بود. در این زمینه آزمون های ورودی اهمیت زیادی دارند.

اعتبار دانشگاه های یمن

- دانشگاه علم و تکنولوژی کشور یمن رتبه ۴۱۲۶ جهانی و رتبه ۱ در یمن
- دانشگاه صنعا رتبه ۵۰۹۶ جهانی و رتبه ۲ در یمن
- دانشگاه تعذر رتبه ۵۸۵۰ جهانی و رتبه ۳ در کشور یمن
- دانشگاه عدن رتبه ۷۱۴۸ جهانی و رتبه ۴ در یمن
- دانشگاه تمار رتبه ۸۹۱۸ جهانی را دارد و رتبه ۵ در یمن
- دانشگاه ای بی بی رتبه ۱۱۸۶۴ جهانی و رتبه ۶ در یمن

هزینه تحصیل در کشور یمن بر اساس رتبه دانشگاه تغییر می کند

معادل سازی مدارک تحصیلی در یمن

برای معادل سازی مدارک در کشور یمن اول از هر چیز در نظر داشته باشید که مدرک تحصیلی شما در وضعیت ابطال قرار نگرفته باشد، برخی از مدارک تحصیلی در وضعیت ابطال یا معلق قرار دارند به طور کلی اصول معادل سازی در این راستا سبب می شود که بتوانید شاخص های دقیقی را ارزیابی کنید. به طور دقیق و رسمی روند معادل سازی مدارک به این شکل است که شما در ابتدا سعی می کنید مدرک تحصیلی خود را به دولت کشور یمن ارائه دهید. مدرک تحصیلی

شما به شکلی ارزیابی می شود که مشخص شود آن می توان از آن ساختار دقیق علمی را بررسی کرد یا نه. سپس بر اساس امتیاز مدرک سه قسمت مشخص می شود:

- شما باید بتوانید روند معادل سازی مدارک را به صورتی طی کنید که بیش از سه ماه زمان نگذرد، پس از سه ماه نیاز به ارسال مدارک به صورت مجدد دارید. قسمت اول معادل سازی مدارک شامل مدارکی است که امتیاز متوسط دارند، دانشگاه برای این افراد شرایط پیش نیاز و دوره های کلاسی دقیقی را ارزیابی می کند.

- بخش دوم شامل معادل سازی مدارکی است که امتیاز بالاتری دارد، امتیازات بالاتر برای مدارک تحصیلی سبب می شود که دوره های پیش نیاز کنار برود و شرایط برای ورود به دانشگاه به صورتی است که باید در مصاحبه شرکت کنید. شرکت در مصاحبه به این صورت است که شخص بتواند اصول و شواهد علمی درستی داشته باشد در هر صورت مسیر معادل سازی مدارک در این زمینه اهمیت زیادی دارد.

- مورد سوم کسانی است که امتیاز بالایی از مدرک تحصیلی خود کسب کرده اند این افراد می توانند به سادگی بدون دوره های پیش نیاز و یا فرآیند مصاحبه دشوار مسیر معادل سازی مدارک خود را به خوبی طی کنند.

آزمون های ورودی یمن

آزمون های ورودی کشور یمن بسیار کم و محدود هستند، یعنی برخی از بخش های مشخصی که در زمینه آزمون -های ورودی در این کشور دیده می -شود توانسته اصول و شواهد درستی فراهم سازد. به عنوان مثال آزمون -های ورودی در کشور یمن در رشته های مهندسی بیشتر به صورت عملی هستند یعنی شرایط به شکل عملی در اختیار افراد قرار می گیرد و باید بتوانند میزان مهارت خود را نشان دهند.

آزمون هایی که برای گروه انسانی ارزیابی می شود بیشتر بر اساس اصول و شواهد مدیریتی ارزیابی می -شود، یعنی سوالات زبان و اصول مدیریتی در این آزمون ها نقش مهمتری دارند. آزمون های ورودی در کشور یمن بر اساس مشخصه های عمومی اشخاص نیز بررسی می شود یعنی اگر شما دارای مدرک زبان معتبری هستید، از نظر علمی در وضعیت خوبی قرار دارید می توانید با شرکت در آزمون های ورودی شرایط برای ورود خود به کشور یمن را آسانتر کنید چیزی که در سایر کشورها کمتر دیده می شود.

آزمون های ورودی با سوالات تستی همراه است و سوالات تخصصی یا عمومی بسیار کم در آن در دیده می شود ارزیابی آزمون های ورودی در کشور یمن می تواند شامل اصول و شواهد دقیقتری باشد. این آزمون -ها به طور کلی بر اساس نمایش مشخصات عمومی ارزیابی می -شود. شهریه دانشگاه های کشور یمن شامل آزمون های ملی نیز می شود.

رشته های غیر پزشکی یمن

وضعیت تحصیل در کشور یمن ۲ درصد بهتر از سال های گذشته است اما در مجموع وضعیت تحصیل در این کشور به نسبت کشورهای اروپایی در رتبه خوبی قرار ندارد. حقیقت امر این است که شما انتخاب کمی برای تحصیل در کشور یمن دارید و رشته های تحصیلی کمی در این زمینه دیده می شود. شما می توانید در رشته کشاورزی و شاخه های وابسته به آن تحصیل کنید. از یاد نبرید که روند تحصیلی در کشور یمن به طور کلی دسته بندی های مختلفی دارد.

مثلاً کسانی که قصد دارند در رشته مهندسی شاخه آب تحصیل کنند نیاز است که دوره های تحصیلی مختلفی را طی کنند. وضعیت تحصیل در کشور یمن بهبود خوبی داشته است اما نه اینکه فکر کنید هر آنچه در ذهن خود برای تحصیل در کشور یمن دارید برای شما برآورده می سازد! حال یک سوال مهم را پاسخ می دهیم:

چرا با وجود امکانات ضعیف تحصیلی در کشور یمن هنوز هم عده -ای ترجیح می- دهند این کشور را برای ادامه تحصیل انتخاب کنند؟

دلایل تحصیل در کشور یمن از قرار زیر است:

- شما درگیر هزینه زیاد برای تحصیل نیستید ، حتی اگر دانشگاه خصوصی در کشور یمن را برای تحصیل انتخاب کنید.
- شما درگیر آزمون های مختلف در زمینه های تحصیل نیستید و برای ورود به رشته مورد علاقه خود شرایط بسیار آسان است.
- دروس در کشور یمن به شکل عملی تدریس می شود این موضوع سبب می شود که زمان کمی برای بخش تئوری دروس در نظر گرفته شود و شما می توانید به سادگی در حین تحصیل کار کنید.
- بورسیه های تحصیلی که در کشور یمن دیده می شود شاخص های دقیق و اصولی را در بر می گیرد. حقیقت امر این است که برای تحصیل در کشور یمن شما می توانید هزینه خود را در وضعیت حداقل قرار دهید چیزی که بسیاری از کشورهای دیگر در اختیار شما قرار نمی دهند.

دانشگاههای ارزشیابی شده یمن براساس فهرست اعلامی سازمان امور دانشجویان (۲۰۲۱)

الجامعه صنعا (در گروه خوب)

هیچ یک از دانشگاههای یمن در فهرست مورد تایید وزارت بهداشت قرار ندارند.

چشم انداز همکاری علمی با یمن

موانع و آسیب شناسی همکاری علمی با کشور یمن:

۱. درگیری و جنگ در یمن
  ۲. زیرساخت های آموزشی در این کشور به واسطه شرایط جنگی، مناسب نیست. به علاوه بستر اینترنت پرسرعت و سیستم ثبت نام به شکل سازمان یافته در دانشگاه های یمن فراهم نبوده و یا با ضعف بسیاری همراه است.
  ۳. فقدان اساتید مسلط به زبان عربی جهت تدریس در دانشگاه آزاد اسلامی
  ۴. به دلیل شرایط جنگی در این کشور، ورود و خروج با محدودیت های امنیتی روبروست.
- با در نظر گرفتن موارد فوق همزمان با فعالیت های جاری دیپلماسی سیاسی، موتور محرکه دیپلماسی علمی و همکاری های میان دانشگاهی نیز به حرکت درآید تا در صورت امکان، همکاری های اولیه با یک یا دو دانشگاه یمنی آغاز، و با

گسترش این فعالیت‌ها، زمینه‌های لازم برای جذب دانشجوی و همچنین تاسیس شعبه دانشگاهی در این کشور فراهم گردد.

اقداماتی که لازم است انجام شود

- جذب دانشجوی یمنی به صورت مجازی در واحدهای دانشگاهی الکترونیکی (مجازی) و آبادان
- شرکت اعضای جامعه علمی یمن در کارگاه‌ها و همایش بین‌المللی دانشگاه آزاد اسلامی
- تهیه بانک اطلاعاتی از متخصصان و نخبگان علمی یمن و حمایت علمی از آنان
- برگزاری دوره‌های آموزشی علمی کاربردی و فنی حرفه‌ای به منظور ایجاد اشتغال برای نیروی کار جوان در یمن
- به‌کارگیری ظرفیت حداکثری سفارت کشورمان و نمایندگی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در کشور یمن در مسیر تقویت همکاری علمی دوجانبه
- بهره‌برداری از پتانسیل کلیه عوامل و شخصیت‌های تاثیرگذار و ذی‌نفوذ یمنی که همسو با سیاست‌های کشور می‌باشند؛
- اجاره دفتری مناسب در شهر صنعا جهت اخذ مجوز دانشگاه و پیگیری جذب دانشجوی یمنی
- فراهم نمودن تجهیزات و امکانات مناسب آموزشی، علمی و پژوهشی برای نماینده دانشگاه آزاد اسلامی واحد یمن در دفتر تهران. (نماینده مذکور از سوی موسسه علمی خردورزان ملل معرفی می‌شود).
- افرادی بعنوان مسئول امور پذیرش و آموزش، اداری، پشتیبانی و فناوری در کشور یمن توسط مؤسسه علمی خردورزان ملل جهت انجام فعالیت‌های دانشگاه آزاد اسلامی معرفی شوند.
- اسامی افراد یمنی واجد شرایط در یمن احصاء و مدارک علمی آنها جهت تدریس و اختصاص کد مدرسی در اختیار معاونت بین‌الملل و امور دانشجویان غیر ایرانی قرار داده شود.
- تعدادی از مسئولین ذی‌نفوذ در وزارت آموزش عالی و دولت یمن، توسط مسئولین موسسه علمی خردورزان ملل، شناسایی و در دانشگاه آزاد اسلامی بورسیه گردند.
- همچنین می‌توان با اتخاذ تمهیدات لازم، برای برگزاری دوره‌های تعلیم زبان و ادبیات فارسی به‌صورت حضوری و مجازی برنامه ریزی نمود.
- شایان ذکر است با توجه به درگیری‌های فعلی در یمن و بروز بیماری کووید ۱۹ و نیز شرایط مساعد برای راه‌اندازی دوره‌های دانشگاهی مجازی، با توجه به پتانسیل‌ها و زیرساخت‌های مناسب موجود در دانشگاه آزاد اسلامی، برگزاری دوره‌های مذکور متصور است. هرچند این امر، نیازمند رایزنی‌های دانشگاهی و سیاسی لازم می‌باشد.
- در فاز اول، در مناطق امن این کشور، می‌توان برای همکاری‌های دانشگاهی دوجانبه و تاسیس واحد دانشگاهی در یمن اقدام نمود.

وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی با دانشگاههای کشور یمن

- تعداد دانشجویان دارای ملیت یمنی که در دانشگاه آزاد اسلامی مشغول تحصیل هستند:
- در حال حاضر تنها ۱ دانشجوی با ملیت یمنی در حال تحصیل در دانشگاه آزاد می باشد.
- تعداد دانشجویان یمن شاغل به تحصیل در دانشگاه های دولتی: ۱۲۹
- دکتری ۵ ، کارشناسی ارشد ۱۲، کارشناسی ۱۱۲

تاسیس شعبه دانشگاه آزاد اسلامی در یمن:

- اقدامات صورت گرفته تا کنون:
  - ۱ - صدور حکم دکتر عبدالرحمن المختار وزیر سابق قانون و عضو مجلس شورای یمن به عنوان مسئول راه اندازی واحد یمن
  - ۲ - ملاقات سفیر جمهوری اسلامی ایران با وزیر محترم علوم یمن و طرح موضوع و اخذ موافقت اولیه از ایشان.
  - ۳ - معرفی دانشگاه آزاد اسلامی و ارسال ساختار دو نمونه از واحدهای داخلی و برون مرزی برای اطلاع رسانی به وزارت علوم یمن جهت آشنایی و بهره برداری
  - ۴ - بررسی اولیه جهت چگونگی انتخاب اعضای هیات امنا با عضویت افراد برجسته یمنی و افراد مورد نظر دانشگاه آزاد اسلامی به عنوان اعضای هیات امنا و هیات موسس.
  - ۵ - تعیین واحد الکترونیکی برای پشتیبانی آموزشی و استان خوزستان برای تأمین اساتید عرب زبان
  - ۶ - معرفی رشته های واحد الکترونیکی در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد که توان برگزاری کلاس به زبان عربی آنها امکان پذیر می باشد (۲۵ رشته)
  - ۷ - اختصاص دفتر کاری جهت انجام امور پشتیبانی واحد یمن در محل واحد الکترونیکی.
  - ۸ - تعیین سه ساختمان بزرگ توسط دولت یمن به صورت رایگان برای استفاده دانشگاه آزاد اسلامی
  - ۹ - پیشنهاد سفیر محترم جمهوری اسلامی ایران در صنعا برای تخصیص پنجاه هزار دلار برای تجهیز و پنج هزار دلار ماهیانه برای هزینه های جاری واحد که جناب آقای دکتر طهرانچی برای عملیاتی شدن این پیشنهاد دستور اقدام را ابلاغ فرموده اند.
  - ۱۰ - درخواست از آقای دکتر المختار برای ثبت نام متقاضیان و آغاز به کار دانشگاه.
  - ۱۱ - در حال حاضر منتظر اعطای مجوز شورای گسترش وزارت علوم ایران و تصویب رسمی وزارت علوم یمن و برگزاری مراسم افتتاح این واحد دانشگاه می باشیم.
- ملاحظه: بنابر پیشنهاد مسئولین کار در یمن تا نهایه شدن اقدامات و اخذ مجوز مقرر گردید به صورت رسمی فعالیت اعلام نشود.

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری
جمهوری اسلامی ایران و کشور جمهوری مالی
با نگاه ویژه به وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی

اطلاعات پایه

جمهوری	نوع حکومت
باماگو	پایتخت
Moctar Ouane	نخست وزیر
<p>تکثر احزاب در قانون اساسی کشور مالی پیش‌بینی شده‌است. بیش از ۷۰ حزب ثبت شده در کشور وجود دارد؛ البته همه این احزاب فعال نیستند و حدود ۱۵ حزب را می‌توان فعال نامید و باقی احزاب به هنگام انتخابات یا برای برخورداری از مزایای احزاب تشکیل شده‌اند و اصطلاحاً آن‌ها از احزاب صوری می‌نامند.</p> <p>از سال ۱۹۹۲ تا سال ۲۰۰۲ حزب آدما (ائتلاف دموکراسی مالی) اکثریت کرسی‌های مجلس و شهرداری‌ها و نیز دولت را در اختیار داشت. چهار حزب عمده مالی عبارتند از: - حزب آدما، کمیته ملی ابتکار دموکراتیک به رهبری آقای مونتگال که حزب مخالف و تندرو است، اتحاد سودانی اجتماع دموکراتیک آفریقایی که قدیمی‌ترین حزب کشور مالی - جنبش میهنی برای نوگرایی به رهبری شوگل مایکا</p>	احزاب نیرومند مالی:
۱۰۲۴۰،۱۹۲ کیلومتر مربع	مساحت کشور
۲۰۲۵۰۸۳۳	جمعیت
<p>کشور مالی با موریتانی، الجزایر، نیجر، بوركینافاسو، ساحل عاج، گینه و سنگال همسایه است. مالی متشکل است از جلگه‌های کم‌ارتفاع، ولی در رشته‌کوه‌های آدرار و دو زیفوزا در شمال شرق ارتفاع می‌یابد. جنوب کشور پوشیده از علفزار استوایی است در شمال صحرای بزرگ که عمدتاً تپه‌های شنی و ماسه‌ای است قرار دارد. آب و هوای مالی داغ و عمدتاً خشک است. هر چند جنوب کشور از ژوئن تا اکتبر دارای فصلی مرطوب است. مالی به‌طور کل دارای آب و هوایی گرم و خشک بین فوریه تا ژوئن، بارانی، مرطوب و معتدل از ژوئن تا نوامبر و سرد و خشک از نوامبر تا فوریه می‌باشد. رودهای مهم آن نیجر، سنگال، فالمه و بلندترین نقطه آن قله هومبوری توندو با ۱۱۵۵ متر است. تنها منطقه حاصلخیز و بارور مالی جنوب این کشور است که به خاطر وجود دو رود، نیجر و سنگال می‌باشد.</p> <p>از مهم‌ترین شهرهای مالی می‌توان به، باماگو (پایتخت) ۱۰۳ میلیون نفر، سیکاسو ۱۴۵ هزار نفر، سگو ۹۳ هزار نفر، موپتی ۱۰۹ هزار نفر و گائو ۸۷ هزار نفر اشاره کرد</p>	موقعیت جغرافیایی
<p>۹۵٪ اسلام</p> <p>Traditional faiths %۲</p>	ترکیب مذهب

تقسیمات کشوری:	کشور مالی به هشت استان و یک ناحیه فدرالی تقسیم شده است که عبارتند از: استان گائو استان تومبوکتو استان موپتی استان کیدال استان کایس استان سیکاسو استان کولیکورو استان سگو باماگو
زبان رسمی	فرانسوی
واحد پول	فرانک سی اف ای آفریقای غربی (XOF)

وضعیت نظام آموزشی در مالی

نظام آموزشی کشور مالی میراث بر جای مانده از زمان استعمار است و اهداف استعماری از جمله تقویت پایه‌های وابستگی و بهره‌برداری از آن ملت را دنبال می‌کند. مدرسه اسرای شهر کای یکی از نخستین مدارس کشور مالی که در سال ۱۸۸۶ گشایش یافت نماد هدف فوق است. رؤسای قبایل و سران مجبور بودند پسران خود را به این مدارس بفرستند تا آن‌ها تحت آموزش‌های استعمار تربیت شوند و پس از جانشینی به جای پدران خود متحدان خوبی برای فرانسه باشند. هدف مدارس و مؤسسات آموزشی زمان استعمار فقط پرورش کارکنان نظام اداری بود. تدریس فقط به زبان فرانسه صورت می‌گرفت و دانش‌آموختگان، کارمندان دستگاه‌های دولتی می‌شدند.

در زمان استقلال (۱۹۶۰م)، تعداد ۵۰ هزار دانش‌آموز در ۱۰۱۷ کلاس تحت آموزش قرار داشتند و نرخ سوادآموزی ۶/۹ درصد بود. اولین هدف مقامات پس از استقلال افتتاح کلاس‌های جدید و تشویق زبان‌های مادری در روند آموزش بود. در ۱۷ سپتامبر ۱۹۶۲ اصلاح تعلیم و تربیت در کشور به تصویب رسید و هدف آن عبارت بود از: انطباق تحصیلات با واقعیات جامعه، امکان‌پذیرش تعداد تیبیشتر دانش‌آموز در نظام آموزشی و آماده کردن آن‌ها برای فعالیت به عنوان یک شهروند مفید. هدف تعلیم و تربیت زدودن تفکر استعماری و ارزش‌گذاری مجدد به فرهنگ آفریقایی تعریف شد. در سال ۱۹۷۶ نرخ مدرسه روها ۱/۲۹ درصد (۹/۳۵ درصد پسر و ۲۲ درصد دختر) بود. در سال ۱۹۸۳ نرخ مدرسه روها در مقطع ابتدایی از ۴۶/۲۱ درصد (در سال ۷۹-۱۹۷۸) به ۶۵/۱۶ درصد کاهش یافت و در مقطع راهنمایی نیز از ۹۱/۱۳ درصد به ۲۱/۵ درصد کاهش یافت. علت این کاهش در واقع عدم وجود کلاس درس و معلم کافی بود. در سال ۱۹۸۴

برای هر هزار کودک در سن مدرسه فقط پنج کلاس درس وجود داشت. کلاس‌های موجود نیز قدیمی و فرسوده و مواد آموزشی بسیار کمیاب بود.

در سال ۱۹۸۴ دولت وامی برای ساخت دو مرکز تربیت معلم (سالانه ۳۶۰ معلم) اخذ نمود. شغل معلمی جاذبه ندارد و معلم کافی موجود نیست. تعداد دانش‌آموزان در کلاس‌ها زیاد و اکثر مدارس چند نوبته کار می‌کنند. خانواده‌های سنتی هنوز هم فرستادن فرزندان خود به مدارس دولتی (فرانسه زبان) را مساوی با از دست دادن فرهنگ آن‌ها می‌دانند. بسیاری از آن‌ها ترجیح می‌دهند فرزندان خود را به مدارس عربی اسلامی یا کلاس‌های حفظ قرآن بفرستند.

در کنار مدارس فرانسه زبان، مدارس عربی نیز فعالیت دارند که تمام مواد درسی آن‌ها به زبان عربی تدریس می‌شود و آموزش تا سطح دیپلم متوسطه ادامه دارد. خانواده‌های سنتی و مذهبی فرزندان خود را به این مدارس می‌فرستند. در سال ۱۹۹۶ دولت مالی دیپلم مدارس عربی را برای ورود به دانشگاه، اخذ بورس تحصیلی و ورود به دستگاه اداری از رسمیت انداخت و استدلال نمود که فرد برای ورود به دانشگاه و دستگاه اداری نیاز به تسلط بر زبان فرانسه دارد. اما مدارس عربی همچنان به کار خود ادامه می‌دهند و فارغ‌التحصیلان آن‌ها با مشکل مضاعف بیکاری روبرو هستند.

در کنار دو نوع آموزش فوق، کلاس‌های سنتی حفظ قرآن در مساجد، خانه‌ها و محله‌ها وجود دارد و کودکانی که توان تقبل هزینه‌های دو نظام آموزشی دولتی و عربی را ندارند به این کلاس‌ها می‌روند. اینها معمولاً فقرا و ضعیفان جامعه هستند که برای امرار معاش پس از پایان کلاس در خیابان‌ها به تکدی‌گری می‌پردازند و این امر یک عادت و امری پذیرفته شده است. دانش‌آموزان چنین مدرسی با گرسنگی و مشکلات کمبود لباس و مواد درسی آشنا هستند و بسیاری از آن‌ها پس از چند سال مدرسه رفتن و عدم فراگیری سواد از مدرسه رانده می‌شوند و راه شهر را در پیش گرفته تا بر تعداد کودکان خیابانی و بزهکار شهرها بیفزایند.

برنامه سواد آموزی رضایت بخش نیست. پس از استقلال پنج سال در روند آموزش توقف پدید آمد. در سپتامبر ۱۹۶۵ کنفرانس یونسکو در تهران برگزار شد و مالی، ایران و الجزایر برای اجرای تجربه سواد آموزی عملی برگزیده شدند. در فوریه - مارس ۱۹۶۶ یونسکو در باماگو سمیناری برای آغاز کار برگزار نمود و طرح به «مرکز ملی سواد آموزی» سپرده شد که بعدها به «انستیتو سواد آموزی کاربردی و زبان‌شناسی کاربردی» تبدیل و در سال ۱۹۷۵ به اداره کل تبدیل شد. در ۲۶ می ۱۹۶۷ طی حکمی کاربرد زبان‌های محلی (بامبارایی، مالینکه، پل، سونقوی و تماچک) در تعلیم و تربیت مجاز شد.

نتیجه طرح آنچنان که پیش‌بینی می‌شد نبود و کندی نظام اداری و عدم وجود انگیزه در مسؤولان موجب عدم موفقیت طرح شد اما یک اثر مثبت داشت: افزایش انتشار نشریات به زبان‌های محلی که موجب می‌شد افراد آنچه را به زبان محلی فرا گرفته‌اند فراموش نکنند.

❖ دانشگاه‌های برتر مالی ۲۰۲۱

ردیف	عنوان دانشگاه	شهر
------	---------------	-----

باماكو	Université des sciences, des techniques et des technologies de Bamako	۱
باماكو	Université des lettres et des sciences humaines de Bamako	۲
باماكو	Université des sciences juridiques et politiques de Bamako	۳
باماكو	École Nationale d'Ingénieurs Abderhame Baba Touré	۴
كاتيبوگو	Institut Polytechnique Rural de Formation et de Recherches Appliquées de Katibougou	۵
باماكو	Université des sciences sociales et de gestion de Bamako	۶
باماكو	École Normale d'Enseignement Technique et Professionnel	۷
سگو	Université de Ségou	۸
باماكو	École Normale Supérieure de Bamako	۹
باماكو	Université Mandé Bukari	۱۰

آموزش عالی در مالی رایگان بوده و کمک هزینه به دانشجویان بر اساس ضوابط پرداخت میگردد. پس از اتمام آموزش مقدماتی، دانشجویان میتوانند آموزش آکادمیک را دنبال نمایند و پس از طی یک دوره سه ساله و قبولی در آزمون مربوطه مدرکی تحت عنوان باکلوریت را دریافت مینمایند. پذیرش در این آزمون مجوزی برای ورود به دانشگاه میباشد. دوره های فنی و حرفه ای در قالب زمانی دو یا چهار ساله پس از اتمام آموزش مقدماتی قابل ارائه میباشد. مطرح ترین دانشگاه مالی، دانشگاه باماكو است که دارای دانشکده ها و موسسات ذیل میباشد:

- ۱- دانشکده علوم و فناوری
  - ۲- دانشکده پزشکی
  - ۳- دانشکده علوم اجتماعی، هنر و علوم انسانی
  - ۴- دانشکده خدمات عمومی و حقوق
  - ۵- دانشکده مدیریت و علوم اقتصادی
  - ۶- موسسه آموزش عالی مدیریت
  - ۷- موسسه آموزش عالی تربیتی و تحقیقات کاربردی
- ❖ نتیجه جستجوی رتبه بندی دانشگاههای مالی در نظام رتبه بندی THE

Home > Student > Where to study > Mali

Study in Mali

If you want to study in Mali, then you need to know which of its universities are right for you. Times Higher Education World University Rankings take the top institutions in the world, and look at their performance across all of their core objectives: teaching, research, knowledge transfer and international outlook.

Mali does not currently have any universities in the overall Times Higher Education World University Rankings. However, if we have data about any institutions in the country, then they will appear on the map.

Choosing where to study in Mali is one of the biggest decisions you will ever make. THE's student resources are here to help you make the right choice. We've pulled together some information that we hope will help you to decide where to study.

Use the map to see where Mali's top universities are located, and if any institutions are of particular interest, you can click on their name, or the "explore" button, to find out more about them. We've also pulled in information about how much Mali is investing in its higher education, and also how many people

دانشگاههای ارزشیابی شده مالی براساس فهرست اعلامی سازمان امور دانشجویان (۲۰۲۱)

هیچ یک از دانشگاههای مالی مورد تایید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همچنین وزارت بهداشت جمهوری اسلامی ایران نیستند.

سوابق مذاکرات و همکاری علمی با مالی

❖ گزارش دیدار خانم عایشه فونه ساماکه میکان وزیر آموزش عالی و تحقیقات علمی کشور مالی با سفیر وقت جمهوری اسلامی در مالی

خانم وزیر ضمن استقبال از همکاری علمی با جمهوری اسلامی ایران به ویژه در زمینه های بیوتکنولوژی، نانو تکنولوژی، علم فضانوردی و بورس های تحصیلی دانشگاهی در زمینه های مختلف خصوصا رشته پزشکی و بهداشت، اعلام کردند که متأسفانه برخی سیاست های داخلی نادرست سبب شده در مسیر برقراری همکاری و روابط نزدیک با ایران موانعی ایجاد شود. ایشان ضمن ستایش پیشرفت های بزرگی علمی در جمهوری اسلامی ایران، ابراز امیدواری کردند تا با مساعدت ایران، کشور مالی نیز به سمت توسعه و پیشرفت قدم بردارد.

پیشنهاد همکاری دانشگاه آزاد اسلامی با دانشگاههای کشور مالی

❖ پیشنهاد همکاری علمی از سوی موسسه خیریه، حوزه و دانشگاه علوم قرآنی حضرت فاطمه الزهرا به دانشگاه آزاد اسلامی در خصوص کشور مالی

با عنایت به ارسال پیشنهاد همکاری از سوی موسسه خیریه، حوزه و دانشگاه علوم قرآنی حضرت فاطمه الزهرا در جهت افتتاح و راه اندازی دانشگاه فنی و حرفه ای در رشته های برق، مکانیک، کشاورزی، معدن و ... و در مقاطع فوق دیپلم و لیسانس، مراتب با حضور نماینده موسسه مذکور و مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی مورد طرح و بررسی قرار گرفته است.

البته بر اساس اعلام ریاست موسسه حضرت فاطمه الزهرا و با توجه به شرایط حاکم بر کشور مالی و در قیاس با کشور سنگال (این موسسه دارای تاسیسات و امکانات مشابه در کشور سنگال است) پیشنهاد موسسه مذکور این است که در گام اول تاسیس دانشکده در کشور سنگال صورت پذیرد و با بهره گیری از تجربیات این امر، اقدامات در جهت حضور در کشور مالی انجام شود.

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری

جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قزاقستان

با نگاه ویژه به وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی

اطلاعات پایه

جمهوری ریاستی	نوع حکومت
نورسلطان (آستانه)	پایتخت
آقای قاسم توکایف	رئیس جمهور
آقای بکیت جان ساگینتایف	نخست وزیر
۲/۷۲۴/۹۰۰ کیلومتر مربع	مساحت کشور
۱۸/۷۵۵/۰۰۰ نفر	جمعیت
۸/۷۹ درصد روس، ۳/۸ درصد تاتار، ۲ درصد اوکراینی، ۱/۲ درصد باشقیر، ۱/۱ درصد چوواش و دیگر گروهها نظیر آذریها، تاجیکها، افغانی ها، ازبک، قزاق.	گروه های نژادی
قزاقستان از شمال با روسیه، از شرق با چین، در جنوب شرقی با قرقیزستان، در جنوب با ازبکستان و در جنوب غربی با ترکمنستان همسایه است. سواحل شمال شرقی دریای خزر در خاک این کشور قرار دارد.	موقعیت جغرافیایی
اسلام: ۲۰،۷۰٪؛ مسیحی ارتدکس: ۹،۲۳٪؛ و دیگر ادیان	ترکیب مذهب
آستانه، آلماتی، قراغندی، چیمکند، آتیرو و اسکمن	شهرهای بزرگ
قزاقی و روسی	زبان رسمی
تنگه	واحد پول
۷.۸ درصد	نرخ بیکاری
صنایع نفت و گاز، کشاورزی و منابع زیرزمینی	صنایع عمده
۶.۹ درصد	نرخ تورم
۱۸۱.۷ میلیارد دلار	تولید ناخالص داخلی
۴.۵ درصد	نرخ رشد (GDP)

بیوگرافی وزیر آموزش و علوم جمهوری قزاقستان

شهرت: آشات آیماگامبوف

منصب: وزیر آموزش و علوم جمهوری قزاقستان

تحصیلات و تخصص:

دکتری: دکتری حقوق

وضعیت نظام آموزش عمومی و آموزش عالی قزاقستان

الف) مقاطع آموزشی عمومی

پس از انقلاب اکتبر، آموزش همگانی در قزاقستان رایج شد. همه پایه‌ها در یک مدرسه و در سه گروه به تحصیل می‌پردازند. در کشور قزاقستان تحصیل در مقطع ابتدایی برای عموم مردم کشور رایگان و اجباری می‌باشد. آموزش متوسطه در قزاقستان اجباری است و آموزش‌های عمومی و حرفه‌ای و ابتدایی و حرفه‌ای متوسط در نظر گرفته می‌شود. کودکان در کلاس اول از سن ۶ یا ۷ سالگی تحصیل را آغاز می‌کنند. در قزاقستان مدارس عالی، دولتی و خصوصی وجود دارد که از سن ۶ سالگی شروع می‌شود که عبارت‌اند از:

۱- مقطع ابتدایی، از کلاس اول تا چهارم؛

۲- مقطع متوسطه اول، از کلاس پنجم تا نهم؛

۳- مقطع متوسطه کامل، از کلاس دهم تا یازدهم؛

آموزش حرفه‌ای ابتدایی در قزاقستان طی دو الی سه سال در مدرسه‌ها و آموزشگاه‌های حرفه‌ای بر اساس آموزش اصلی عمومی صورت می‌گیرد. آموزش متوسط حرفه‌ای می‌بایست ظرف ۳ الی ۴ سال در کالج‌ها صورت بگیرد. حداقل تعلیمات اجباری برای افراد این کشور ۹ سال است. در حال حاضر مدارس در قزاقستان به دو گونه تقسیم می‌شوند: مدارس روسی و مدارس قزاقی. زبان‌های انگلیسی، آلمانی، فرانسوی و عربی نیز در مدارس به عنوان زبان خارجی تدریس می‌شود.

میزان بی‌سوادی در این کشور حدود ۲٪ است که این رقم در میان جمعیت روستایی برآورد شده است.

ب) آموزش عالی

حدود ۱۵۰ دانشگاه در قزاقستان با ۲۸۵/۶۰۰ نفر دانشجو فعال می‌باشند که بسیاری از آن‌ها در پایتخت قبلی (Almatri) و برخی از آن‌ها در پایتخت فعلی (Astana) واقع شده‌اند. در کشور قزاقستان تحصیل در مقطع ابتدایی برای عموم مردم کشور رایگان و اجباری می‌باشد و این نشان‌دهنده میزان سواد ملی بیش از ۹۹٪ از مردم می‌باشد. در قزاقستان مدارس عالی، دولتی و خصوصی وجود دارد که از سن ۶ سالگی شروع می‌شود. دو گروه از دانش آموزان به منظور اشتراک امکانات به طور مداوم در شیفت صبح و بعد از ظهر حضور دارند. وزارت آموزش و پرورش این برنامه آموزشی را در مورد مدارس خصوصی و دولتی مشخص کرده است. تحصیل در قزاقستان و آن هم در مقطع متوسطه مانند بسیاری از کشورها در رشته‌های زیادی ممکن است و دانش آموزان امکان تحصیل در رشته‌هایی

همچون فنی و حرفه ای و ریاضی را دارند. همچنین زمان تحصیل در این دوره ۴ سال می باشد و بعد از آن دانش آموزان می توانند وارد بازار کار شوند. در این کشور ۱۵۰ دانشگاه وجود دارد که ۹ دانشگاه اعتبار بالایی دارد. زبان عمومی در قزاقستان روسی و قزاقی می باشد.

نظام آموزشی در قزاقستان به این صورت است که اگر فرد اتباع قزاقستان باشد می تواند آموزش متوسط در آموزشگاه عالی دولتی را به صورت رایگان دنبال نماید. برای ورود به این آموزشگاهها به طور کلی نیاز است که فرد در کنکور شرکت کند. طبق سیاست های برنامه های آموزشی در قزاقستان روند کاری به این صورت است که فرد باید دوره های پیش از دبستان، آموزش متوسطه، آموزش عالی تخصصی پس از دانشگاه را بگذراند.

آموزشگاه های عالی در این کشور شامل دانشگاه، آکادمی، دانشکده، هنرستان عالی و آموزشگاه عالی است. دانش آموزان برای ورود به دانشگاه عالی در قزاقستان باید از امتحانات نهایی فارغ شده باشند و همینطور در آزمون ملی نیز شرکت نمایند. اتباع قزاقستان حق دارند که از بورسیه های طرح کنکور نیز استفاده کنند. یک دوره آموزش پس از دانشگاه نیز در قزاقستان دیده می شود که داوطلب باید دوره های دیپلم متخصص و یا فوق لیسانس داشته باشد.

به طور کلی همه دوره های آموزش عالی به نوعی از تخصص منتهی می شود. تحصیلات دانشگاهی به صورت روزانه، شبانه و مکاتبه ای انجام می گیرد. در پایان چهار یا پنج سال تحصیلی، دانشجو موظف است پایان نامه ای را از ۳۰ تا ۵۰ صفحه ارائه دهد. چگونگی تحصیلات تکمیلی در مقطع دانشگاه نیز به این صورت است که اگر کسی داوطلب تکمیل تحصیلات عالی باشد، باید در آزمون اسپرانتوری شرکت کند و پس از پذیرش در آزمون، دو سال اسپرانتوری تحصیل کند (در ایران معادل فوق لیسانس). در این مقطع دانشجو باید چند عنوان درس را امتحان دهد و از رساله اسپرانتوری خود دفاع کند. در ادامه یا در کنار آن، دانشجو می تواند رساله ای بنویسد و آن را برای دریافت اجازه ورود به مقطع دکتری ارائه دهد. اگر این رساله که به آن رساله کاندیداتی می گویند، پذیرفته شود، فرد می تواند در مقطع دکتری به تحصیل ادامه دهد. در این دوره که حدود سه سال به طول می انجامد، دانشجو، زیر نظر استاد یا استادان راهنما یک رساله دکتری می نویسد و با دفاع از آن به دریافت مدرک «دکتری علم» نایل می آید.

مقاطع تحصیلی:

مقطع کارشناسی

مدرک لیسانس در قزاقستان ۴ ساله می باشد و مدرک زبان الزامی است و متقاضی باید مدرک آیلتس ۶ نیاز دارد و هم چنین باید تمامی مدارک مربوط به فارغ التحصیلی که همان دیپلم ۱۲ ساله دبیرستان یا پیش دانشگاهی است، ترجمه کامل مدارک فارغ التحصیلی از مقطع قبل و ترجمه ریز نمرات مدرک دیپلم را دارا باشد.

مقطع کارشناسی ارشد

مدرک فوق لیسانس در قزاقستان ۲ ساله می باشد و مدرک زبان الزامی است متقاضی هم چنین نیاز به مدرک آیلتس ۶.۵ دارد شرایط تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد شامل ۵ یا ۶ سال تحصیل پیوسته در موسسات معتبر، داشتن

دیپلم ۱۲ ساله دبیرستان یا پیش دانشگاهی و داشتن مدرک کارشناسی و دفاع از پایان نامه و گذراندن امتحانات نهایی می باشد.

مقطع دکتری

تحصیل در قزاقستان در مقطع دکتری ۵ سال به طول می انجامد و نیاز به مدرک آیلتس ۷ و داشتن مدرک کارشناسی ارشد دارد. همچنین شما یک استاد راهنما خواهید داشت که با شما مصاحبه خواهد کرد و در انجام پایان نامه همراه شما خواهد بود. تالیف کتاب امتیاز بسیار بالایی در دانشگاه های این کشور دارد.

دانشگاه های مطرح قزاقستان:

۱- دانشگاه فارابی

این دانشگاه در سال ۱۹۳۴م تأسیس شد. انتصاب رئیس این دانشگاه توسط رئیس جمهور انجام می شود. تعداد کل دانش جویان حدود ۲۰/۰۰۰ نفر است که از این تعداد ۱۳/۷۵۰ نفر به صورت روزانه و ۷۰۰ نفر به طور شبانه و ۴/۶۰۰ نفر به صورت مکاتبه ای و غیر از این تعداد، حدود ۲۰۰ نفر دانش جو اتباع خارجی از ۲۳ کشور جهان در این دانشگاه تحصیل می کنند. این دانشگاه شامل ۱۳ دانشکده از جمله دانشکده حقوق، تاریخ، فلسفه، اقتصاد، جامعه شناسی، سیاست شناسی، روزنامه نگاری و... است. دانشگاه فارابی با ۱۶ کشور خارجی از جمله چین، فرانسه، ژاپن، آلمان، آمریکا، کره و ... قرارداد همکاری دارد. این دانشگاه عضو مجمع بین المللی دانشگاه ما نیز هست. از دانش جویانی که در کنکور ورودی امتیاز لازم را کسب نکرده اند به میزان ۵۰۰ دلار شهریه دریافت می شود.

۲- دانشگاه آبی

این دانشگاه در سال ۱۹۲۸م تأسیس شد و حدود ۱۳ هزار دانش جو در ۱۳ رشته و ۱۰ دانشکده سرگرم تحصیل هستند. رشته های تحصیلی آن عبارت اند از: تاریخ، جغرافیا، حقوق روان شناسی، زیست شناسی، روابط بین الملل، حقوق بین الملل، خبرنگاری بین الملل، روابط اقتصادی، توریسم، فیزیک و ریاضی، مترجمی، کامپیوتر. این دانشگاه حدود هزار استاد دارد و با ۳۵ دانشگاه خارجی نیز در ارتباط است. کشورهای ژاپن، کره، فرانسه، ترکیه و بعضی از کشورهای عربی با تأسیس کتابخانه یا تجهیز اتاق زبان مربوط به خود، حضور خویش را در آن حفظ کرده اند. میزان شهریه رشته ها متفاوت است و میزان آن در سال کم تر از ۵۰۰ دلار و بیش تر از ۱۲۰۰ دلار نمی شود.

۳- دانشگاه بین المللی یاسوی (قزاق - ترک)

در این دانشگاه ۱۲ دانشکده و ۴۷ رشته موجود بوده و بیش از ۱۱/۶۰۰ دانش جو تحصیل می کنند و ۶۲۹ استاد که از آن ها ۹۱ نفر دکترای علوم و پرفسور و ۲۲۸ نفر با طرح مدرن اروپایی علوم و دانش یار تدریس می کنند. ساختمان دانشگاه با ظرفیت ۲/۰۰۰ نفر و خوابگاه به گنجایش ۱/۳۰۰ نفر و مهمان خانه برای ۳۰۰ نفر، سالن غذاخوری برای ۴۰۰ نفر، مرکز فرهنگی برای ۸۰۰ نفر و ورزشگاه مجهز ساخته شده است. و در کتابخانه این دانشگاه بیش از ۵۰۰ هزار کتاب وجود دارد. فارغ التحصیلان ممتاز این دانشگاه برای ادامه تحصیل به کشور ترکیه و سایر کشورهای

خارجی اعزام می‌گردند. در این دانشگاه بیش از ۴۰۰ کامپیوتر وجود دارد که در اختیار دانش‌جویان بوده و کلاس‌ها مجهز به لوازم روز است و نظام آموزشی بسیار غنی دارد و در آن به کمک ماهواره، پل تلویزیونی (ویدئو کنفرانس) دایر است که بدین وسیله دانش‌مندان معروف جهان برای دانش‌جویان این دانشگاه سخنرانی می‌کنند.

۴- دانشگاه بین‌المللی قزاق - عرب:

این دانشگاه در رشته روابط بین‌الملل با کشورهای عربی متخصص تربیت می‌نماید.

۵- دانشگاه ملی آسیایی - اروپایی (L.N Gumilyov (ENU

این دانشگاه یکی از دانشگاه‌های قدیمی در قزاقستان خواهد بود. دانشگاه ملی آسیایی - اروپایی L.N Gumilyov (ENU) دومین دانشگاه از نظر بیش‌ترین ورود می‌باشد، دانشگاهی که در سال ۲۰۱۳/۱۴ در رتبه بندی دانشگاه‌های جهانی QS قرار گرفت. این دانشگاه در سال ۱۹۹۶ در پایتخت فعلی قزاقستان (Astana) تاسیس گشت، دانشگاه ENU حدود ۱۳۰۰۰ دانشجو را در خود جای داده است. دوره‌های برگزار شده برای دانشجویان به زبان قزاقستانی، روسی، انگلیسی، فرانسوی، چینی، آلمانی و ترکی خواهد بود. باید بدانید که امکان تحقیق و آموزش دیدن در منطقه آسیایی - اروپایی برای شما وجود خواهد داشت. چرا که در حال حاضر دانشگاه ENU حدود ۲۶ موسسه علمی نظیر: موسسه تحقیقات، آزمایشگاه‌ها و مراکز علمی را در خود جای داده است.

۶- دانشگاه فنی بریتانیایی - قزاقستانی

این دانشگاه ارتباط نزدیکی با انجمن آموزشی بریتانیا و دیگر دانشگاه‌های مشهور در انگلستان خواهد داشت. دانشگاه فنی بریتانیایی - قزاقستانی (KBTU) در پایتخت قدیمی کشور قزاقستان شهر Almaty و در سال ۲۰۰۰ تاسیس گشت. از اهداف اصلی این دانشگاه فعالیت دانشجویان در صنایع نفت، گاز و پتروشیمی خواهد بود. این دانشگاه به عنوان سومین دانشگاه از نظر بیشترین تعداد ورودی در نظر گرفته می‌شود. این بسیار مهم است که بدانید که دانشگاه KBTU از نظر مطرح کردن گرایش‌هایی نظیر: مهندسی پتروشیمی، مهندسی شیمی، علوم زمین شناسی، فناوری اطلاعات، اقتصاد، امور مالی و مدیریت سرآمد خواهد بود.

هزینه تحصیل در قزاقستان

هزینه‌های تحصیل دانشجویان بستگی به محل انتخابی آن‌ها و سطح مورد نظر و نوع موسسه (عمومی یا خصوصی) دارد و به طور متوسط بین ۱۷۵ تا ۲۰۰ دلار در مراکز عمومی و ۳۵۰۰ تا ۴۰۰۰ دلار در بالاترین حالت پرداخت کنند.

هزینه‌های زندگی و خوابگاه در قزاقستان

هزینه‌های زندگی بستگی به محلی دارد که دانشجو برای گذراندن مدت دوره خود انتخاب می‌کند. به طور متوسط، هزینه باید بین ۹۰۰ تا ۱۵۰۰ دلار در ماه می‌باشد. این مبلغ برای محل اقامت، مواد غذایی و سفر است.

سیستم خوابگاهی در قزاقستان از نظر بهداشتی کمی مشکل دارد و دانشجویان باید مراقب بهداشت و سلامت خود باشند. در خطرات احتمالی که برای دانشجویان در این کشور دیده می شود گاهاً سرقت های کوچک نیز گزینه های بسیار رایجی هستند.

دندانپزشکی

طول دوره دندانپزشکی در قزاقستان یک دوره ۵ ساله است. تحصیل برای مقطع دندانپزشکی در قزاقستان نیاز به شرکت در یک آزمون ورودی دارد که کمی دشوار است و افراد باید امتیاز ۱۱۰ از آن کسب نمایند. این دوره هزینه بالایی دارد که در برخی از دانشگاه های دولتی شرایط بورسیه تحصیلی به افراد داده می شود. تخصص دندانپزشکی در قزاقستان با دو آزمون ورودی همراه است که سطح آزمون ها با هم فرق دارد اما به طور کلی از نظر سطح علمی هر دو آزمون شامل یک سری دروس تخصصی هستند. پس از این آزمون نیاز است که افراد دوره های معمول در زمینه های تخصصی را پشت سر بگذارند و پس از آن نیز باید ارزیابی آزمون ها به طور دقیق صورت گیرد. مشخص است که ورود به بخش آزمون های تخصصی در قزاقستان نیاز به آزمون آیلتس با نمره ۶ به بالا دارد و متقاضیان باید از زبان تحصیلی خوبی نیز برخوردار باشند.

پزشکی

تحصیل پزشکی در قزاقستان به طور کلی یک دوره ۵ ساله است، در این دوره فرد می بایست تحصیل عمومی پزشکی را پشت سر بگذارد. دوره های تحصیل پزشکی در قزاقستان نیاز به شرکت در آزمون مشخصی دارد و باید سعی شود که دوره ی برای مقطع بالینی و همینطور مقاطع آناتومی داخلی بدن به طور دقیق طی شود. شایان ذکر است که تحصیل پزشکی در قزاقستان به طور کلی آسان تر از ایران است و خبری از کنکور دشوار نیست. افراد باید مدرک آیلتس با نمره ۶ داشته باشند و البته کمی هم به زبان روسی تسلط داشته باشند.

برای ورود به مقطع دکترا در قزاقستان، لازم است متقاضی دارای مدرک تحصیلی دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد معتبر و با معدل خوب باشد و پرونده انضباطی نامناسبی در دوره های تحصیلی قبلی نداشته باشد. داشتن مدرک زبان انگلیسی تافل یا آیلتس با نمره بالای ۶.۵ بسیار مهم است و همینطور لازم است که متقاضیان دو مقاله به ثبت برسانند. دکترا در قزاقستان از رده های تحصیلی بالا محسوب می گردد و دانشگاه به فرد حقوق خواهد داد. شایان ذکر است که داشتن طرح های پژوهشی که با ایده های کارآفرینی همراه هستند می توانند بهترین عملکرد تحصیل دکترا محسوب شود. ورود به این مقطع با آزمون و همینطور شرکت در دوره های مصاحبه صورت می گیرد.

. وضعیت اعتبار دانشگاه های قزاقستان در وزارت علوم ایران

ردیف	دانشگاه	گروه (الف، ب، ج)		
		الف (ممتاز)	ب (خوب)	ج (متوسط)
۱	Eurasian National University L.N. Gumilev		✓	
۲	Kazakh National		✓	

	University Al-Farabi			
۳	Satbayev University		✓	
۴	Abai Kazakh National Pedagogical University			✓
۵	Auezov South Kazakhstan University			✓
۶	E.A. Buketov Karaganda State University			✓
۷	Karaganda State Technical University			✓
۸	Kazakh Ablai Khan University of International Relations & World Languages			✓
۹	Kazakh – British Technical University			✓
۱۰	Nazarbayev University			✓
۱۱	Saken Seifullin Kazakh Agrotechnical University			✓
۱۲	S. Toraighyrov Pavlodar State University			✓

• شایان ذکر است که رده بندی دانشگاه‌ها در لیست وزارت علوم به ترتیب "الف" ممتاز، "ب" خوب و "ج" متوسط می‌باشد.

وضعیت دانشگاه های علوم پزشکی قزاقستان، مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران:
هیچ یک از دانشگاه های پزشکی و دندان پزشکی قزاقستان، مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران نمی باشد.

رتبه‌بندی دانشگاه‌های قزاقستان بر اساس نظام‌های رتبه‌بندی جهانی QS در سال ۲۰۲۱

رتبه جهانی	عنوان دانشگاه یا موسسه
۲۰۷	<u>Al-Farabi Kazakh National University</u>
۴۱۸	L.N. Gumilyov Eurasian National University
۴۹۱	<u>Auezov South Kazakhstan State University</u>
۵۶۱-۵۷۰	Satbayev Kazakh National Technical University

رتبه‌بندی دانشگاه‌های قزاقستان بر اساس نظام‌های رتبه‌بندی جهانی THE (Times Higher Education World University Rankings) در سال ۲۰۲۱

رتبه جهانی	عنوان دانشگاه یا موسسه
۷۱۲	Nazarbayev University
۸۰۲	Al-Farabi Kazakh National University
۸۱۷	Satbayev University
۸۲۴	Saken Seifullin Kazakh Agrotechnical University
۸۲۷	L. N. Gumilov Eurasian National University
۸۴۱	D. Serikbayev East Kazakhstan State Technical University
۸۴۴	Karaganda State Technical University
۸۵۱	Kazakh National Agrarian University
۸۶۳	South Kazakhstan State University

روابط ایران و قزاقستان

جمهوری قزاقستان محصور در خشکی است و برای تامین تقاضاهای متنوع و نیز عرضه نفت و گاز خود به بازارهای جهانی، به مسیرهای ارتباطی کوتاه و مطمئن منتهی به آبهای آزاد نیازمند است. موقعیت سرزمینی ایران در قلب منطقه خاورمیانه، واقعیت ارزشمند اما بالقوه ای است که می تواند ظرفیت های متنوع و گسترده جدیدی برای تجارت، صنعت، خدمات، افزایش درآمد ملی و در نتیجه انباشت سرمایه ها و توسعه و حتی امنیت برای کشور ایجاد کند. اما زمینه ها و عواملی چون خلاء قدرت ایجاد شده پس از فروپاشی شوروی، موقعیت ژئوپلیتیکی منطقه، استقرار در نزدیکی تقاطع آسیا و اروپا، دارا بودن دومین منابع بزرگ انرژی دنیا، بازار مصرف انبوه و رو به رشد و تمایل کشورهای آسیای مرکزی برای حضور قدرت های فرامنطقه ای با هدف کاهش وابستگی به روسیه و جذب سرمایه گذاری خارجی و توسعه اقتصادی، باعث حضور قدرت های منطقه ای و فرامنطقه ای در آسیای مرکزی گردیده و موانعی جدی برای حضور موثرتر ایران به وجود آورده است.

از سویی دیگر با توجه به پیوندهای تاریخی و تمدنی، میراث مشترک فرهنگی (شخصیت ها، نسخه های خطی، معماری و آثار باستانی و آداب و رسوم)، تعاملات زبانی و ادبی و گردشگری بین ایران و قزاقستان، نشان از وجود پتانسیل کافی برای همکاری میان این دو کشور، از جمله همکاری های علمی و دانشگاهی می باشد. شایان ذکر است که مسئولان ذی ربط در جمهوری اسلامی ایران، همواره در ملاقات با مسئولان قزاق، برای همکاری های بیشتر علمی و دانشگاهی با این کشور اعلام آمادگی نموده اند از جمله برگزاری دوره های آموزشی و کارآموزی برای دانشجویان، استادان و محققان قزاقی. در این میان، بی شک ظرفیت های بیشتری برای گسترش تعاملات و همکاری های علمی میان دو کشور وجود دارد و این امر میسر جز در سایه عزم و اراده و خلاقیت و ابتکار دانشگاهیان و محققان و البته، حمایت های مسئولان دو کشور محقق نخواهد شد.

ناگفته پیداست که دسترسی آزاد اعضای هیأت علمی و محققان دو کشور به دانش تولید شده در هر کشور و تجمیع اطلاعات علمی و سهل الوصول بودن آن در سطح بین الملل و منطقه، اعتباردهی به مدارک دانشگاه های کشورهای همکار و ایجاد پروتکل های مربوط، توسعه همکاری های دو و چندجانبه از طریق فضای سایبری، و انتقال تجارب مدیریتی و راه حل های توسعه اقتصاد دانشگاهی می تواند بستری را برای جهش آتی همکاری ها فراهم آورد.

وقتی نخبگان یک کشور و دانشگاهیان در کنار هم جمع می شوند نشان دهنده آن است که آن ها به یک فهم و زبان مشترک نزدیک می شوند. امروز روابط ایران و قزاقستان رو به گسترش است. اما به لحاظ فرهنگی نیز نیازمند آن است تا بر روی اشتراکات فرهنگی با هدف نزدیکی دو ملت همکاری گردد. بهترین زبان نزدیکی نمایندگان دو کشور زبان علم، فن آوری و دانش است که دانشگاهیان نمایندگی این زبان را بر عهده دارند. با همکاری نزدیک نیروهای علمی، تبادل دانشجو، تقویت زبان قزاقی در ایران و زبان فارسی در قزاقستان و همچنین گردهمایی کسانی که علاقه مند گسترش روابط هستند هر روز می توان شاهد برداشته شدن گام های بیشتری برای گسترش و پیشرفت روابط دو جانبه بود. بدون تردید همکاری های دانشگاهی یکی از محورهای اصلی روابط دو کشور ایران و قزاقستان است. این روابط بین

دانشگاهی هم در ذات خود دارای اهمیت است و هم به فهم و شناخت بیشتر دو کشور از یکدیگر کمک می‌کند، همچنین می‌تواند پشتوانه دیگر روابطی چون سیاسی، اقتصادی و امنیتی قرار بگیرد.

دانشگاه آزاد اسلامی و قزاقستان

دانشگاه آزاد اسلامی در چارچوب سیاست های کلی و مصوبات هیات امنای مرکزی و سیاست های جمهوری اسلامی ایران، برای توسعه روابط علمی و فناوری با دانشگاه های منطقه آسیای مرکزی از جمله قزاقستان اهمیت خاصی قائل است. این دانشگاه، همواره برای همکاری های علمی و پژوهشی و تبادل استاد و دانشجو، اجرای پروژه های مشترک پژوهشی و همچنین برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت یا کارگاه های تخصصی با دانشگاه های قزاق ابراز علاقه نموده است. در همین راستا می توان به برخی از تلاش های صورت گرفته برای ایجاد روابط با این دسته از دانشگاه ها اشاره نمود از جمله، حضور هیات اعزامی از دانشگاه نظربایف قزاقستان در دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران و تبادل نظر پیرامون گسترش ارتباطات فی ما بین و تاکید بر همکاریهای مشترک آموزشی، پژوهشی و فرهنگی دوجانبه.

همچنین رییس دانشگاه آزاد اسلامی تبریز نیز در دیدار با مسئولان قزاقستانی به آمادگی این واحد دانشگاهی، با برخورداری از اعضای هیأت علمی مجرب و امکانات و تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی مناسب و شرکت های دانش بنیان وابسته، برای همکاری با دانشگاه های کشور قزاقستان در حوزه های صنعتی، تجاری و فرهنگی و انعقاد تفاهم نامه جهت تبادلات علمی و فرهنگی تاکید نمود. همچنین گسترش زبان فارسی در دانشگاه های قزاقستان از جمله دیگر اهداف این دانشگاه محسوب می گردد.

وضعیت تفاهم نامه های دانشگاه با دانشگاه های قزاقستان:

ردیف	عنوان	تاریخ	وضعیت اعتبار	موضوع
۱	تفاهم نامه همکاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان با مرکز سهامی عام منطقه آزاد تجاری و پارک علم و فناوریهای نوین جمهوری قزاقستان	۹۳-۹۸	منقضی	همکاری های علمی (مورد اجرایی نداشته است)

چشم انداز همکاری علمی بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی و قزاقستان

با عنایت به تاکید ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی در خصوص توجه ویژه به همکاری با کشورهای آسیای مرکزی از جمله قزاقستان و همچنین مسکوت ماندن بخش عظیمی از روند همکاری های دوجانبه در سال های اخیر، ضرورت احیای تفاهم نامه های همکاری دوجانبه و همچنین سیاست گذاری جدید بر اساس پتانسیل های دو طرف و اولویت های همکاری بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی در دوران کنونی بیش از پیش احساس می شود، لذا معاونت بین

الملل و امور دانشجویان غیر ایرانی موارد ذیل را به عنوان چشم انداز همکاریهای دوجانبه با کشور قزاقستان اعلام می دارد:

- تعریف جدیدی از حوزه های همکاری با قزاقستان و سمت گیری به سوی همکاری های آموزشی و دانشجویی همگام با همکاری در حوزه های پژوهشی و فناوری، فرهنگی و همچنین تربیت نیروی حرفه ای با نظر داشت اولویت های بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی؛

- راه اندازی دفتر همکاری دانشگاه آزاد اسلامی با همکاری یکی از دانشگاه های معتبر قزاقستانی؛
- احیا و اجرایی سازی تفاهم نامه های همکاری منعقد شده با دانشگاهها و مراکز علمی قزاقستان و همچنین انجام بررسی ها و مذاکرات بیشتر جهت امضا تفاهم نامه های همکاری بیشتر؛
- بهره گیری از دریای خزر بعنوان یکی از اشتراکات دو کشور جهت تقویت همکاری های دوجانبه و همچنین فعال سازی واحدهای حاشیه خزر جهت همکاری با دانشگاه های قزاقستانی؛
- تعیین یک یا چند واحد دانشگاه آزاد اسلامی (به ویژه با در نظر گرفتن نزدیکی جغرافیایی و سابقه همکاری موفق با دانشگاههای قزاقستانی) بعنوان واحد معین جهت اجرایی سازی تفاهم نامه های منعقد شده؛
- تبادل استادان و دانشجویان در رشته های مورد علاقه بین دو کشور؛
- تقویت همکاری دوجانبه در حوزه های فناوری و دانش بنیان، بر اساس منافع مشترک؛
- توسعه کرسی های زبان و ادبیات فارسی در قزاقستان و همچنین ایجاد و توسعه کرسی های زبان قزاقی در واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی؛

فرصت ها:

- فعال نمودن هر چه بیشتر دیپلماسی علمی با پشتیبانی دیپلماسی سیاسی برای شناساندن دانشگاه آزاد اسلامی؛
- وجود تفاهم و بسترهای لازم در زمینه های همکاری دو جانبه و گسترش آن؛
- تلاش برای حرکت به سمت همگرایی با دانشگاه های معتبر قزاقی؛
- وجود ظرفیت های همکاری متقابل مناسب؛
- تلاش برای ایجاد دوره های مشترک تبادل استاد، دانشجو و محققین با دانشگاه های منتخب قزاقی؛
- انجام همکاری های تحقیقاتی بین دانشگاه ها و مراکز علمی دو کشور با توجه به مشترکات محیط زیستی، جغرافیایی، نیازهای صنعتی، مسائل فرهنگی و اجتماعی؛
- تشویق رفت و آمد اساتید و دانشجویان دو طرف و خصوصاً شکل گیری تعامل بین اساتید دانشگاه های دو کشور به خصوص در دوره های تحصیلات تکمیلی به عنوان راهی موثر برای تقویت ارتباطات علمی بین دو کشور؛

موانع:

- کم علاقه گی دانشجویان و اعضای هیئت علمی ایران به تحصیل و امور پژوهشی در قزاقستان؛
- عدم به رسمیت شناخته شدن حداقلی واحدهای دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی از سوی وزارت علوم قزاقستان؛

- عدم فهم و شناخت بیشتر دو کشور و دو ملت از یکدیگر؛
- عدم وجود رنکینگ و رتبه‌بندی جامع دانشگاه آزاد اسلامی در سیستم‌های رتبه‌بندی معتبر جهانی؛
- نبود مراکز اطلاع‌رسانی صحیح در خصوص دانشگاه آزاد اسلامی و پتانسیل‌ها و توانایی‌های آن در محافل علمی قزاقستان؛
- نبود یا کمبود متخصص مسلط به زبان قزاقی و آشنا با حوزه‌های کاری در آن کشور؛

اقدامات لازم:

- بهره‌برداری از پتانسیل عوامل، مراکز و شخصیت‌های تاثیرگذار و ذی‌نفوذ قزاقستانی و ایرانی؛
- بکارگیری از تمام ظرفیت سفارت کشورمان در قزاقستان؛
- دریافت مجموعه قوانین چگونگی همکاری با دانشگاه‌های قزاقستان و تاسیس واحد و اخذ مجوزهای لازم در این کشور؛

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری
جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان

اطلاعات پایه

نوع حکومت	جمهوری
پایتخت	دوشنبه
رئیس جمهور	امامعلی رحمان
نخست وزیر	قاهر رسول زاده
احزاب نیرومند تاجیکستان:	<p>در دوران اتحاد جماهیر شوروی تنها حزب مجاز به فعالیت حزب کمونیست بود و هر کدام از جمهوری های آن، حزب کمونیست خود را داشتند. پس ازدگرگونیهای سیاسی و به دنبال روی کار آمدن گورباچف در شوروی و اعلام فضای باز سیاسی و ازادی فعالیت حزب های سیاسی، احزاب سیاسی بسیاری در سطح منطقه اعلام وجود کردند. برخی احزاب موجود در تاجیکستان عبارت اند از:</p> <p>حزب کمونیست</p> <p>حزب دموکرات تاجیکستان</p> <p>حزب نهضت اسلامی</p> <p>حزب رستاخیز</p> <p>حزب لعل بدخشان</p> <p>حزب خلق تاجیکستان</p> <p>حزب باز سازی سیاسی و اقتصادی</p>
مساحت کشور	۱۴۳،۱۰۰ کیلومترمربع
جمعیت	۹،۵۱۵،۰۰۰
گروه های نژادی	<p>نزدیک به ۸۴/۳٪ تاجیک و ۱۳/۸٪ ازبک اند. قرقیزها، ترکمنها، تاتارها، عربها و روسها روی هم رفته نزدیک به دو درصد جمعیت را تشکیل می دهند. تاجیکها به فارسی تاجیکی سخن می گویند. دو زبان فارسی و ازبکی در تاجیکستان به گستردگی سخن رانده می شوند که یکی از شاخه های زبانهای ایرانی و دومی از شاخه های زبانهای ترکی است.</p> <p>تاریخ و فرهنگ تاجیکستان با ایران اشتراکات بسیاری دارد. در پاره هایی از دوران پیش از اسلام، تاجیکستان جزئی از شاهنشاهی ایران بود. پس از اسلام، سرزمین خراسان و فرارود (از جمله تاجیکستان) زنده کننده فرهنگ ایرانی و به وجود آورنده زبان پارسی دری بود که جانشین زبان پهلوی شد. نخستین شاعران پارسی زبان از این ناحیه به پا خاستند، به ویژه رودکی، که پدر شعر پارسی محسوب می گردد. در نخستین سده های هجری، خراسان و فرارود مهد تمدن و علوم</p>

ایرانی بوده و بزرگانی مانند ابن سینا و فارابی در آنجا پرورش یافته‌اند. حکومت سامانی نیز از تاجیکستان برخاسته‌است.

موقعیت جغرافیایی

تاجیکستان یک کشور کوهستانی است که در بخش آسیای میانه قرار دارد. پایتخت این کشور شهر دوشنبه است. به طور کلی با کشورهای افغانستان، ازبکستان و قرقیزستان هم مرز است در نظر داشته باشید که این کشور به طور کلی بین خشکی محصور شده است و مساحت آن در حدود ۱۴۳۱۰۰ کیلومتر مربع اعلام شده است.

تاجیکستان دارای ۸ میلیون نفر جمعیت است. کلمه تاجیکستان به معنی سرزمین تاجیک‌ها است و از قبیله تاجی گرفته شده است که قبل از اسلام در این سرزمین زندگی می‌کردند. تاریخ تاجیکستان بسیار پر فراز و نشیب است. اگر به قدیمی‌ترین آثار دیدنی در تاجیکستان دقت شود مشخص می‌شود که دستخوش دوران میان سنگی بوده است. تاجیکستان محل تلاقی فرهنگ‌ها و نژادهای مختلف است. در این کشور مردم از یک نیز دیده می‌شود.

پایتخت تاجیکستان شهر دوشنبه است، زبان رسمی در تاجیکستان تاجیکی اعلام شده است و واحد پول نیز سامانی است که به صورت سومونی تلفظ می‌شود. این کشور دارای فرودگاه بین‌المللی دوشنبه بوده و همینطور از نظر زمانی نیز یک ساعت و نیم از تهران جلوتر است. در تاجیکستان بارندگی زیاد و منابع آب زیادی دیده می‌شود. این کشور دارای آب و هوای تابستانی و گرم است و به طور کلی زمستانی معتدل و مطبوع است.

ترکیب مذهب

دین حدود ۹۸٪ از مردم تاجیکستان اسلام است (۹۵٪ سنی حنفی، اقلیت ۵٪ شیعه که غالباً شیعه اسماعیلی و کمتر از ۱٪ آن شیعه دوازده امامی) است. شیعیان بیشتر در بدخشان زندگی می‌کنند. مسیحیان، یهودیان، زرتشتیان، بوداییان و بهائیان از جمله اقلیت‌های دینی ساکن در تاجیکستان هستند. طریقت نقشبندیه تصوف نیز در تاجیکستان وجود دارد.

تقسیمات کشوری:

تقسیمات کشوری تاجیکستان از ۳ ولایت، ۱ ناحیه^۱ تابع جمهوری، ۱ پایتخت، ۵۸ ناحیه و ۴۰۱ جماعت تشکیل می‌شود که ولایت‌ها شامل ولایت مختار کوهستان بدخشان، ولایت سغد، ولایت ختلان و ناحیه‌های تابع جمهوری می‌شوند. هر ولایت به چندین ناحیه و هر ناحیه به چندین جماعت و هر جماعت به چندین ده تقسیم می‌گردد.

تقسیمات کشوری جمهوری تاجیکستان از بدو تأسیس آن دستخوش تغییر بوده‌است و نام جای‌های آن به علت‌های گوناگون عوض شده‌است. برای نمونه، انگیزه^۲ سیاسی در تغییر نام دو شهر عمده^۳ تاجیکستان مشهود است. در دوره^۴ شوروی، دوشنبه پایتخت این کشور چندی استالین آباد خوانده می‌شد و به شهر خجند نیز لنین‌آباد می‌گفتند. برخی از تغییر نام‌ها به دلیل جابه‌جایی جمعیت بوده‌است. برای نمونه در اواخر دهه^۵ ۱۹۵۰ میلادی که گروهی از مردم مستجا از بالا آب زرافشان به دشت‌های واقع در گوشه^۶ شمال غربی تاجیکستان کوچانیده شدند، نام

مستچا را با خود به آن جا بردند.

ولایت خودمختار بدخشان، تنها ولایتی است که نام آن از بدو تشکیل تاجیکستان تاکنون بی تغییر مانده است. صفت «مختار» (خودمختار) برای این ولایت هرگز جدی نبوده است و آن اختیارات فرهنگی که قانون اساسی اتحاد شوروی برای نواحی خودمختار پیش بینی کرده بود، از جانب مردم بدخشان مورد تقاضا نبوده است. ولایت خجند در شمال که رشته حصار، آن را از دیگر نواحی تاجیکستان جدا می کند، در دوره شوروی، لنین آباد خوانده می شد. نواحی مرکزی و جنوبی که تنه اصلی تاجیکستان را تشکیل می دهد و مشتمل بر یک تا ۴ ولایت بوده، بارها دستخوش تجدیدنظر اداری واقع شده است. در سال ۱۹۴۴ میلادی این ناحیه مشتمل بر ولایت مرکزی وابسته به پایتخت یا «ناحیه های تابع جمهوری»، گرم، کولاب و قرغان تپه بود. ابتدا ولایت کولاب و سپس ولایت قرغان تپه در اوایل دهه ۱۹۸۰ میلادی از ناحیه های تابع جمهوری جدا شدند. پس از استقلال تاجیکستان دو ولایت کولاب و قرغان تپه در ولایت واحدی ادغام شدند که نام تاریخی ختلان بر آن نهاده شد.

زبان رسمی

زبان فارسی تاجیکی در دوره های گوناگون بنا به تحولات تاریخ تاجیکستان به سه الفبای متفاوت نوشته می شده است؛ ابتدا از الفبای فارسی استفاده شد، بعد برای مدت کوتاهی از لاتین استفاده شد و در نهایت تا به امروز از سیریلیک استفاده می شود. در گویش بخارایی که در میان یهودیان بخارایی صحبت می شود به طور سنتی از الفبای عبری استفاده می شد اما امروزه آن نیز با یک نوع الفبای سیریلیک نوشته می شود. هر خطی که مشخصاً برای نوشتن زبان فارسی تاجیکی از آن استفاده شود را الفبای تاجیکی می گویند که در سیریلیک به صورت **алифбои тоҷикӣ**، و در لاتین به صورت **alifboji toçiki** نوشته می شود.

واحد پول

سامانی (به تاجیکی: **Сомонӣ**) نام یکای پول کشور تاجیکستان است که از ۳۰ اکتبر سال ۲۰۰۰ یکای پول رسمی آن کشور اعلام و جانشین روبل تاجیکستان شد. دولت تاجیکستان برای بزرگداشت خاندان سامانیان، نام پول رایج خود را «سامانی» گذارده است. هر هزار روبل تاجیکستانی برابر با یک سامانی قرار داده شد. بر روی اسکناس های سامانی چهره برخی از مشاهیر مشترک ایران و تاجیکستان نقش بسته است. برای نمونه بر روی اسکناس ۱۰۰ سامانی چهره اسماعیل سامانی و بر روی دیگر اسکناس ها چهره رودکی، پورسینا (ابن سینا) و میر سید علی همدانی دیده می شود. اسکناس های دیگر با سیمای مشاهیر معاصر تاجیکستانی مانند صدرالدین عینی، باباجان غفورف، میرزا ترسون زاده و دیگران آراسته شده است. کد بین المللی این یکای پول **TJS** است.

0/1- درصد

تورم

۴/۲ درصد

نرخ بیکاری

آموزش عالی در تاجیکستان

در اواخر سال ۱۹۸۰م. تاجیکستان دارای ۲۰ انستیتوی آموزش عالی بود. در این سال علی‌رغم تعداد وسیع این انستیتوها، تناسب دانشجویانی که از تحصیلات عالی استفاده می‌کردند ۱۱۵ تن از هر ۱۰ هزار تن ساکن، و کمی زیرمیانگین شوروی بود. در بخش علمی و فنی، در تناسب اخذ مدارک عالی، تاجیکستان رتبه نزدیک به آخر را در بین تمام جمهوری‌های شوروی بدست آورد.

در دوره شوروی روس‌ها جای تاجیک‌ها را در ابعاد مختلف تعلیمات عالی گرفته بودند.

اولین انستیتوی آموزشی عالی در تاجیکستان، انستیتوی فنی تربیتی در شهر دوشنبه بود، که در سال ۱۹۳۱م. آغاز بکار کرد. دانشگاه دولتی تاجیکستان در سال ۱۹۴۸م. تأسیس شد. در اواسط سال ۱۹۸۰م. حدود ۱۴ هزار دانشجو در ۱۳ بخش از دانشگاه مشغول به تحصیل بودند.

در آن زمان در رشته‌های تاریخ، خاورشناسی، زبان‌شناسی تاجیکی و برنامه‌ریزی اقتصادی پذیرش دانشگاه با رقابت بسیار فشرده‌ای برای تحصیل مواجه بود. در سال ۱۹۹۴م. دانشگاه دارای ۸۶۴ عضو هیئت علمی در ۱۴ بخش و ۶۱۹۶ دانشجوی تمام وقت بود.

در سال ۱۹۵۶م. انستیتوی پلی‌تکنیک در شهر دوشنبه تأسیس شد و پس از استقلال به عنوان دانشگاه شناخته شد.

در سال ۱۹۹۴م. مهندس مکانیک، تعمیر اتومبیل، راه‌سازی و معماری ارائه شد.

در سال ۱۹۹۶م. آمادگی برای تأسیس دانشگاه جدیدی برای مردم بدخشان صورت پذیرفت که در خاروغ مرکز استان خودمختار کوهستان بدخشان تأسیس شد.

دانشگاه دولتی نظرشاف شهر خاروغسیستم آموزشی تاجیکستان شامل ۹ سال تحصیل اجباری و در مجموع ۱۱ سال تحصیل برای ورود به دانشگاه‌های این کشور است. تحصیلات در مدارس ابتدایی تاجیکستان در حال حاضر شامل ۴ سال و پس از آن ۷ سال در مقطع متوسطه در ۲ سطح می‌باشد. تحصیل در مدارس دولتی تا ۱۷ سالگی رایگان است نرخ باسوادی ملی نزدیک ۱۰۰٪ است. زبان تحصیل در مدارس به صورت روسی و تاجیکی است و فقط مدارس بین‌المللی و خصوصی به زبان انگلیسی تدریس می‌کنند. تحصیلات متوسطه در سطح دوم یک برنامه ۲ ساله است که دانش‌آموزان برای پذیرش در دانشگاه آماده می‌شوند. استانداردها و امکانات در مدارس دولتی طبق معیارهای مدرن غربی متوسط تا ضعیف است. برخی از مدارس و کالج‌های خصوصی نیز در این کشور شروع به فعالیت ویژه کرده‌اند.

وضعیت اعتباری دانشگاه‌های تاجیکستان

بر اساس سطح بندی اعلام شده (بعد از سپتامبر ۲۰۲۰) از سوی اداره کل امور دانش‌آموختگان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه‌های مورد تایید کشور تاجیکستان مشتمل بر ۴ دانشگاه ذیل می‌باشند که همگی آنها در گروه ج (متوسط) ارزیابی شده‌اند.

- Tajik Technical University
- Polytechnical Institute of Tajik Technical University
- Tajik State University of Commerce

- Institute of Economy and Trade, Tajik State University of Commerce in Khujand City

شایان ذکر است دانشگاه های فوق الذکر در نظام های رتبه بندی بین المللی دارای جایگاه مناسبی نمی باشند. به عنوان نمونه در نظام رتبه بندی وبومتریکس دانشگاه های مذکور به ترتیب دارای رتبه های ۹۷۱۷، ۲۵۹۸۰، ۱۹۶۱۳ و ۲۴۱۱۹ می باشند.

شایان ذکر است، در بازه زمانی سال های ۱۳۹۰ لغایت ۱۳۹۶ بیش از ۱۰۷۰ دانشجوی ایرانی در تاجیکستان مشغول به تحصیل بوده اند.

تحصیل در مقاطع مختلف دانشگاهی تاجیکستان

طبق قانون آموزش عالی و تحصیلات تکمیلی حرفه ای و مطابق با استانداردهای ملی آموزش عالی حرفه ای در جمهوری تاجیکستان، ۳ نوع موسسه آموزش عالی وجود دارد:

- دانشگاه ها
- آکادمی ها
- موسسات آموزشی

در حال حاضر، دانشگاه ها و آکادمی ها مدارک کارشناسی، کارشناسی ارشد و تخصصی ارائه می دهند در حالی که موسسات فقط مدارک کارشناسی و تخصصی را ارائه می دهند. دانشگاه ها آموزش عالی را در طیف گسترده ای از تخصص ها ارائه می دهند و تحقیقات بنیادی و کاربردی را انجام می دهند. آکادمی ها در تعداد محدودی از زمینه های متمرکز هستند که در آنها آموزش می دهند و تحقیق می کنند. موسسات آموزش در یک یا چند زمینه را ارائه می دهند. از زمان استقلال، وضعیت آموزش عالی در تاجیکستان کاملاً تغییر کرده است. تعداد کل موسسات آموزش عالی در کل کشور از ۱۳ در سال ۱۹۹۱ به بیش از ۳۰ مورد افزایش یافته است. موسسات جدید آموزش عالی و شعبات مرکزی در شمال کشور و در گورنو بدخشان و تعدادی تحت نظارت مقامات مختلف (وزارتخانه های مختلف) تأسیس شده اند

پیشنهادات همکاری با توجه به سوابق پیشین

فهرست تفاهم نامه های دانشگاه آزاد با تاجیکستان:

- ۱- تفاهم نامه همکاری دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ابهر با آکادمی علوم تربیتی جمهوری تاجیکستان
- ۲- تفاهم نامه دانشگاه آزاد اسلامی با دانشگاه ملی تاجیکستان
- ۳- تفاهم نامه دانشگاه آزاد اسلامی با وزارت معارف جمهوری تاجیکستان
- ۴- تفاهم نامه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تاکستان با آکادمی علوم تاجیکستان

در سال های گذشته و به طور خاص در دهه ۸۰ شمسی مهم ترین موضوعی که در مسیر همکاری با کشور تاجیکستان مورد توجه قرار گرفت بحث تاسیس شعبه دانشگاه آزاد اسلامی در آن کشور بود و به واسطه این امر در سفر رییس وقت دانشگاه تفاهم نامه ای با وزارت معارف تاجیکستان با هدف تاسیس شعبه به امضا رسید؛ اما با توجه موانع موجود در قوانین تاجیکستان در خصوص تاسیس شعبه و نیز فقدان عزم جدی در پیگیری تقویت همکاری فی مابین هیچ یک از تفاهم نامه های منعقد شده به مرحله اجرایی سازی نرسید.

به نظر می رسد در گام نخست پیشنهادهایی از جمله برگزاری دوره های کوتاه مدت آموزشی، برگزاری کنفرانس های مشترک بین المللی، ایجاد پارک های علم و فناوری و به ویژه همکاری مشترک در جهت گسترش آموزش زبان فارسی با توجه به اشتراک زبانی دو کشور، بعنوان راهکارهای محتمل و سریع آغاز و تقویت همکاری علمی فی مابین در نظر گرفته شود.

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری
جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان
با نگاه ویژه به وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی

اطلاعات پایه

نوع حکومت	جمهوری
پایتخت	باکو
رئیس جمهور	الهام علی اف
نخست وزیر	علی اسد اف
مساحت کشور	۸۶/۶۰۰ کیلومتر مربع
جمعیت	۱۰/۱۳۹/۰۰۰ نفر
گروه های نژادی	۹۱٪ آذربایجانی؛ ۱۰٪ لزگی، ارمنی، روسی، تالشی و دیگر
موقعیت جغرافیایی	جمهوری آذربایجان در جنوب رشته کوه‌های قفقاز و شمال رودخانه ارس و در کنار دریای خزر واقع شده است و رشته کوه‌های قفقاز بزرگ در شمال قفقاز کوچک در غرب و کوه‌های تالش در جنوب، این کشور را احاطه کرده‌اند. این کشور از شرق به دریای خزر، از شمال به روسیه، از شمال غربی به گرجستان، از غرب به ارمنستان و از جنوب به ایران محدود می‌شود. جمهوری آذربایجان بزرگ‌ترین کشور قفقاز محسوب می‌شود و در گذرگاه اروپا و آسیای جنوب غربی و در کنار دریای خزر قرار دارد. باکو پایتخت جمهوری آذربایجان است که بزرگترین شهر و بزرگترین بندر این کشور نیز محسوب می‌شود. باکو پس از آمستردام دومین پایتخت جهان است که که پایین تر از سطح دریا قرار دارد. علاوه بر این، پایتخت آذربایجان یکی از نفت خیزترین مناطق جهان نیز محسوب می‌شود.
ترکیب مذهب	۹۶.۹٪ مسلمان؛ ۰.۳٪ مسیحی؛ ۰.۱٪ دیگر
تقسیمات کشوری:	جمهوری آذربایجان به ۵۹ بخش، ۱۱ شهر و ۱ جمهوری خودمختار تقسیم شده است. جمهوری خودمختار نخجوان دارای ۷ بخش است و بدین ترتیب، این کشور جمعاً به ۶۶ بخش تقسیم شده است.
زبان رسمی	آذربایجانی
واحد پول	منات
تورم	۳/۳ درصد
نرخ بیکاری	۵ درصد
صنایع عمده	نفت و گاز و صنایع وابسته، سیمان، مواد شیمیایی، نساجی،
نرخ تورم	۳.۳ درصد
تولید ناخالص داخلی	۴۵.۲۸۴ میلیارد دلار
نرخ رشد (GDP)	۲.۹ درصد

بیوگرافی وزیر علوم و آموزش عالی جمهوری آذربایجان

شهرت: امین امرالله اف

منصب: وزیر آموزش جمهوری آذربایجان

تحصیلات و تخصص:

مدرک تحصیلی: کارشناسی ارشد مدیریت دولتی دانشگاه کلمبیا،

نظام آموزش عالی آذربایجان

سیستم آموزشی تحصیل در جمهوری آذربایجان، دارای ویژگی دموکراتیک، سکولار است که اساس آن ارزشهای ملی و بین المللی می باشد. کلیه شهروندان این کشور می توانند از ۹ سال آموزش عمومی رایگان استفاده کنند. در واقع، تحصیل در جمهوری آذربایجان، حق اساسی شهروندان این کشور است که در قانون اساسی و آموزشی جمهوری آذربایجان وضع شده است. ۳۶ دانشگاه دولتی و ۱۵ دانشگاه خصوصی برای تحصیل در جمهوری آذربایجان وجود دارد که حدوداً ۲۰۷،۰۰۰ نفر در این دانشگاه ها مشغول به تحصیل می باشند. گزارش های منتشر شده حاکی از آن است که در سال ۲۰۱۹، ۳۴۲۲۴ دانشجو وارد دانشگاه ها شده اند. دانشگاه ها ۱۱۵۶۶ استاد و ۱۲،۶۱۶ عضو هیئت علمی در آذربایجان را به کار می گیرند.

بر اساس ماده ۴۲ قانون اساسی جمهوری آذربایجان، حق شهروندان برای تحصیل در این کشور به شرح زیر تعیین می شود:

- تمام شهروندان آذربایجان از حق تحصیل برخوردارند.
  - ارایه تحصیلات متوسطه عمومی اجباری رایگان.
  - سیستم آموزشی توسط دولت کنترل می شود.
  - دولت ضمانت می کند که بدون در نظر گرفتن وضعیت مادی افرادی که از استعداد تحصیلی خوبی برخوردارند، آموزش آنها را بر عهده بگیرد.
  - دولت حداقل استانداردهای آموزشی را تعیین می کند.
  - تمام افراد از این حق برخوردار هستند که در چارچوب استاندارد آموزش ببینند.
- علاوه بر این، تضمین شده است که همه شهروندان بدون توجه به ملیت، مذهب، نژاد، زبان، جنس، سن، بهداشت و وضعیت اجتماعی، منطقه فعالیت، محل زندگی و دیدگاه های سیاسی، حق تحصیل در جمهوری آذربایجان را دارند.

کشور جمهوری آذربایجان به علت پیشرفت‌هایی که در زمینه‌های علمی و صنعتی داشته است، محل مناسبی برای ادامه تحصیل دانشجویان و دانش‌پژوهان کشورهای آسیایی و در حال توسعه ایجاد کرده است. البته دانشگاه‌های آذربایجان در مقایسه با دیگر کشورهای آسیایی در سطح علمی متوسطی در دنیا قرار دارند.

– سطوح آموزش عالی

سیستم آموزش عالی و تحصیل در جمهوری آذربایجان شامل کالج‌ها، آکادمی‌ها و موسسات دولتی و خصوصی می‌باشد. آموزش عالی در کشور آذربایجان توسط مؤسسات آموزش عالی شامل دانشگاه‌ها و انستیتوها ارائه می‌شود. آموزش عالی در کشور آذربایجان تحت نظارت وزارت آموزش این کشور است. با این حال، سه دانشگاه خزر غربی، دانشگاه دولتی باکو و دانشگاه مهندسی باکو، معتبرترین دانشگاه‌ها در این کشور هستند. این سه دانشگاه درجه‌هایی را اعطا می‌کنند که در اکثر کشورها شناخته شده است و در سراسر قفقاز، مناطقی از خاورمیانه و روسیه معتبر شناخته می‌شود.

از آنجا که آذربایجان در تلاش است دامنه نفوذ و تأثیر خود را در دنیای آموزش گسترش دهد، دانشگاه‌های این کشور در حال توسعه و حفظ پیوندهای قوی‌تری با دانشگاه‌های عالی در سراسر جهان هستند. دانشگاه‌های آذربایجان از ارتباط با **Horizon 2020**، برنامه علمی اتحادیه اروپا، MIT، آزمایشگاه‌های آکسفورد برخوردار هستند و حتی دانشجویان دکترا و فوق دکترا را برای کار در پروژه **Hadron Collider** در سوئیس فرستاده‌اند.

در کشور آذربایجان سه سطح آموزش عالی وجود دارد:

- دوره کارشناسی و دیپلم تخصصی؛
- دوره کارشناسی ارشد؛
- دوره نامزد علوم برابر با دوره (Ph.D)

– دوره‌های تحصیلی

– دوره کارشناسی

برای تحصیل در جمهوری آذربایجان در مقطع کارشناسی، این کشور دانشگاه‌های مختلفی را در خود جای داده است. مرحله اول دانشگاه بر آموزش مقدماتی متمرکز است و انجام آن می‌تواند تا چهار سال طول بکشد. در این مرحله دانشجو مدرک باکالوار یا لیسانس خود را کسب می‌کند.

– دوره تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکترا)

سطح دوم تحصیلات دوره کارشناسی ارشد است که **Magistr** نیز نامیده می‌شود. به طور کلی، این درجه از تحصیل در جمهوری آذربایجان، برای کسانی که در حین تحقیق، مشغول به کار هستند یا کسانی که پس از گرفتن مدرک کارشناسی ارشد و بازگشت قصد کار دارند، در نظر گرفته شده است. یک سال تحصیلی شامل دو ترم می‌باشد که از ماه سپتامبر آغاز می‌شود. اتمام دوره‌های تحصیلات تکمیلی ارشد بین یک تا دو سال طول می‌کشد، در حالی که دکترا

حدود چهار سال زمان می‌برد. دانشجویان باید اطمینان حاصل کنند که مهارت‌های زبانی آنها به اندازه کافی بالا است و یک آزمون مهارت خارجی را نیز پشت سر بگذارند.

موسسات آموزش عالی (HEI) اگر فقط مدارک کارشناسی را ارائه دهند، به عنوان موسسات یک لایه مشخص می‌شوند. دانشگاه‌های دو لایه آنهایی هستند که علاوه بر مدارک کارشناسی، تحصیلات کارشناسی ارشد و دکترا را نیز ارائه می‌دهند.

دانشگاه دولتی باکو (BSU) نمونه‌ای از موسسات عالی درجه دو است که تحصیلات عالی را در هر سه سطح ارائه می‌دهد، در حالی که پلی تکنیک مینگچویر فقط مدارک کارشناسی ارائه می‌دهد. مطابق قانون، دانشگاه‌های خصوصی و دانشگاه‌های دولتی از مالیات معاف شدند و در جذب دانشجو و اعطای مدرک تحصیلی مستقل هستند. این قانون تغییرات عمده‌ای را در مطالعات دکترا شامل نمی‌شود و باعث می‌شود فضای تحصیلات تکمیلی کاملاً دست نخورده باقی بماند.

- نحوه ارزشیابی مدارک تحصیلی با تاریخ شروع به تحصیل از ۲۰۱۲/۰۲/۰۱ به بعد
- مدارک **Bakalavr** صادره از دانشگاه‌های معرفی شده، با حداقل چهار سال تحصیل حضوری و تمام وقت به شرط دارا بودن دیپلم ۱۲ ساله دبیرستان یا پیش‌دانشگاهی با معدل کتبی حداقل ۱۴ در رشته مرتبط با رشته تحصیلی مقطع کارشناسی و داشتن گواهی قبولی در آزمون زبان قبل از اخذ پذیرش، ارائه گواهی قبولی آزمون زبان کشور محل تحصیل حداکثر تا ۶ ماه پس از شروع به تحصیل، پس از بررسی علمی که شامل آزمون کتبی است (در صورت لزوم به تشخیص کمیسیون ارزشیابی)، با رعایت سایر ضوابط و مقررات عمومی، «کارشناسی» ارزشیابی می‌شوند.
- مدارک **Magister** صادره از دانشگاه‌های معرفی شده با توجه به دوره‌های تحصیلی قبل از دانشگاه و محتوای دروس دانشگاهی، با حداقل دو سال تحصیل حضوری و تمام وقت، به شرط دارا بودن مدرک کارشناسی معتبر با معدل حداقل ۱۵ در رشته مرتبط با گروه آموزشی تحصیلی مقطع کارشناسی ارشد و داشتن گواهی قبولی در آزمون زبان قبل از اخذ پذیرش، ارائه گواهی قبولی آزمون زبان کشور محل تحصیل حداکثر تا ۶ ماه پس از شروع به تحصیل، پس از بررسی علمی که شامل آزمون کتبی است (در صورت لزوم به تشخیص کمیسیون ارزشیابی)، «کارشناسی ارشد» ارزشیابی می‌شوند.
- مدارک (**Kandidat Nauk Ph.D**) با حداقل سه سال تحصیل حضوری و تمام وقت، به شرط دارا بودن مدرک کارشناسی ارشد معتبر با معدل حداقل ۱۶، یکسان بودن رشته تحصیلی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا و داشتن گواهی قبولی در آزمون زبان قبل از اخذ پذیرش، ارائه گواهی قبولی آزمون زبان کشور محل تحصیل حداکثر تا ۶ ماه پس از شروع به تحصیل، مشروط به انتشار حداقل دو مقاله کامل (**Full Paper**) در نشریات معتبر علمی پژوهشی، منتشره در کشورهای غیر از کشورهای مستقل مشترک‌المنافع و آسیای میانه

که حداقل یکی از آن‌ها دارای نمایه (Index) بین‌المللی باشد، با رعایت سایر ضوابط و مقررات قابل بررسی و ارزشیابی است. ضمناً رساله دکتری باید توسط شخص متقاضی (نه از طریق مترجم) نگاشته و ارائه شده باشد.

- زبان مراکز آموزشی و دانشگاهی

تحصیل در برخی از دانشگاه‌های جمهوری آذربایجان، به زبان آذری یا روسی است. البته به دلیل تعداد زیاد دانشجویان بین‌المللی برخی از دروس نیز به زبان انگلیسی ارائه می‌شوند و برای دانشجویان خارجی جای نگرانی نیست، زیرا دانشگاه‌های آذربایجان دوره‌های آموزشی هر سه زبان روسی، انگلیسی و آذری را برای دانشجویان بین‌المللی برگزار می‌کنند. در مجموع، هر دانشجو مختار است که با توجه به سلیقه، علاقه و توانایی خود، به یکی از زبان‌های انگلیسی، روسی و یا آذری به دلخواه ادامه تحصیل دهد.

- میانگین هزینه تحصیل در آذربایجان

دانشگاه‌های آذربایجان نسبت به دانشگاه‌های سایر کشورها از شهریه کمتری برخوردار هستند؛ برای مثال، دانشجویان باید ۱۸۰۰ دلار برای دوره کارشناسی، ۲۰۰۰ دلار برای دوره کارشناسی ارشد و ۳۰۰۰ دلار برای دوره دکتری به صورت سالانه پرداخت کنند. نکته قابل توجه اینکه میزان شهریه با توجه به نوع رشته و دانشگاه انتخابی متفاوت است. همچنین، بسیاری از دانشگاه‌ها دوره یک‌ساله آمادگی برای دانشجویان خارجی برگزار می‌کنند که شهریه این دوره نیز در حدود ۲۵۰ تا ۸۰۰ دلار است.

- میانگین هزینه زندگی در آذربایجان

به طور کلی متوسط هزینه زندگی در آذربایجان، حدود ۱۰۰۰ منات است. هزینه اجاره یک آپارتمان یک خوابه در مرکز شهر باکو، حدود ۵۰۰ تا ۶۰۰ منات است. البته برای ادامه تحصیل دانشجویان بین‌المللی در کشور آذربایجان در هر مقطع تحصیلی خوابگاه به اندازه کافی نیز وجود دارد که هزینه آن برای هر ماه کمتر از ۲۰۰ دلار است.

- برترین دانشگاه‌های جمهوری آذربایجان

نام دانشگاه	مقطع تحصیلی مورد تأیید وزارت علوم	رنکینگ جهانی بر اساس top وبسایت universities
Baku Engineering University	کلیه مقاطع تحصیلی	۷۰۱+
Baku State University	کلیه مقاطع تحصیلی	۸۰۱-۱۰۰۰
Azerbaijan University of Architecture and Construction	کلیه مقاطع تحصیلی	-
Azerbaijan National Academy of Science	صرفاً در مقطع دکتری	-

Azerbaijan State Oil Academy	کلیه مقاطع تحصیلی	-
Baku Music Academy	صرفا تا سطح کارشناسی ارشد	-
Azerbaijan State Academy of Fine Art	صرفا تا سطح کارشناسی ارشد در رشته‌های وابسته به هنر و نقاشی	-
Azerbaijan National Conservatoire	صرفا تا سطح کارشناسی ارشد	-
Azerbaijan Technical University	صرفا تا سطح کارشناسی	-
Nakhchivan State University	صرفا تا سطح کارشناسی	-
Khazar University	صرفا تا مقطع کارشناسی در دانشکده‌های اقتصاد و مدیریت، معماری، مهندسی و علوم کاربردی، حقوق، هنر، علوم انسانی و علوم اجتماعی	۷۵۰-۷۰۱

– بورسیه تحصیلی در دانشگاه‌های آذربایجان

دانشجویانی که علاقه‌مند به تحصیل در آذربایجان هستند، می‌توانند برای دریافت بورس تحصیلی در این کشور اقدام کنند. بورس تحصیلی در آذربایجان به دو دسته کلی تقسیم می‌شود؛

- دسته اول دانشجویانی هستند که از ابتدای تحصیل در آذربایجان بورس تحصیلی دریافت می‌کنند. مقاطع تحصیلی و رشته‌هایی که بورس تحصیلی شامل آن‌ها می‌شود، متفاوت است و همه رشته‌ها و مقاطع تحصیلی در آذربایجان شامل دریافت بورس نمی‌شوند.
  - دسته دوم شامل دانشجویانی است که بورس تحصیلی را از ابتدا دریافت نمی‌کنند، بلکه حداقل دو ترم از تحصیلات خود را در آذربایجان سپری می‌کنند و چنانچه نمرات درسی عالی داشته باشند، می‌توانند برای دریافت بورس تحصیلی اقدام کنند.
- برای اینکه دانشجو بتواند در سال‌های بعد نیز بورس تحصیلی دریافت کند باید در تمام مدت طول تحصیل نمرات خوبی کسب کند و معدل خود را بالا نگه دارد. امکان دریافت بورس تحصیلی در آذربایجان برای دانشجویان خارجی در همه مقاطع تحصیلی امکان‌پذیر است و متقاضیان تحصیل در آذربایجان می‌توانند برای دریافت بورسیه تحصیلی اقدام کنند.

– تاریخچه آموزش عالی در کشور آذربایجان

بر اساس نظام آموزشی جدید، آموزش سه مرحله ای مقطع لیسانس، فوق لیسانس و دکتری در دانشگاه های این کشور بکار گرفته شده است. بر اساس اصلاحات انجام گرفته در نظام آموزشی جمهوری آذربایجان مدت آموزش در مدارس این کشور از ۱۰ سال قبلی به ۱۱ سال افزایش یافته است.

جمهوری آذربایجان به عنوان یکی از کشورهای استقلال یافته از شوروی سابق در سال ۱۹۹۱ میلادی ایجاد نظام آموزشی کشور مستقل مبتنی بر تجربیات پیشرفته جهانی و ارزش های ملی و معنوی را هدف خود اعلام کرد. البته در دهه اول استقلال جمهوری آذربایجان، با توجه به مشکلات اقتصادی این کشور، اجرای اصلاحات اساسی در حوزه های مختلف مانند نظام آموزش و پرورش و بکار گیری تجربیات بین المللی و فناوری های پیشرفته موثر نبود. در این دوره در عرصه آموزش و پرورش جمهوری آذربایجان همچنان نظام آموزشی باقی مانده از شوروی سابق حاکم بود. - نظام آموزش و پرورش جمهوری آذربایجان پیش از استقلال جمهوری آذربایجان از سال ۱۹۲۰ تا ۱۹۹۱ میلادی به عنوان یکی از ۱۵ جمهوری در قلمرو شوروی سابق بود، در این کشور نیز نظام آموزشی رایج در سراسر شوروی بر گرفته از نظام آموزشی آلمان حاکم بود. در آن دوره آموزش در دانشگاه ها و در مدارس این کشور به دو زبان آذربایجانی و روسی انجام می گرفت. آموزش در دانشگاه ها شامل دو مرحله بود و دانشجویان برای کسب مدرک لیسانس دوره تحصیلی چهار و یا پنج ساله و پس از کسب مدرک لیسانس، دانشجویان در صورت تمایل با طی کردن دوره تحصیلی دو ساله مدرک فوق لیسانس را دریافت می کردند. همچنین در زمان شوروی تحصیل در مدارس سراسر این کشور ۱۰ ساله و شامل سه مقطع ابتدایی، متوسطه و پیش دانشگاهی می شد. در زمان شوروی سابق علاوه بر مدارس که تحصیل در آنها به زبان آذربایجانی انجام می گرفت، مدارس روسی زبان در باکو و در همه شهرها و شهرستان های این کشور فعال بودند.

- آغاز اصلاح نظام آموزشی

جمهوری آذربایجان در بدو استقلال به دلیل مشکلات اقتصادی قادر به اجرای اصلاحات در حوزه های مختلف از جمله در نظام آموزشی این کشور نبود. با این همه در اوایل استقلال ملی، این کشور با بکار گیری سیستم تست در آزمون های سراسری و تاسیس کمیسیون دولتی مستقل از وزارت آموزش و پرورش برای انجام آزمون های سراسری، اولین گام ها را برای اصلاح نظام آموزشی برداشت.

در زمان شوروی سابق آزمون های سراسری با حضور استادان دانشگاه برگزار می شد که نتایج آزمون ها بیشتر بستگی به اراده آنها داشت و در اغلب موارد موجب بروز فساد می شد. بکار گیری نظام تستی در آزمون های سراسری که در حال حاضر نیز در جمهوری آذربایجان رایج است، به حضور استادان دانشگاه ها در این روند پایان داد و اکنون آزمون ها بر اساس سیستم الکترونیکی انجام می گیرد. کارشناسان، بکارگیری این سیستم در آزمون های سراسری را اقدامی مهم برای جلوگیری از فساد در نظام آموزشی جمهوری آذربایجان که در زمان شوروی رایج بود، تلقی کردند.

- شرایط فعلی نظام آموزشی جمهوری آذربایجان

جمعیت جمهوری آذربایجان نزدیک به ۱۰ میلیون نفر است، ۵۱ دانشگاه دولتی و خصوصی در باکو و شهرهای مختلف این کشور هم اکنون فعالند که نزدیک به ۲۰۷۰۰۰ هزار دانشجو در این مراکز مشغول به تحصیل هستند. شمار مدارس جمهوری آذربایجان چهار هزار و ۵۱۳ است که یک میلیون و ۱۸۸ هزار دانش آموز در آنها مشغول تحصیل هستند. همچنین در این مدارس بیش از ۱۵۱ هزار معلم مشغول به کار هستند که ۱۲۲ هزار نفر از آنها را بانوان تشکیل می دهند.

آموزش در جمهوری آذربایجان عمدتاً به زبان رسمی آذربایجانی انجام می گیرد ولی در همه دانشگاه های این کشور زبان روسی رایج است. البته در این کشور چند دانشگاه مانند دانشگاه نفت، خزر، غرب، قفقاز و دانشگاه دولتی باکو همراه با زبان های آذربایجانی و روسی به زبان انگلیسی نیز آموزش می دهند. آموزش در دانشگاه دیپلماسی جمهوری آذربایجان صرفاً به زبان انگلیسی است و در آن دانشجویان بسیاری از کشورها مانند ایران مشغول تحصیل هستند. همچنین در حال حاضر در ۳۴۰ مدرسه، آموزش به زبان روسی انجام می گیرد که سهم این مدارس در کل مدارس کشور ۷.۶ درصد می باشد و در آنها ۹۰ هزار نفر مشغول به تحصیل هستند. در سالهای اخیر همچنین چند مدرسه غیر دولتی به زبان انگلیسی و نیز یک مدرسه به زبان فرانسوی در جمهوری آذربایجان و عمدتاً در باکو فعال است.

– مشکلات عمده نظام آموزشی جمهوری آذربایجان

مشکلات عمده نظام آموزشی جمهوری آذربایجان، مشابه اغلب کشورهای دیگر است و به موضوع و معضل اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاه ها برمی گردد. یکی از مشکلات و نارسایی های عمده نظام آموزشی جمهوری آذربایجان نبود برنامه مشخص در فعالیت دانشگاه ها برای اشتغال دانش آموختگان است. فعالیت نزدیک به ۵۰ دانشگاه برای یک کشور کوچک با ۱۰ میلیون نفر جمعیت و ۸۶.۶ هزار کیلومتر مربع مساحت که ۲۰ درصد آن هم بر اثر مناقشه قره باغ تحت کنترل نیروهای ارمنستان است، بسیار زیاد به نظر می رسد. در حال حاضر اشتغال فارغ التحصیلان و جوانان از عمده معضلات این کشور نیز به شمار می رود

بعنوان مثال ۵۰ هزار از مجموع ۱۶۵ هزار دانشجوی شاغل آموزش در جمهوری آذربایجان در رشته تربیت معلم مشغول به تحصیل هستند که البته بازار کار این کشور نیاز به پرورش این تعداد معلم ندارد. بر اساس آمار سال گذشته میلادی از ۵۰ هزار فارغ التحصیل دانشگاه های تربیت معلم فقط هشت هزار نفر توانستند اشتغال یابند و باقی مانده نیز همچنان بیکار هستند. همچنین فارغ التحصیلان دانشگاه های فنی در شرایط فعالیت اندک واحدهای صنعتی در جمهوری آذربایجان با مشکلات مشابه مواجه هستند

– تدریس زبان فارسی در جمهوری آذربایجان در زمان شوروی سابق در جمهوری آذربایجان زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه دولتی باکو و نیز در چند مدرسه تخصصی در باکو و چند شهر دیگر این کشور تدریس می شد. در حال حاضر زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه دولتی باکو بطور اساسی تدریس می شود و نیز در دانشگاه های خزر، اسلامی و الهیات و در برخی مدارس دینی زبان فارسی آموزش داده می شود

با مساعدت و همکاری رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران همه ساله المپیاد زبان و ادبیات فارسی با حضور دانشجویان دانشگاه ها و مدارس و علاقمندان برگزار و برگزیدگان آن به دوره های دانش افزایی دانشگاه های مختلف کشورمان اعزام می شوند.

- تحصیلات دینی در جمهوری آذربایجان

در بدو استقلال جمهوری آذربایجان و در سال های بعدی تعداد زیادی از شهروندان این کشور برای کسب تحصیل راهی حوزه های علمیه ایران، عراق، سوریه، مصر، عربستان و ترکیه شدند. همچنین تعدادی از شهروندان این کشور در دانشگاه اسلامی جمهوری آذربایجان و مدارس دینی فعال در شهرهای مختلف این کشور مشغول کسب آموزش دینی شدند. در سالهای اخیر دولت جمهوری آذربایجان با بکار گیری محدودیت های برای عزیمت شهروندان این کشور جهت کسب تحصیل دینی در خارج از کشور به دلایل واهی نظیر نگرانی از نفوذ افراطی گری به این کشور تحصیل دینی را فقط در داخل کشور مجاز اعلام کرده است. در حال حاضر دانشگاه های اسلامی و الهیات در باکو و نیز چند مدرسه دینی در شهرهای مختلف این کشور فعال هستند.

- سیستم تحصیلات چند مقطعی در آموزش آذربایجان

تحصیل در جمهوری آذربایجان برای افراد شش تا پانزده ساله رایگان و اجباری است. آموزش مقدماتی به سه دوره تحصیلات ابتدایی، متوسطه عمومی و متوسطه کامل تقسیم می شود.

○ آموزش ابتدایی

تحصیلات ابتدایی با یک سال آموزش پیش دبستانی آغاز می شود. قبل از آموزش پیش دبستانی، اکثر کودکان اصول اولیه را از تجربه مهد کودک خود می دانند. بنابراین، آموزش پیش دبستانی عمدتاً به منظور توسعه درک، طبیعت، ذائقه و درک بچه ها از عناصر اطراف است. برخی از کودکان در این دوره مهارت نوشتن و خواندن را نیز کسب می کنند. آموزش دبستان در شش سالگی شروع می شود و ۴ سال طول می کشد. در سن ۱۰ سالگی دانش آموزان امتحان می دهند و آنچه را که در سیستم غربی "مدرسه راهنمایی" خوانده می شود، می گذرانند. اکثر مردم برای تحصیل در جمهوری آذربایجان در مقطع ابتدایی، در مدارس دولتی ثبت نام می کنند، با این وجود مدارس خصوصی زیادی نیز برای انتخاب و تحصیل وجود دارند.

○ آموزش متوسطه عمومی

این مرحله از آموزش برابر با سیستم غرب، دوره متوسطه است و کلاس های ۹-۵ را در بر می گیرد. تحصیلات متوسطه عمومی نیز در مدارس دولتی رایگان است. در این دوره دانش آموزان دانش عمیق تری در مورد ادبیات، ریاضیات، زبان-ها، تاریخ، فرهنگ، ورزش، علوم، هنر و غیره می یابند. در پایان تحصیلات متوسطه عمومی، برای گرفتن مدرک پایان دوره متوسطه کامل امتحان می دهند.

○ آموزش متوسطه کامل

تحصیلات متوسطه کامل شامل کلاس‌های ۱۰ و ۱۱ است و همچنین در مدارس دولتی آذربایجان، رایگان است. در این مرحله دانش‌آموزان از پیش، شغل آینده خود را انتخاب کرده و خود را برای امتحانات ورودی که هر ساله در تابستان برگزار می‌شود، آماده می‌کنند. این دوره بیشترین آسیب‌پذیری دوره دانشجویی در نظر گرفته می‌شود که دلیل اصلی آن میزان استرس ناشی از کسب امتیاز بالاتر در مسابقات کنکور و دریافت بورسیه‌های کامل از دولت برای پرداخت شهریه آنها در بین دانشجویان است.

– تحصیل در جمهوری آذربایجان و معرفی دانشگاه‌های برتر

از آنجا که فرهنگ آذربایجان همیشه تاکید زیادی به یادگیری سکولار داشته است، این کشور به طور سنتی یک مرکز آموزش عالی برای مردم مسلمان اتحاد جماهیر شوروی سابق بوده است. به همین دلیل و به علت نقش صنعت نفت در اقتصاد آذربایجان، درصد نسبتاً زیادی از آذربایجانی‌ها به نوعی آموزش عالی را به ویژه در موضوعات علمی و فنی کسب کرده‌اند. چندین موسسه حرفه‌ای تکنسین‌هایی را برای صنعت نفت و سایر صنایع اصلی آموزش می‌دهند. مشهورترین موسسات آموزش عالی برای تحصیل در جمهوری آذربایجان عبارتند از: دانشگاه ADA، دانشگاه دولتی باکو، آکادمی دولتی نفت آذربایجان (ASOA)، مدرسه عالی نفت باکو، دانشگاه مهندسی باکو، (دانشگاه قفقاز سابق)، دانشگاه خزر، دانشگاه مدیریت و گردشگری آذربایجان، دانشگاه فنی آذربایجان، دانشگاه دولتی تعلیم و تربیت آذربایجان، انستیتوی آموزشی زبان میرزا فتحعلی آخوندزاده، دانشگاه پزشکی آذربایجان، آکادمی موسیقی اوزیر حاجیبایوف باکو.

دانشگاه دولتی باکو (دانشگاه آذربایجان، تأسیس در ۱۹۱۹) شامل بیش از دوازده گروه از فیزیک گرفته تا مشرق‌شناسی است و دارای بزرگترین کتابخانه در آذربایجان است. تعداد دانشجویان بیش از ۱۱۰۰۰ نفر و هیئت علمی آنها بیش از ۶۰۰ نفر است. موسسه نفت و شیمی که در سال ۱۹۲۰ تأسیس شد، بیش از ۱۵۰۰۰ دانشجو و حدود ۱۰۰۰ نفر هیئت علمی دارد. این موسسه مهندسان و دانشمندان صنعت پتروشیمی، زمین‌شناسی و مناطق مرتبط را تربیت می‌کند. دانشگاه باکو به منظور اطمینان از پیشرفت در آموزش فن‌آوری‌های مهندسی در جمهوری آذربایجان و آماده‌سازی پرسنل واجد شرایط در این زمینه، با دستور رئیس جمهور آذربایجان آغاز به کار کرد. این دانشگاه آماده‌سازی مهندسی را در تمام مقاطع تحصیلات عالی با هدف تحقق برنامه‌های آموزشی ویژه، تحقیقات علمی، اساسی و کاربردی انجام می‌دهد.

○ تحصیل در پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان یکی از اولین دانشگاه‌های این کشور است که دارای کادر پزشکی آموزش دیده است و امروزه یک دانشگاه علوم پزشکی پیشرو برای تحصیل در جمهوری آذربایجان است که به طور چشمگیری به تمام بیماران مراجعه‌کننده به کلینیک این دانشگاه کمک می‌کند. روند آموزشی در اینجا به طور مستقیم با تحقیقات علمی،

دستاوردهای در زمینه بهداشت مرتبط است. دانشگاه پزشکی آذربایجان (AMU) در سال ۱۹۳۰ بر اساس دانشکده پزشکی دانشگاه دولتی باکو (BSU) تاسیس شد.

○ ویزای دانشجویی

این کشور که در برهه ای نسبت به هر گذرنامه‌ای که روسی، گرجستانی یا ایرانی نبود، رویکردی انزوا طلبانه داشت، در دهه گذشته آغوش خود را به جهان باز کرده است. امروزه اتباع اتحادیه اروپا، EEA و سوئیس برای ورود و تحصیل در جمهوری آذربایجان فقط به ویزای الکترونیکی نیاز دارند. شهروندان ایالات متحده، جمهوری آذربایجان، روسیه، چین و هند نیز از دسترسی آسان برخوردار هستند.

توجه به این نکته مهم است که ورود اتباع ارمنستان ممنوع است. هر کسی که ارمنی تبار باشد، حتی اگر با گذرنامه دیگری در سفر باشد، همچنین افرادی که مدارک سفر به ارمنستان را در گذرنامه خود دارند نیز برای ورود به آذربایجان دارای ممنوعیت هستند.

– وضعیت اعتبار دانشگاه‌های آذربایجان در وزارت علوم ایران

ردیف	عنوان دانشگاه	امتیاز		
		ج	ب	الف
۱	ADA University	✓		
۲	Azerbaijan State Oil and industry University	✓		
۳	Azerbaijan State University of Economics	✓		
۴	Azerbaijan University of Architecture and Construction	✓		
۵	Baku Engineering University	✓		
۶	Baku State University	✓		
۷	Khazar University	✓		

- شایان ذکر است که رده بندی دانشگاه‌ها در لیست وزارت علوم به ترتیب "الف" ممتاز، "ب" خوب و "ج" متوسط می‌باشد.

– وضعیت دانشگاه های علوم پزشکی آذربایجان مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران:
هیچکدام از دانشگاه های آذربایجانی مورد تایید این وزارتخانه نیستند.

– روابط علمی و دانشگاهی ایران و آذربایجان

روابط ایران و آذربایجان را می توان از زاویه نظریه های گوناگون مورد بررسی قرار داد. انتظار می رفت که بعد از استقلال جمهوری آذربایجان در ابتدای دهه ۱۳۷۰، سطح بالای همکاری ها را بین دو کشور داشته باشیم. از زمان فروپاشی شوروی و استقلال جمهوری آذربایجان، روابط تهران- باکو در سطح مطلوبی قرار داشته و با فراز و نشیب هایی در دو دهه اخیر همراه بوده است. جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران در بستری از اشتراک های بی نظیر تاریخی، فرهنگی و مذهبی در مجاورت هم قرار گرفته اند و به نظر صاحب نظران آگاه، کمتر واحدهای سیاسی در جهان از چنین پیوندهایی برخوردارند؛ با این وجود، سطح و عمق روابط دو کشور در حد مورد انتظار نیست و به هر بهانه ای این پیوندها دچار چالش می شود. در همین ارتباط، عواملی مانند برخورداری از اشتراکات تاریخی و فرهنگی و وجود پتانسیل های موجود برای همکاری های علمی و اقتصادی به عنوان محرکی برای گسترش روابط دو طرف به حساب می آید. اما در عین حال این روابط با عوامل بازدارنده ای از قبیل: تداوم اختلافات در مورد رژیم حقوقی دریای خزر، روابط با رژیم اسرائیل و... از جانب آذربایجان روبرو است.

شایان ذکر می باشد تعدادی از اساتید ایرانی، که از نظر مدارج علمی در سطح خیلی خوبی برخوردارند، در برخی از دانشگاه های آذربایجان از جمله دانشگاه خزر تدریس می کنند و همچنین تعداد قابل توجهی از دانشجویان ایرانی در این دانشگاه های این کشور مشغول تحصیل هستند.

– دانشگاه آزاد اسلامی و آذربایجان

دانشگاه آزاد اسلامی در چارچوب سیاست های کلی و مصوبات هیات امنای مرکزی و سیاست های جمهوری اسلامی ایران، برای توسعه روابط علمی و فناوری با دانشگاه ها در کشور آذربایجان اهیت خاصی قائل است. این دانشگاه، همواره برای همکاری های علمی و پژوهشی و تبادل استاد و دانشجو، اجرای پروژه های مشترک پژوهشی و همچنین برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت یا کارگاه های تخصصی با دانشگاه های آذربایجان تلاش نموده است. در همین راستا واحدهای دانشگاهی تبریز و اردبیل تلاش هایی را برای برقراری ارتباط با دانشگاه های آذری و عقد تفاهم نامه تلاش هایی را به عمل آورده اند ولی متأسفانه تاکنون نتایج مطلوبی حاصل نشده است. از سویی دیگر دانشگاه های آذربایجان از نظر علمی در سطح متوسط قرار دارند، با این حال، دانشگاه آزاد اسلامی در پی گسترش همکاری ها با مراکز دانشگاهی این کشور بوده است. تصویب تاسیس واحد دانشگاهی در کشور آذربایجان در هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی و نیز تلاش های دانشگاه در ادوار پیشین، بیانگر علاقمندی این دانشگاه در جهت گسترش همکاری ها با دانشگاه های آذربایجان می باشد. هدف از این فعالیت ها، آغاز همکاری ها در زمینه های علمی و پژوهشی مخصوصاً پیرامون آموزش زبان و ادبیات فارسی و آذری، دروس راجع به تاریخ و تمدن ایران و اسلام و همچنین هنرهای اسلامی و ایرانی، بوده اما با کمال تأسف این فعالیت ها تا کنون نتایج ملموس و مطلوبی نداشته است.

– چشم انداز همکاری علمی بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی و آذربایجان

- با عنایت به تاکید ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی در خصوص توجه ویژه به همکاری با کشورهای همسایه و مسلمان، لزوم ضرورت تلاش های بیشتر و جدی تر برای همکاری های میان دانشگاهی با طرف های آذری بیش از پیش احساس می شود. همچنین سیاست گذاری جدید بر اساس پتانسیل های دو طرف و اولویت های همکاری بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی در دوران کنونی بیش از پیش احساس می شود، لذا معاونت بین الملل و امور دانشجویان غیر ایرانی موارد ذیل را به عنوان چشم انداز همکاریهای دوجانبه با کشور آذربایجان اعلام می دارد:
- تعریف جدیدی از حوزه های همکاری با آذربایجان و تلاش برای آغاز فعالیت های آموزشی و دانشجویی با هدفگذاری در جهت همکاری های آتی در حوزه های پژوهشی و فناوری، فرهنگی؛
- راه اندازی شعبه دانشگاه آزاد اسلامی در آذربایجان ترجیحاً با همکاری یکی از دانشگاه های معتبر آذربایجان؛
- پیگیری حوزه های مشترک همکاری به منظور عقد تفاهم نامه های همکاری و اجرایی نمودن آن ها؛
- بهره گیری از دریای خزر بعنوان یکی از اشتراکات دو کشور جهت تقویت همکاری های دوجانبه و همچنین فعال سازی واحدهای حاشیه خزر جهت حضور در اتحادیه دانشگاههای حاشیه دریای خزر؛
- تعیین یک یا چند واحد دانشگاه آزاد اسلامی (به ویژه با در نظر گرفتن نزدیکی جغرافیایی و سابقه همکاری موفق با دانشگاههای آذربایجان)؛
- تبادل استادان و دانشجویان در رشته های مورد علاقه بین دو کشور؛
- تلاش برای آغاز و تقویت همکاری دوجانبه در حوزه های فناوری و دانش بنیان، بر اساس منافع مشترک دو کشور؛
- اعلام آمادگی برای اعزام دانشجویان تحصیلات تکمیلی و استادان دانشگاه ها در رشته های تحقیقاتی مربوط به دریای خزر و تبادل تجربیات استادان و مراکز علمی دو طرف در این زمینه؛
- توسعه کرسی های زبان و ادبیات فارسی در آذربایجان و همچنین ایجاد و توسعه کرسی های زبان آذری در واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی؛

فرصت ها:

- همسایگی دو کشور؛
- وجود بستری مطلوب از اشتراک های بی نظیر تاریخی، فرهنگی و مذهبی؛
- فعال نمودن هر چه بیشتر دیپلماسی علمی با پشتیبانی دیپلماسی سیاسی برای شناساندن دانشگاه آزاد اسلامی و درک متقابل؛
- حمایت از انجمن دانشجویان و فارغ التحصیلان از دانشگاه های آذربایجان؛
- ایجاد پارک های علم و فناوری مشترک؛
- تلاش برای حرکت به سمت همگرایی با دانشگاه های معتبر آذربایجانی؛
- وجود ظرفیت های همکاری دو جانبه و چند جانبه متقابل بسیار زیاد؛

- بهره‌گیری از عضویت در اتحادیه دانشگاه‌های قفقاز؛
- تلاش برای ایجاد دوره‌های مشترک تبادل استاد، دانشجوی و محققین با دانشگاه‌های منتخب آذربایجان؛
- انجام همکاری‌های تحقیقاتی بین دانشگاه‌ها و مراکز علمی دو کشور با توجه به مشترکات محیط زیستی، جغرافیایی، نیازهای صنعتی، مسائل فرهنگی و اجتماعی؛
- تشویق رفت و آمد اساتید و دانشجویان دو طرف و خصوصاً شکل‌گیری تعامل بین اساتید دانشگاه‌های دو کشور به خصوص در دوره‌های تحصیلات تکمیلی به عنوان راهی موثر برای تقویت ارتباطات علمی بین دو کشور؛

موانع:

- فعالیت و اهداف گروه‌های پان ترکیسم و طرح موضوعات انحرافی؛
- حضور رقبای قدرتمند مانند دانشگاه‌های روسی، آمریکایی، ترکیه‌ای و اروپایی؛
- کم‌علاقگی دانشجویان و اعضای هیئت علمی ایران به تحصیل و امور پژوهشی در آذربایجان؛
- عدم به رسمیت شناخته شدن حداقلی واحدهای دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی از سوی وزارت آموزش آذربایجان؛

- عدم وجود رنکینگ و رتبه‌بندی جامع دانشگاه آزاد اسلامی در سیستم‌های رتبه‌بندی معتبر جهانی؛
- نبود مراکز اطلاع‌رسانی صحیح در خصوص دانشگاه آزاد اسلامی و پتانسیل‌ها و توانایی‌های آن در محافل علمی آذربایجان؛

اقدامات لازم:

- تعیین یک یا دو واحد معین برای پشتیبانی فعالیت‌های همکاری با دانشگاه‌های آذربایجان زیر نظر معاونت بین الملل دانشگاه؛
- ایجاد یک راهبرد و برنامه منسجم برای تبدیل دانشگاه آزاد به مقصد متقاضیان ادامه تحصیل در آذربایجان خصوصاً در دوره‌های تحصیلات تکمیلی؛
- شناساندن توانمندی‌های کشورمان به جمهوری آذربایجان به ویژه در حوزه‌های غیرحساسیت‌زای پزشکی، فنی و علوم پایه؛
- تعریف پروژه‌های تحقیقاتی مشترک، تبادل اساتید دانشگاه و متخصصان، برگزاری فرصت‌های مطالعاتی و یا دوره‌های بازآموزی کوتاه مدت، و تبادل تجربیات در زمینه حل مشکلات زیست محیطی، بهداشتی و درمانی، و نظایر آنها؛
- بهره‌برداری از پتانسیل عوامل، مراکز و شخصیت‌های تاثیرگذار و ذی‌نفوذ آذری و ایرانی؛
- بکارگیری از تمام ظرفیت سفارت کشورمان در آذربایجان؛
- دریافت مجموعه قوانین چگونگی تاسیس واحد و اخذ مجوزهای لازم در آذربایجان؛

نتیجه‌گیری:

متأسفانه، همکاری های علمی دانشگاه آزاد اسلامی با جمهوری آذربایجان در وضعیت مطلوبی قرار ندارد و در نتیجه، نزدیکی زبانی و فرهنگی و مذهبی در حوزه همکاری های علمی هم تاکنون بی ثمر مانده و به گونه شایسته مورد بهره برداری قرار نگرفته است. این در حالی است که توانمندیهای دانشگاه آزاد اسلامی در بسیاری از زمینه های علمی و فنی در سطحی بسیار بالاتر از این همسایه شمالی قرار دارد و برای جمهوری آذربایجان نیز تأمین نیازهای فنی اش از ایران مقرون به صرفه تر خواهد بود. واحدهای دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی در استانهای همجوار این جمهوری می توانند نقش مؤثری در این زمینه ایفا کنند. برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت برای متخصصین آذری در رشته های مختلف و راه اندازی دوره های تابستانی کوتاه مدت برای دانشجویان آذری و فراهم آوردن فرصتهای مطالعاتی برای اساتید دانشگاهی این کشور باید به شکل جدی در دستور کار دانشگاه آزاد قرار گیرد تا از این گذر روند افزایش همکاری های علمی بیشتر فراهم شود.

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری
جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ارمنستان
با نگاه ویژه به وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی

اطلاعات پایه

رئیس جمهور	آرمن سارگسیان (Armen Sargsyan)
نخست وزیر	نیکول پاشینیان (Nikol Pashinyan)
نوع حکومت	جمهوری (تاریخ استقلال: ۲۱ سپتامبر ۱۹۹۱)
مساحت کشور	۲۹۷۴۳ کیلومتر مربع
جمعیت	۳۰۷۸۱۳۱ تن (۲۰۲۱)
موقعیت جغرافیایی	کشور ارمنستان در قفقاز جنوبی در میان دریای سیاه و دریای خزر قرار دارد که مرز میان آسیا و اروپا محسوب می‌شود. ارمنستان کشوری کوهستانی و پر باران است و نیز یک کشور محاط در خشکی است.
تقسیمات کشوری	ارمنستان ۱۱ استان دارد: آراگاتسوتن، آزارات، آرماویر، گغارکونیک، کوتایک، لوری، شیراک، سیونیک، تاووش و ایوتس جور، ایروان.
گروه‌های نژادی	۹۸.۱ درصد ارمنی، ۱.۱ درصد ایزدی
دین	اکثریت قریب به اتفاق جمعیتی مسیحی و پیرو کلیسای مرسلی ارمنی می باشد
زبان رسمی	ارمنی
تولید ناخالص داخلی	۱۳.۴۴۴ میلیارد دلار (تا سال ۲۰۲۱)
نرخ تورم	۶.۲ درصد ۲۰۲۱
نرخ بیکاری	۲۲ درصد (تا سال ۲۰۲۱)
صنایع عمده	مواد معدنی، گردشگری

مختصری از روابط ایران و ارمنستان

روابط سیاسی

پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و اعلام استقلال و تاسیس جمهوری ارمنستان در سال ۱۹۹۱، جمهوری اسلامی ایران جزو اولین کشورهای بود که استقلال ارمنستان را در ۲۵ دسامبر ۱۹۹۱ به رسمیت شناخت. بیانیه برقراری روابط دیپلماتیک بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ارمنستان در تاریخ ۹ فوریه ۱۹۹۲ در تهران به امضاء رسید. مراسم افتتاح سفارت جمهوری اسلامی ایران در ایروان در آوریل ۱۹۹۲ برگزار گردید و به دنبال آن آقای بهرام قاسمی به عنوان کاردار جمهوری اسلامی ایران در ایروان منصوب شد. در دسامبر ۱۹۹۲ سفارت جمهوری ارمنستان در تهران افتتاح و آقای واهان بابوریان به عنوان کاردار جمهوری ارمنستان به تهران اعزام شد.

یکی از اصول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران ارتقای روابط دوستانه با کشورهای همسایه است و در این چارچوب جمهوری ارمنستان از جایگاه خاصی در بین همسایگان ایران برخوردار است. ایران و ارمنستان به رغم تفاوت های مذهبی رابطه نزدیکی با یکدیگر دارند. روابط ایران و ارمنستان از نظر تاریخی یکی از قدیمی ترین و طولانی ترین روابط میان ملت ها است. در همین راستا دو کشور با در نظر داشتن منافع متقابل از روابطی با ثبات و کم تنش برخوردارند. طی سال های گذشته سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در قبال ارمنستان سیاستی متوازن، متعادل و آشتی جویانه بوده و در جهت حل و فصل اختلافات همسایگان خود از جمله در زمینه مناقشه قره باغ تلاش نموده است.

باتوجه به این روابط خوب همسایگی دیدارهای مقامات عالیه دو کشور و سفرهای متقابل آنها از آغاز روابط تاکنون تداوم داشته است.

مراکز ایرانی در ایروان ارمنستان

۱. رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران از سال ۱۹۹۸ در این کشور در حال فعالیت می باشد. (ارمنستان) آدرس این مرکز عبارت است از: ایروان، خیابان سبوح، ساختمان شماره ۳ تلفن: ۰۱-۲۷۴۷۰۱-۲۷۵۸۶۰
۲. بانک ملت ایروان وابسته به شرکت سهامی خاص، به عنوان شعبه بانک ملت جمهوری اسلامی ایران در ماه می سال ۱۹۹۲ در شهر ایروان تاسیس شده است: آدرس: ایروان، خ امیریان- شماره ۶ تلفن: ۰۰۳۷۴۱۵۸۱۷۹۱-نمبر: ۵۴۰۸۸۵
۳. سازمان اجتماعی تجار و تولید کنندگان ایرانی: سازمان اجتماعی تجار و تولید کنندگان ایرانی بعنوان یک مرکز اجتماعی در سال ۱۹۹۷ تاسیس و شروع به کار نموده است. تجار ایرانی دارای مرکزی بنام بازار ایرانیان و شورای بازار مذکور می باشند. آدرس: ایروان، خیابان کیویان، ساختمان شماره ۲۶ پلاک ۱ A/ تلفن و نمابر: ۰۰۳۷۴۱۲۷۸۵۹۳

۴. دفتر هواپیمائی کاسپین در ایروان: آدرس: ایروان، خیابان نعلبندیان تلفن: ۲۳۱۸۴۸-۲۳۱۸۵۸-۲۳۰۶۶ ۰۰۳۷۴۱ ۲۳۵۶۶۷

۵. مدرسه جمهوری اسلامی ایران (شهید فهمیده) (ارمنستان) در ایروان که در این مدرسه فرزندان ایرانیان مقیم و همچنین ارامنه مشغول به تحصیل می باشند. تلفن و نمابر: ۰۰۳۷۴۱ ۲۵۰۲۹۷

۶. نمایندگی ایران خودرو در ایروان که نمایندگی محصولات مختلف شرکت ایران خودرو را در ارمنستان به عهده دارد. آدرس: ایروان، خیابان تومانیان شماره ۱۵/۱۶ تلفن: ۰۰۳۷۴۱۵۴۴۲۰۳

نظام آموزشی ارمنستان

نظام آموزشی جمهوری ارمنستان شامل کلیاتی از معیارهای آموزشی - دولتی - برنامه های آموزشی تامین کننده سطوح و روشهای متفاوت آموزش پیوسته، ارتباط موسسات آموزشی و ارگان های اداری آموزشی می باشد. ساختار نظام آموزشی ارمنستان

ارمنستان با وجود تاریخ آموزشی ۱۵۰۰ ساله در ۵-۶ سال گذشته با مشکل توسعه مدارس ملی و نظام آموزشی مواجه بوده است و در آستانه قرن بیست و یکم با توجه به محدودیت منابع طبیعی موجود، تنها راه موفقیت را در توسعه علمی می داند، بنابراین آموزش و بهبود و توسعه آن در این کشور اهمیت ویژه ای دارد.

ارمنستان از زمان اعلام استقلال ۱۹۹۰ میلادی گامهایی برای ایجاد نظام نوین آموزشی برداشته و محتوای برخی از مطالب درسی را مورد تغییر و اصلاح قرار داده است و برنامه های جدیدی در ادبیات و علوم انسانی برای دانش آموزان مقطع متوسطه و برنامه های جدید در وزارت آموزش و علوم تدوین نموده است. دانشگاه دولتی ایروان و دانشگاه ملی ارمنستان تجدید سازمان شده اند و نظام جدید مهارت آموزی تخصصی ارائه داده اند. بیش از ۲۰ موسسه آموزش خصوصی در کشور شروع به کار کرده اند که بیش از ۱۵٪ دانشجویان در آنها ثبت نام کرده اند.

اولویتهای دولت در توسعه نظام آموزشی جدید عبارتند از: بهبود مدیریت و افزایش استقلال موسسه های آموزشی، توجه به تامین منابع مالی آموزشی و تخصیص حداقل ۱۰٪ از درآمد ملی به توسعه آموزش است. در نظام جدید در کنار آموزش رایگان، پرداخت شهریه در موسسه های آموزش عالی نیز وجود دارد. کمیسیونهای ارزیابی و اعطای بورسهای تحصیلی نیز تشکیل شده اند که وظیفه آنها انطباق مدارک و گواهی نامه، محتوای آموزشی و برنامه های درسی با استانداردهای بین المللی است.

نظام آموزشی ارمنستان شامل آموزش پیش دبستانی، آموزش ابتدایی، آموزش دوره راهنمایی، آموزش متوسطه (عمومی، فنی و حرفه ای) و آموزش عالی است.

آموزش پیش دبستانی، را شبکه ای از مراکز با مالکیتهای مختلف انجام می دهند. هدف اصلی این آموزشها، کمک به رشد طبیعی کودکان، شکوفایی استعدادها و افزایش مهارتهای ذاتی آنان برای ارتباط با دیگران است.

آموزش پایه، در ارمنستان اجباری و رایگان است این دوره که ۸ سال طول می کشد از ۲ مقطع تشکیل شده است.

مقطع اول، آموزش ابتدایی است که پایه اول تا سوم را تشکیل می دهد و هدف اصلی آن ایجاد توانایی خواندن و نوشتن در کودکان است. سن پذیرش در این دوره ۷ سالگی است.

مقطع دوم، دوره راهنمایی است که ۵ سال است و پایه های چهارم تا هشتم را شامل می شود. هدف مدارس پایه، اجرای آموزش عمومی است. دانش آموزانی که این دوره را به پایان برسانند مدرک پایه هشتم دریافت می کنند. دارندگان این مدرک می توانند در دبیرستان، موسسه های آموزش متوسطه تخصصی و آموزش متوسطه فنی ادامه تحصیل دهند.

آموزش متوسطه، ۲ سال است و پایه های نهم و دهم را شامل می شود. در دبیرستان آموزش متوسطه به شکل دوره های آموزش متوسطه عمومی و آموزش متوسطه حرفه ای عرضه می شود طول برنامه های آن ۲ تا ۵ سال است. پذیرش در موسسه های آموزش متوسطه فنی و حرفه ای مستلزم اتمام آموزش پایه است. مدارس عالی، برای دانش آموزانی که آموزش متوسطه را به پایان رسانده باشند برنامه هایی عرضه می کند که ۳ سال به طول می انجامد.

دارندگان مدرک آموزش متوسطه می توانند برای ادامه تحصیل در موسسه های آموزش عالی اقدام نمایند در سطح آموزش عالی دوره های تخصصی ۲ تا ۳ سال، دوره های کارشناسی ۴ سال دوره کارشناسی ارشد ۲ سال و دوره دکتری حداقل ۲ تا ۳ سال است.

برنامه های آموزشی

برنامه های آموزشی محتوای آموزش، دانش های ضروری و مهارتی را که دارای سطح و روشهای خاص می باشد را تنظیم می کند.

برنامه های آموزشی که در ارمنستان اجرامی شوند عبارتند از:

۱- برنامه های آموزش عمومی

۲- برنامه های آموزشی فنی

هدف برنامه های آموزش عمومی:

توسعه معلومات، استعداد، انتخاب برنامه های آموزشی بر طبق استعدادها و علایق و فراگرفتن آنها می باشد.

برنامه های آموزش عمومی شامل:

۱- آموزش قبل از مدارس

۲- آموزش عمومی دوره ابتدائی

۳- آموزش عمومی

۴- آموزش عمومی دوره دبیرستان

۳- برنامه های آموزش فنی در خدمت تربیت متخصصینی در سطوح متفاوت، برای رشد استعدادها، افزایش معلومات و بالابردن کیفیت فارغ التحصیلان می باشد.

محتوای برنامه های آموزشی

محتویات آموزش یکی از عوامل مهم برای توسعه اجتماعی، اقتصادی و معنوی جامعه می باشد که برای تربیت نسل جوان و نیز فراهم نمودن شرایط لازم برای بروز استعداد های فردی و ایجاد جامعه ای مدنی و پیشرفته می باشد.

انواع موسسات آموزشی:

۱- انواع موسسات آموزشی به ترتیب زیر می باشد.

۱- دوره آمادگی قبل از دبستان

۲- تحصیلات عمومی (دوره ابتدائی - دوره اول متوسطه - دوره دوم متوسطه - نظری)

۳- متوسطه

۴- عالی

۵- تحصیلات مکمل

۶- تحصیلات فنی بعد از دانشگاه

۲- مطابق با این قانون با موافقت مدیریت آموزش دولتی برنامه های آموزشی می توانند در موسسات غیر آموزشی نیز انجام بگیرند.

سازماندهی نحوه آموزش:

۱- برنامه آموزشی طبق قانون مربوطه و طبق برنامه های آموزشی، تقویم تحصیلی و موضوع های درسی، تنظیم می گردد.

۲- در موسسات آموزشی عمومی نحوه آموزش بر اساس برنامه های آموزشی و موضوع های درسی تنظیم می گردد. این برنامه ها از سوی نهاد تام الاختیار مدیریت دولتی آموزش تهیه و تدوین می گردد.

۳- برنامه های آموزشی و برنامه موضوع های درسی آموزش متوسطه از سوی موسسات آموزش فنی متوسطه تهیه و تدوین می گردد. نهاد تام الاختیار مدیریت دولتی آموزش این برنامه ها را تایید می کند.

۴- برنامه های آموزشی و برنامه های موضوع درسی تحصیلات عالی از سوی موسسه آموزش عالی تهیه و تدوین می گردد. این برنامه ها به نهاد مدیریت دولتی آموزش ارائه می گردد. نهاد مدیریت دولتی، برنامه های آموزشی و موضوع های درسی را با معیارهای آموزش دولتی مطابقت می دهد.

۵- در موسسه های آموزشی آغاز سال تحصیلی و مدت زمان سال تحصیلی بامعیار آموزش دولتی تعیین می گردد.

۶- آموزش و اجرای برنامه های آموزش متوسطه و آموزش های فنی با دریافت گواهینامه در این زمینه به اتمام می رسد. که نحوه برگزاری آن توسط نهاد مدیریت دولتی آموزش انجام می گیرد.

۷- سازماندهی آموزش دوره عمومی، فنی، تحصیلات متوسطه و عالی بر مبنای قوانین تعیین شده از سوی نهاد مدیریت دولتی آموزش اجرا می گردد ولی فهرست برنامه های آموزشی فنی را دولت جمهوری ارمنستان تعیین می کند که شامل تحصیلات متوسطه و عالی می گردد.

شرایط کلی پذیرش در موسسه های آموزشی:

- ۱- شرایط پذیرش برای متقاضیان برای ورود به موسسه آموزشی از سوی این موسسه و مطابق باقانون مربوطه تعیین می گردد.
- ۲- موسسه آموزشی می بایست متقاضیان را با آیین نامه و مقررات مربوط به موسسه آموزشی آشنا سازد.
- ۳- تحصیلات عمومی از هفت سالگی شروع می شود و پذیرش کودکانی که هفت سال آنها تا زمان ثبت نام کامل نشده است از سوی مدارس و با موافقت مدیریت دولتی آموزش انجام می گیرد.
- ۴- پذیرش در موسسات عالی آموزش فنی بر مبنای احراز شرایط متقاضی انجام می گیرد. در موسسات آموزش دولتی نحوه پذیرش متقاضیان را دولت جمهوری ارمنستان تعیین می کند.

اجرای برنامه های آموزش عمومی:

- ۱- برنامه های سراسری آموزش عمومی در موسسات آموزشی دوره آمادگی و موسسات آموزش عمومی اجرا می شود.
- ۲- برنامه های آموزش خاص بر اساس برنامه های مدارس عمومی تهیه می گردند و این کار با در نظر گرفتن ویژگی ها و توانائی های فیزیکی، روانی شرایط سنی متقاضی انجام می شود.
- ۳- برنامه های آموزشی دوره آمادگی، ابتدائی، متوسطه و آموزشهای خاص با رعایت تقدم برنامه آموزشی انجام می شود و در صورت نگذردن برنامه آموزشی دوره قبلی (به غیر از دوره آمادگی قبل از دبستان) به دانش آموز اجازه داده نمی شود تا دوره بعدی آموزش عمومی را طی کند.
- ۴- در چارچوب برنامه های تحصیلات ابتدائی متوسطه نحوه ادامه تحصیل دانش آموزانی که برنامه های آموزشی سال تحصیلی را تکمیل ننموده اند بر حسب مقررات تعیین شده توسط نهاد مدیریت دولتی ارائه می شود.

مدیریت و اداره نظام آموزشی

چگونگی اداره نظام آموزشی ارمنستان در دهه های گذشته چندین بار تغییر یافته است و در سطح مدیریت میانی بازسازی شده است. مسئولیتها و وظایف دولت و مسئولان آموزشی در قانون آموزشی ۱۹۹۹ ادامه فرایند تمرکز زدایی در اداره نظام آموزشی است که از سال ۱۹۹۶ آغاز شده است. شورای مدارس مسئولیت بودجه. تهیه گزارش مالی و انتخاب مدیران را برعهده دارند.

نظام آموزش عالی ارمنستان تحت مدیریت وزارت آموزش عالی است. این وزارتخانه وظایف سازمانی، مالی، صدور جواز و گواهی نامه و نظارت را بر عهده دارد و نیازمندیهای نیروی انسانی متخصص را برای توسعه اجتماعی، فرهنگی و علمی برآورده می نماید. در سال ۱۹۹۲ نظام آموزش عالی مشتمل بر ۱۷ موسسه بود که از این تعداد ۳ موسسه شعبه هایی از دانشگاه دولتی مهندسی ایروان، ۲ موسسه تحت مدیریت وزارت آموزش عالی و علوم و ۴ موسسه تحت مدیریت وزارت های مربوط یا کمیته های ایالتی بودند. تمام موسسه ها از حقوق یکسان برای تربیت متخصصان در رشته های مختلف برخوردارند. در ارمنستان ۱۵ موسسه آموزش عالی دولتی و حدود ۷۵ دانشگاه خصوصی فعالیت دارند که تنها نهاد اعتبار بخشی این موسسه ها وزارت آموزش است. نقص در قوانین و مقررات و نیز نحوه اجرای آن از موانع مهم در اجرای کامل سیاستهای آموزشی در ارمنستان است. فقدان ارتباطات لازم بین دولت مرکزی، مدیریت ناحیه ای و گردانندگان محلی آموزش نیز پیامد قانونگذاری ناقص در بخش آموزش هستند. فقدان معیارها و مقررات تضمین کننده در هماهنگی و اداره آموزش، عاملان اجرایی آموزش را با مشکلات جدی مواجه نموده است و نیز فقدان مهارتهای مدیریتی تقریباً در تمام سطوح مدیریت آموزشی وجود دارد. همچنین فقدان رقابت میان موسسه ها نیز مانع توسعه خودگردانی است و مشارکت جامعه در اداره آموزش این کشور بسیار کند است.

پذیرش دانشجو

پذیرش دانشجو در موسسه های آموزش عالی معمولاً مستلزم داشتن گواهی نامه پایان دوره متوسطه و موفقیت در آزمون ورودی است. داوطلبان موفق برای تحصیل شهریه پرداخت نمی کنند. داوطلبانی که نمره های آزمون ورودی آنان پایین باشد در صورتی که جای خالی وجود داشته باشد و اگر توافق کنند که شهریه پرداخت کنند، ممکن است پذیرفته شوند.

آموزش عالی در ارمنستان

نظام آموزش عالی ارمنستان از نظام ۲ مرحله ای (موسسه های آموزش عالی - مدارس عالی) به یک نظام چهار مرحله ای گذر کرده است.

اولین مرحله آموزش عالی، دوره های ۲ ساله ای هستند که برنامه هایی را برای تربیت فوق دیپلم فنی ارائه می دهد. دومین مرحله آموزش عالی، دوره کارشناسی است که برنامه هایی آموزشی ۲ مرحله ای ۴ ساله را ارائه می دهند. بیشتر دانشجویان بعد از ۳ سال تحصیل دیپلم حرفه ای دریافت می کنند و پس از یکسال تحصیلات تکمیلی متناسب با برنامه های انتخابی مدرک کارشناسی دریافت می نمایند.

مرحله سوم یا دوره کارشناسی ارشد، متخصصان حرفه ای در رشته های مختلف علمی و آموزشی تربیت می کند. طول این دوره حداقل ۲ سال تحصیل بعد از دوره کارشناسی است. مرحله چهارم یا دوره دکتری، یک برنامه ۲ تا ۳ ساله است که با دفاع از رساله به اتمام می رسد. هدف از این دوره تربیت کارکنان علمی، آموزشی است. در دوره دکتری در ارمنستان گذراندن دروس تحصیلی لازم نیست. این دوره غالباً "پژوهشی است که به دفاع از پایان نامه دکتری منتهی می شود.

برخی از دانشگاه های مهم ارمنستان

دانشگاه دولتی ایروان: دانشگاه دولتی ایروان بزرگترین و قدیمی ترین دانشگاه در جمهوری ارمنستان است و در تعداد زیادی از رشته های تحصیلی در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا دانشجویی می پذیرد.

دانشگاه پزشکی ایروان: این دانشگاه سه رشته پزشکی عمومی، دندانپزشکی، داروسازی و تمام تخصصهای پزشکی را دارا می باشد. زبان تدریس ارمنی، روسی و انگلیسی می باشد. طول تحصیل پزشکی عمومی ۶ سال و دندانپزشکی و داروسازی ۵ سال است. دانشگاه پزشکی ایروان در بسیاری از کشورهای آسیایی و اروپایی معتبر و نیز از سوی انگلستان (نظام پزشکی) و پس از آزمون توسط آمریکن کنسولز تایید می شود. این دانشگاه در سال ۱۹۸۰ جایزه بزرگ و پرچم سرخ توسط یکی از هئیت حاکمه جماهیر شوروی به دلیل خدمات عالی و کمک به بهداشت عمومی را دریافت نمود.

آکادمی علوم ارمنستان: زبان تحصیل در آکادمی علوم ارمنستان انگلیسی است.

دانشگاه اقتصاد ارمنستان - دانشگاه دولتی علوم اقتصاد ایروان: رشته های دانشگاه دولتی علوم اقتصاد ایروان عبارتند از؛ بازاریابی و فروش (لیسانس)، اقتصاد (لیسانس)، مدیریت جهانگردی و هتلداری (لیسانس). برای دوره های لیسانس گذراندن یک سال دوره آماده سازی که در آن ریاضیات ارمنی و انگلیسی تدریس می شود الزامیست و شهریه سال اول ۱۳۰۰ دلار می باشد.

دانشگاه اروپایی ارمنستان - دانشگاه اتحادیه اروپا در ایروان: رشته های دانشگاه اتحادیه اروپا در ایروان عبارتند از؛ کامپیوتر نرم افزار، فناوری اطلاعات، مدیریت کسب و کار فناوری اطلاعات، کامپیوتر سخت افزار، اقتصاد جهانی، اکولوژی، تاریخ، روابط بین الملل.

کنسرواتوار دولتی ایروان: صرفاً در رشته های موسیقی و هنر. با اعلام اداره کل دانش آموختگان وزارت علوم مدارک دانش آموختگان کنسرواتوار دولتی کمیتاس ارمنستان ارزشیابی نمی شود.

دانشگاه هایبوساک ایروان: رشته های مختلفی در این دانشگاه وجود دارند که حدود شهریه همه رشته ها حدود ۱۸۰۰ دلار می باشد.

آکادمی علوم هنر ارمنستان: دانشگاه آکادمی هنرهای زیبای ایروان در سال ۱۹۴۵ تاسیس گردید. موسس این آکادمی پروفیسور آرا سرگسیان بود، سپس او با مارتین چاریان (دارای مدرک فوق دکترای زبان شناسی) و واهان مکرچیان همکاری نمود. از سال ۱۹۹۵ پروفیسور عیسابکیان به ریاست آکادمی برگزیده شد. این مرکز علمی بیش از دو هزار نفر فارغ التحصیل دارد و با آکادمی هنر آلمان، ایتالیا و بلغارستان همکاری می کند.

کنسرواتوار موسیقی ایروان ارمنستان: این دانشگاه یکی از مراکز بسیار مهم و معتبر جهانی در زمینه موسیقی است. از متقاضیان در ابتدا آزمون به عمل می آید که بر اساس نمره کسب شده تعیین سطح شده و ملزم به گذراندن دوره پیش دانشگاهی و زبان ارمنی می باشد.

سایر دانشگاه های این کشور عبارت هستند از: دانشگاه دولتی فرهنگ فیزیکی، دانشگاه دولتی معماری و طراحی ایروان ارمنستان، آکادمی اروپایی ارمنستان (دانشکده فرانسوی ایروان)، دانشگاه آمریکایی ایروان ارمنستان، دانشگاه دولتی کشاورزی ایروان، دانشگاه مهندسی پلی تکنیک ایروان ارمنستان، دپارتمان ایران شناسی و شرق شناسی در دانشگاه دولتی ایروان ارمنستان، دانشگاه زبان شناسی ارمنستان (Brusov).

دانشگاه های ارزشیابی شده بر اساس فهرست اعلامی سازمان امور دانشجویان

گروه ج (متوسط) ارمنستان
Yerevan State University صرفاً رشته زبان و ادبیات ارمنی
Yerevan Komitas State Conservatory صرفاً تا مقطع کارشناسی ارشد
گروه د (ضعیف)
Armenian State Agrarian University
“European Regional Educational Academy” Foundation
National academy of Sciences of Armenia
State Engineering University of Armenia
Yerevan State Academy of Fine Arts صرفاً رشته های وابسته به هنر
Yerevan State Linguistic University After V.Brusov صرفاً در رشته های علوم انسانی
Yerevan state University غیر از رشته زبان و ادبیات ارمنی
Yerevan State University of Architecture and construction

❖ هیچ یک از دانشگاه های ارمنستان در فهرست مورد تایید وزارت بهداشت قرار ندارند.

رتبه بندی دانشگاه های ارمنستان بر اساس نظام رتبه بندی جهانی QS (۲۰۲۱)

رتبه QS	نام دانشگاه
۱۳۱	Russian-Armenian University (RAU)
۲۵۱-۳۰۰	American University of Armenia
۸۰۱-۱۰۰۰	Yerevan State University

رتبه بندی دانشگاه های ارمنستان بر اساس نظام رتبه بندی جهانی THE (۲۰۲۱)

رتبه times	نام دانشگاه
۸۰۱-۱۰۰۰	Armenian State University of Economics

همکاری علمی با ارمنستان

در آخرین دیدار نمایندگان معاونت علمی فناوری ریاست جمهوری با برخی مقامات کشور ارمنستان (تیر ماه ۱۴۰۰) موضوعات ذیل مطرح شد که شایان توجه است:

- ضرورت توسعه همکاری‌های دانشگاهی میان ۲ کشور

ووهان کروبیان، وزیر اقتصاد ارمنستان در دیدار با معاون سیاست‌گذاری و توسعه معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، با اشاره به روابط گسترده ایران و ارمنستان، گفت: همه همکاری‌ها اعم از اقتصادی و فناورانه مورد حمایت کشور ارمنستان است. ما علاقه مند به توسعه همکاری‌های دانشگاهی میان دو کشور هستیم.

وی افزود: باید فضا و زیرساختی فراهم کنیم که شرکت‌های فناور دو کشور را به یکدیگر معرفی کنیم و شورومی برای معرفی محصولات و خدمات شرکت‌های دانش‌بنیان و خلاق دو طرف ایجاد شود.

به گفته کروبیان، ایجاد پارک فناوری مشترک میان ایران و ارمنستان در محدوده منطقه نخجوان-آارات یک ایده خوب است و تلاش می‌کنیم این پارک را طی مدت ۶ ماه راه اندازی و تجهیز کنیم. فعالان حوزه تجهیزات پزشکی و بیمارستانی هم می‌توانند جزء نخستین گروه‌های مستقر در این پارک باشند.

وی ادامه داد: هوشمندسازی و شهر هوشمند یکی دیگر از حوزه‌هایی است که می‌توانیم برای توسعه آن با یکدیگر همکاری کنیم. تعداد زیادی از مردم ارمنستان در دیگر کشورها زندگی می‌کنند که این موضوع فرصت خوبی برای معرفی و ایجاد بازار خارجی محصولات فناورانه ایرانی محسوب می‌شود.

- حمایت از استارت‌آپ‌ها

دیوید ساهاکیان معاون وزیر فناوری‌های پیشرفته ارمنستان نیز در این دیدار با اشاره به ارائه خدمات مناسب دولت ارمنستان به استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های فناورانه، گفت: ما برای آنها برنامه‌های آموزشی کوتاه و بلندمدت در نظر گرفته ایم و کمک‌های بلاعوض هم به آنها ارائه می‌کنیم.

وی افزود: یکی از علایق ما توسعه فناوری‌های حوزه تلکام، ارتباطات و مخابرات، فضا، فناوری‌های پیشرفته، زیست فناوری، فینتک، اینترنت اشیا و غیره با ایران است. امیدواریم بتوانیم با کمک دو کشور این فناوری‌ها را توسعه دهیم.

- توسعه همکاری‌های فناورانه

در این جلسه بر توسعه روابط میان دو کشور در ۳ حوزه راه‌سازی، دفع زباله و پسماند تاکید و آینده و چشم انداز همکاری‌ها میان ایران و ارمنستان خوب ارزیابی شد. همچنین در این نشست توسعه مشترک فناوری‌های حوزه‌های فناورانه آب، انرژی، هوشمندسازی، تجهیزات و زیرساخت‌های کشاورزی هم مورد تاکید قرار گرفت.

- استفاده از نوآوری‌های ایرانی برای رفع مشکلات کشورهای همسایه

مهدی الیاسی معاون سیاست‌گذاری و توسعه معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در این دیدارها گفت: بر اساس تجربه ایران در همکاری‌های بین‌المللی علم و فناوری به خصوص نقشی که در اقدامات جهانی برای مبارزه با پاندمی

کووید-۱۹ داشته‌ایم، می‌توان تصدیق کرد که تبادل باز فناوری‌های پیشرفته در سطح بین‌المللی یک امکان حیاتی را برای تضمین برخورداری و پیشرفت روزافزون ملت‌ها فراهم می‌کند.

به گفته الیاسی، استقبال کسب‌وکارهای ایرانی در ارمنستان در این نشست مؤید فرصت‌های مناسب همکاری بین دو کشور است. با توجه به فرصت همسایگی دو کشور و همچنین پیوند فرهنگی و زبانی که میان بخش بزرگی از مردم ایران با مردم کشور ارمنستان برقرار است، مناسبات تجاری از این نوع و همکاری‌های علمی و فناوری میان دو کشور در آینده با رونق بیشتری همراه خواهد بود.

❖ وضعیت آموزش زبان فارسی در ارمنستان

دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی آموزش زبان فارسی:

۱- دانشگاه دولتی ایروان: این دانشگاه در سال ۱۹۲۰ راه اندازی شد و از همان آغاز برنامه‌های تدریس زبان فارسی و تاریخ ادبیات ایران و تاریخ ایران را در دستور کار خود داشت. در اوایل ۱۹۸۰ کرسی ایران‌شناسی دانشکده شرق‌شناسی دانشگاه دولتی ایروان به صورت مستقل آغاز به کار کرد و ابتدا به حوزه آموزش زبان فارسی پرداخت اما بعد از آن به مطالعه و پژوهش ایران و فرهنگ ادبیات روی آورد. در ابتدا آقای گارنیک آساطوریان رئیس این کرسی و همچنین بنیانگذار و سردبیر مجله علمی ایران‌نامه (به زبان ارمنی) و مجله بین‌المللی کردشناسی و ایران‌شناسی (به زبان انگلیسی) بود سپس از وی ریاست این کرسی به آقای وارطان وسکانیان منتقل شد که ارتباط فعالی با سفارت و رایزنی فرهنگی ایران دارند.

۲- دانشگاه دولتی روسی - ارمنی (اسلاونی) ایروان: دانشگاه دولتی روسی - ارمنی در تاریخ ۲۹ اوت سال ۱۹۹۷ بر اساس توافقنامه بین دولتین ارمنستان و روسیه رسماً افتتاح شد. این دانشگاه که در چارچوب قوانین و اختیارات وزارتخانه‌های علوم و آموزش عالی ارمنستان و روسیه فعالیت می‌نماید کار خود را ابتدا با یک دانشکده آغاز نمود و در سال ۲۰۰۱ روند تاسیس دانشکده‌های مختلف آن اعم از اقتصاد، حقوق، ریاضیات کاربردی، علوم سیاسی، خبرنگاری و... به پایان رسید. در سال ۲۰۱۷ تعداد دانشجویان به ۳۰۰۰ نفر رسید. در سال ۲۰۰۲ مجوز مقطع دکترا رشته‌های ایران‌شناسی - ترک و عرب و هند شناسی و سایر رشته‌ها نیز دریافت شد و مرکز ژئوفیزیک و نیز نانو تکنولوژی در ارمنستان می‌باشد. و اکنون این مرکز با ۱۸ دانشگاه دولتی روسیه همکاری و ارتباط دارد. مدارک فارغ‌التحصیلان دانشگاه اسلاونی ایروان مورد تایید دولتهای ارمنستان و روسیه می‌باشد. البته شرایطی نیز جهت ارائه تحصیل دانشجویان در دانشگاه‌های روسیه فراهم آمده است. اولین رئیس این دانشگاه لئون مگردیچیان آکادمیسین فرهنگستان علوم ارمنستان بوده است و هم‌اکنون آرمن داربینیان ریاست آنرا به عهده دارد.

۳- دانشگاه زبان‌های خارجی ایروان موسوم به والری بریوسف (دولتی): دانشگاه زبانهای خارجی ایروان در ۴ فوریه سال ۱۹۳۵ تاسیس شد. این مرکز ابتدا در سال ۱۹۴۰ به دانشگاه دولتی تربیت معلم روسی معروف بود. سپس در سالهای ۱۹۵۵ تا ۱۹۶۲ به عنوان بخشی از دانشگاه دولتی ایروان فعالیت می‌کرد تا اینکه در سال ۱۹۶۲ از دانشگاه دولتی مستقل و به نام «والری بریوسف» نامیده شد. در سالهای ۱۹۷۹ تا ۱۹۹۱ دوره‌های بازآموزی و ارتقاء سطح دانش

معلمین در دانشگاه وجود داشت از سال ۱۹۹۳ این مرکز به «دانشگاه دولتی زبان های خارجی ایروان» معروف گردید. دانشگاه بریوسف طی ۷۰ سال فعالیت خود بیش از ۱۸۰۰۰ فارغ التحصیل داشته است. ضمناً کرسی های زبان و ادبیات فرانسه، زبان و ادبیات آلمانی، تحقیقات روابط ادبی با زبانها و کرسی زبان و ادبیات فارسی هر یک به ترتیب در سالهای ۱۹۹۱، ۱۹۹۲، ۱۹۹۶ و ۲۰۰۱ افتتاح شدند.

۴- دانشگاه «های بوساک»: دانشگاه هایبوساک ایروان، یکی از اولین دانشگاه های آزاد تأسیس شده در ایروان، ارمنستان می باشد که در سال ۱۹۹۰ میلادی توسط لوون هاروتونیان عضو انجمن عملی ارمنستان تأسیس شد. در سال ۲۰۰۷ این دانشگاه ۵۴۰۰ دانشجو، ۶۰۰۰ دانشجوی فارغ التحصیل شده و ۳۰۰ استاد (از جمله ۴۸ پروفسر، ۶۴ دکتر تخصصی و ۱۲ استاد عضو انجمن علمی) داشت و در سال ۲۰۰۱ مجوز رسمی دولتی دریافت کرد. رشته های دانشگاه هایبوساک ایروان شامل: پزشکی، داندانپزشکی، داروسازی، اقتصاد، علوم انسانی و روابط بین الملل است. در سال ۲۰۰۶ دانشگاه هایبوساک ایروان، دانشگاه آزاد ارمنستان، موسسه روابط بین الملل و کالج پایه هایبوساک ملحق شدند و آکادمی بین المللی آموزش و پرورش (International Academy of Education) را تشکیل دادند.

مدارسی که در حال حاضر زبان فارسی جزء زبان (اختیاری و اجباری) سوم آنهاست:

آموزش زبان فارسی به دانش آموزان ارمنی بنیادی ترین و عمیق ترین امور فرهنگی برای نزدیکی ملت ها به یکدیگر است و این امر موجب به ثمر نشستن روابط سیاسی و اقتصاد و فرهنگی دو کشور است. در حال حاضر در ارمنستان تعداد ۱۵ مدرسه داریم که ۲ مدرسه شماره ۲۰۰ و مدرسه کاربری آموزش زبان فارسی به صورت اجباری و ۱۳ مدرسه دیگر زبان فارسی جزء زبانهای انتخابی سوم آنهاست. تعداد دانش آموزانی که هم اکنون در حال یادگیری زبان فارسی هستند بیش از ۱۲۰۰ نفر است و با همت و تلاش رایزنی فرهنگی و آقای سید محمد رضا حیدری تعداد این مدارس و دانش آموزان به میزان قابل توجهی افزایش یافته است.

۱- مدرسه ۲۰۰ ایروان: از سپتامبر سال ۲۰۱۰ (شهریور ۱۳۸۹) آغاز به آموزش زبان فارسی نمود هم اکنون حدود ۷۰۰ دانش آموز دارد و آموزش زبان فارسی به صورت اجباری برای پایه های سوم تا نهم در نظر گرفته شده است. کلاسهای پر جمعیت با ۴۰ ساعت آموز در هفته در مقاطع ابتدایی و دبیرستان توسط خانم نائیرا پطروسیان و نوشیک مهربابان اداره می شود و مدیر مدرسه از آموزش زبان فارسی حمایت خوبی دارد. زبان فارسی در این مدرسه به صورت اجباری و به عنوان زبان خارجی سوم دانش آموزان تدریس می شود.

۲- مدرسه ۶ ایروان: این مدرسه در سال ۱۹۳۶ راه اندازی شد. در ابتدا خانم آراکسیا ظهرابیان در مقطع ابتدایی این مدرسه تدریس می کردند پس از ۳۵ سال آموزش زبان فارسی در مدارس ارمنستان بازنشسته شدند و معلم فعلی این مدرسه خانم آرمینه باباسیان است. تجهیزات مناسبی در کلاس فارسی وجود دارد.

۳- مدرسه ۱۶ که قبلاً شماره ۴۳ ایروان: زبان فارسی در سطح مقدماتی به صورت اختیاری توسط خانم نلی پوخاریان تدریس می شود.

- ۴- مدرسه ۷۸ ایروان - موسوم به هایراپط هایراپطیان: یکی از مهم ترین مدارس زبان های خارجی شهر ایروان است. در این مدرسه زبان انگلیسی و روسی اجباری است که از سال اول تدریس می شود اما زبان فارسی که از سال سوم تدریس می شود به همراه زبان فرانسه برای دانش آموزان اختیاری است خانم پیونیک عیسی قلیان پس از خانم نازلی مارکاران در این مدرسه به تدریس زبان فارسی مشغول هستند.
- ۵- مدرسه شماره ۱۰۰ ایروان: در این مدرسه در مقاطع ابتدایی و دبیرستان زبان فارسی تدریس می شود معلم فعلی آن خانم مریم بوغوسیان یکی از معلمان پر تلاش است که انگیزه فراگیران زبان فارسی را افزایش می دهد.
- ۶- مدرسه ۱۳۵ ایروان: در این مدرسه زبان فارسی به تازگی جزء زبانهای اختیاری قرار گرفته است که از زبان فارسی توسط آقای هایکاز گئورگیان تدریس می شود.
- ۷- مدرسه ۱۳۶ ایروان: بعد از حادثه آتش سوزی، این مدرسه توسط یک خیر ارمنی - ایرانی آقای آهارونیان بازسازی شد و پس از آن زبان فارسی به عنوان زبان دوم مدرسه اما به صورت اختیاری در مقاطع دبیرستان و ابتدایی توسط خانم آناهید واهانیان تدریس می شود.
- ۸- مدرسه مخیتار سباستاتسی: این مدرسه در شهر ایروان محله بنگلادش واقع شده و مدرس زبان فارسی آقای آرمان آلکسانیان می باشد و زبان فارسی به عنوان سوم اختیاری تدریس می شود.
- ۹- مدرسه کارپی (استان آراگاسوتن) موسوم به واهان تکیان: روستای کارپی حدود ۳۰ کیلومتری شهر ایروان واقع شده که مدرسه کارپی از مدارس بسیار قدیمی با سابقه ۱۰۰ ساله است. زبان فارسی در مقطع ابتدایی و دبیرستان توسط خانم لنا عزیز بابرودی که ایرانی - ارمنی است تدریس می شود و این مدرسه از جمله مدارسی است که زبان فارسی به صورت اجباری تدریس می شود.
- ۱۰- مدرسه ۶ شهر گیومری (استان شیراک) موسوم به پوشکین: گیومری دومین شهر بزرگ ارمنستان است و این مدرسه مهم ترین مدرسه شهر بشمار می رود پس از زلزله ۱۹۸۸ به طور تقریبی تخریب شد و با کمک دیگر کشورها بازسازی و مرمت گردید و از سال ۱۹۹۴ زبان و ادبیات فارسی به عنوان زبان اختیاری در مقاطع تحصیلی ابتدایی در این مدرسه تدریس می شود. خانم سیرانوش آودالیان مدرس زبان فارسی این مدرسه است و با حمایت رایزنی فرهنگی این کلاس به تخته هوشمند مجهز شده است.
- ۱۱- مدرسه روستای دوین (استان آارات) موسوم به لئونید آزگالجیان: مدرس آقای ژرژ ابراهیمی هستند که بسیار فعال هستند و با روش تدریس نوین ایجاد انگیزه در فارسی آموزان را تقویت می کنند.
- ۱۲- مدرسه شماره یک آرتاشات (استان آارات) مقطع ابتدایی در این مدرسه فارسی به صورت اختیاری تدریس می شود. آقای ژرژ ابراهیمی مدرسه زبان فارسی در این مدرسه هستند.
- ۱۳- مدرسه شماره ۲ (استان کوتایک) روستای گارنی موسوم به آتوم - زبان فارسی به صورت اختیاری تدریس می شود. خانم سیرانوش هایراپطیان مدرس این مدرسه هستند که مقاطع ابتدایی و دبیرستان برای دانش آموزان زبان فارسی را تدریس می کنند.

به همت رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران آقای سید محمد رضا حیدری تعدادی به این مدارس فارسی آموز اضافه شد از جمله:

۱۴- مدرسه شماره ۶ شهر آبیان - مدرس خانم افیک بابائیان - این مدرسه در شهر آبیان در ۲۰ کیلومتری شهر ایروان قرار دارد و زبان فارسی زبان سوم اختیاری محسوب می شود.

۱۵- مدرسه شماره ۱۱۰ شهر ایروان - مدرس آقای ژرژ ابراهیمی - این مدرسه در شهر ایروان واقع است و زبان فارسی زبان اختیاری سوم مدرسه محسوب می شود.

۱۶- مدرسه دولتی شماره ۱۷۶ ایروان:

این مدرسه از ابتدای سال تحصیلی ۹۶-۹۷ به صورت خود جوش آموزش زبان فارسی را با حمایت مدیر مدرسه آغاز کرده است و حدود ۱۳۰۰ دانش آموز از پایه سوم تا نهم در این مدرسه به تحصیل مشغولند که حدود ۲۰ نفر از پایه پنجم در کلاس زبان فارسی شرکت می کنند. از جمله زبانهای خارجی دیگر که در این مدرسه تدریس می شود زبانهای روسی و انگلیسی را می توان نام برد.

این مدرسه وسایل آموزشی از جمله کتاب ها و منابع تدریس زبان فارسی و وسایل و ادوات کمک آموزشی را از رایزنی فرهنگی کشورمان در ارمنستان دریافت می کند.

مدیر مدرسه خانم مریم خاچاطوریان و مدرس زبان فارسی خانم ایزابلا پطروسیان دارای مدرک فوق لیسانس از دانشگاه علامه طباطبایی تهران می باشد.

۱۷- کلاس آموزش زبان فارسی در شهر مغری و گریس:

این کلاس با حمایت شهرداری مغری تشکیل شده است و از نظر ارسال تجهیزات آموزشی و ادوات کمک آموزشی زیر نظر رایزنی فرهنگی کشورمان قرار دارد.

مدرس زبان فارسی آقای لوون میرزوئیان دارای مدرک لیسانس ایران شناسی از دانشگاه دولتی ایروان می باشد.

از جمله مدارس در دست افتتاح در شهرهای قاپان و آگاراک می باشد.

- انجمن های غیر دولتی بین ایرانیان مقیم خارج از کشور و نیز خارجی ها داریم که از روی علاقه خودشان در حیطه گسترش زبان و ادبیات فارسی فعالیت می کنند و گاهی از رایزنی فرهنگی کتاب دریافت می کنند.

کلاسهای آزاد آموزش زبان فارسی در مسجد جامع کبود ایروان

کلاس های آزاد زبان فارسی جمهوری ارمنستان پس از استقلال و بازگشایی سفارت و رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در این کشور شروع به کار نمود. در این کلاس ها که اساتید معتبر ارمنستان در آن مشغول تدریس بوده و تمامی مشتاقان زبان فارسی اعم از کسانی که به هیچ عنوان با زبان فارسی آشنایی نداشته و یا اینکه جهت دوره تکمیلی این زبان در آن شرکت می نمایند را در بر می گیرد. (سه سطح مقدماتی (۱ و ۲) - میانی (۱ و ۲) - پیشرفته (۱ و ۲)) کلاس های آزاد زبان فارسی تا قبل از بازسازی مسجد جامع ایروان مدتی در انجمن دوستی ایران و ارمنستان و مدتی در مدرسه جمهوری اسلامی ایران در ایروان دایر بود، اما پس از شروع به کار مسجد جامع این کلاسها نیز در حجره های

این مکان مقدس دایر گردید و از آن پس دانشجویان هر روزه در این کلاسها به طور فعال شرکت می نمایند. دوره آموزش این کلاس ها نیم سال تحصیلی حدود چهار ماه طول می کشد و در پایان هر دوره دانشجویان موفق به دریافت گواهینامه آموزش زبان و ادبیات فارسی از این کلاسها می شوند. شایان ذکر است که تعدادی از معلمین موفق زبان فارسی در مدارس از فارغ التحصیلان این کلاسهای آزاد بوده و هم اکنون به عنوان معلم زبان فارسی در مدارس کشور ارمنستان مشغول به تدریس هستند. افتتاح کلاس زبان فارسی در کتابخانه ایساهاکیان: مدرس خانم اوسانا باغومیان.

❖ روابط فرهنگی دو کشور

روابط فرهنگی بین جمهوری اسلامی ایران و ارمنستان از سال ۱۹۹۱ تا کنون به دنبال فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و دگرگونی در ساختار کشورهای حوزه قفقاز و آسیای مرکزی، و استقلال این کشورها فرصتی برای دو کشور همسایه ایران و ارمنستان پدید آمد تا پیوندهای دیرینه خود را مستحکم نمایند. از آغاز برقراری روابط دیپلماتیک بین دو کشور، به دلیل سابقه تاریخی و روابط دیرین و همچنین اشتراکات فرهنگی - ادبی و هنری، این ارتباط همواره از روند صعودی برخوردار بوده است. در این زمینه زبان از مهمترین عناصر هویتی به شمار می رود و همچنین عامل توسعه فرهنگی و انتقال فرهنگ می باشد. زبان فارسی چهاردهمین زبان دنیا از نظر وسعت گویندگان بوده و از نظر ادبی و فرهنگی جایگاهی عظیم و فخیم تر دارد. آرامنه به زبان عنایت بسیار داشته و اهمیتی مانند دین برای آن قائل هستند و آنرا مقدس می شمارند. الفبای ارمنی برای آنها جنبه تقدس آمیز داشته و برای آن احترام بسیاری قائل می باشند. در این زمینه اشاره به دو مطلب ضروری است. الف) الفبای ارمنی با طلا و جواهرات گرانبها ساخته شده و در موزه کلیسای اچمیادزین نگهداری می شود. ب) نکته جالب تر اینکه حتی ادبا و اندیشمندان مشهور ارمنی که در تقویت زبان ارمنی کوشیده‌اند در بسیاری موارد خود از علمای دینی بوده و منصب کلیسایی داشته‌اند.

ایرانیان هم به زبان فارسی به عنوان اصلی ترین عنصر هویتی نگریسته و بر این باورند که روح ملت را بر اساس توجه بیشتر به زبان می توان تحکیم و تقویت کرد. تاثیری که زبان فارسی و ارمنی در تحولات تاریخی، انجام و حفظ هویت ملی داشته، بسیار است و زبان عامل محرکی برای حفظ وحدت ملی و دینی آنها به شمار می رفته است. تأثیرات متقابل فرهنگی این دو سرزمین خاصه از قرن هجدهم آغازی دیگر داشت. حضور دستگاه چاپ در سال ۱۶۳۹ میلادی در اصفهان توسط آرامنه و تدریس زبان فارسی به خانواده های ارمنی توسط معلمین فارسی در ایران و عثمانی نمونه ای از این نوع تعامل فرهنگی است. حضور استادان شیشه گری و رنگ سازی ارمنی در اصفهان دیگر نمونه این همکاری های فرهنگی می باشد.

بعد از برقراری روابط تاریخی از سال ۱۹۹۱ گسترش زبان فارسی در ارمنستان از مهمترین موضوعات کاری سفارت جمهوری اسلامی ایران گردید. محافل دولتی و علمی ارمنستان نیز از این سیاست حمایت کردند. (تشابهات ایران و ارمنستان، ملکمیان، ص ۶۸).

ارمنستان بافت مجزایی از دیگر مناطق همجوار ایران دارد. به همین دلیل رشد و گسترش زبان فارسی به گونه دیگری بوده است. در زمینه آموزش زبان و ادبیات فارسی کوشش های فراوانی در جهت رشد و توسعه آن بعمل آمده به طوری که رفته رفته به تعداد مدارس و آموزشگاه های عالی آموزش زبان فارسی چه در ایروان و چه در شهرهای دیگر ارمنستان افزوده شد. در حال حاضر ده مدرسه و اکثر دانشگاههای ارمنستان به آموزش زبان فارسی مشغول و یا دارای بخشهای ایران شناسی هستند. علاقمندی ارامنه به فراگیری زبان فارسی در ارمنستان به حدی است که در کل کشورهای مشترک المنافع به جز تاجیکستان رتبه اول در گسترش زبان فارسی به ارمنستان اختصاص دارد.

رئوس فعالیت های فرهنگی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ارمنستان در بیست سال اخیر:

- ۱- بررسی، پیگیری تنظیم، امضاء و اجرای توافق نامه های فرهنگی
- ۲- اعزام متقابل هیأت های علمی فرهنگی و هنری
- ۳- توسعه و گسترش زبان فارسی و ارمنی در هر دو کشور
- ۴- همکاری های علمی و دانشگاهی
- ۵- انجام تحقیقات ایران شناسی در مراکز دانشگاهی ارمنستان
- ۶- تاسیس باشگاه مهر
- ۷- ترجمه و چاپ آثار علمی و فرهنگی
- ۸- چاپ و انتشار نشریات ادواری (مهر و پارسیان)
- ۹- برگزاری سمینارهای دانشگاهی
- ۱۰- همکاری های توریستی
- ۱۱- ایجاد و تجهیز کتابخانه در دانشگاهها و مسجد کبود ایروان
- ۱۲- همکاری های رسانه ای و تولید برنامه های تلویزیونی
- ۱۳- همکاری های ورزشی (ارمنستان، کتاب سبز وزارت امور خارجه ۱۳۸۸ - تهران - ص ۱۷۱).

الف) بررسی، پیگیری، تنظیم امضاء و اجرای موفقیت نامه های فرهنگی

به طور کلی روابط جدید فرهنگی دو کشور بر اساس توافقنامه های رسمی شروع و تنظیم گردیده است چرا که با ارائه راهکارهای منظم و مدون مسیر توسعه همکاری را برای مجریان آن مشخص می سازد. اولین موافقت نامه همکاری رسمی بین ایران و ارمنستان در سال ۱۹۹۳ م. (۱۳۷۴ ه ش) با حضور مقامات دو کشور به امضاء رسید که برنامه های بعدی و تنظیم مسافرت های مقامات فرهنگی بین دو کشور بر اساس این موافقتنامه انجام گردید.

ب) شناسایی کانونهای علمی و فرهنگی

شناسایی مراکز علمی، تحقیقاتی و کانونهای فرهنگی و تاسیس مراکز و باشگاههای فرهنگی برای پیشبرد امور از ابتدا در دستور کار سفارت ج.ا. ایران در ارمنستان بوده است، و در این خصوص می توان به تشکیل انجمن های دوستی

ایران و ارمنستان، باشگاه مهر، همکاری با مراکز فرهنگی ارمنستان از جمله باشگاه بین المللی زبان، مراکز فرهنگی و خیریه، موزه ها و مراکز تربیتی و آموزشی اشاره نمود.

ج) برگزاری هفته های فرهنگی

یکی از محورهای اساسی فعالیتهای فرهنگی بین دو کشور برگزاری هفته های فرهنگی - هنری، فجر انقلاب اسلامی و... می باشد به جهت اینکه این هفته ها در ایام مشخص سال و بنابر مناسبت های مهم با موضوعات موسیقی، هنرهای نمایشی، تجسمی، رسانه های دیجیتال، فیلم، میزگردهای علمی و... برگزار می گردد. بهترین فرصت جهت معرفی فرهنگ دو ملت به همدیگر می باشد. همزمان با برگزاری این هفته ها هیئت های مختلف از هنرمندان جهت اجرای موسیقی و برپایی نمایشگاه و اجرای نمایش به هر دو کشور اعزام می گردند که بعنوان یکی از محورهای برقراری پل دوستی بین دو کشور می باشد. در این زمینه دولتین ارمنستان و ایران نیز نهایت مساعدت و همکاری را تا کنون داشته اند که شاید بتوان اذعان داشت در بین کشورهای منطقه بی نظیر است.

د) ترجمه و چاپ آثار علمی و فرهنگی

از زمان چاپ و ترجمه آثار متقابل فارسی و ارمنی زمان زیادی نمی-گذرد اما در هر دو کشور تا کنون توجه خاصی مبدول گشته است. ترجمه ضرب المثلهای فارسی آثار رودکی، مولوی، حافظ، ترجمه قرآن کریم، قابوس نامه و آثار سینمایی و دائره المعارفها از دستور زبان به فارسی و ارمنی از جمله فعالیتهای قابل توجه در حوزه ترجمه است. با توجه به اینکه سنت بسیار خوبی بین دو کشور حکمفرما شده و آن اهدای کتاب به کتابخانه هاست با توجه به برنامه جدی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی جهت تاسیس اتاقهای ایران در دانشگاههای ارمنستان امید است در سال آینده قدمهای جدی تری در زمینه چاپ و ترجمه کتب و گسترش ارتباطات علمی برداشته شود. (بولتن گزارش فرهنگی - رایزنی فرهنگی سفارت ج.ا. ایران در ارمنستان، سال ۱۳۹۰)

وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی با دانشگاههای کشور ارمنستان

فهرست تفاهم نامه های امضا شده فی مابین

- تفاهم نامه منعقد شده میان واحد اراک و دپارتمان ایران شناسی دانشگاه دولتی ایروان - ارمنستان (تاریخ امضا ۱۳۸۴ - بمدت ۳ سال - مورد اجرایی گزارش نشده است)

- پیشنهاد همکاری ۳ جانبه دانشگاه ایالتی روسیه و ارمنستان (RAU)، دانشگاه آزاد اسلامی (IAU) و مدرسه عالی دانشگاه ملی تحقیقات اقتصاد در سنت پترزبورگ روسیه - مذاکرات به نتیجه نرسید

فرصت ها و معایب

فرصت ها:

- مهمان نوازی ارمنی ها بسیار عالی است.
- ارمنستان کشوری نسبتاً امن و آرام است و مردم ارمنستان مانند خانواده ایی یکپارچه هستند. و به همین دلیل است که ارمنستان مکانی امن، محسوب می گردد.
- ارمنستان یکی از کشور های ارزان قیمت در جهان است. البته خود ارمنی ها چندان موافق نیستند اما در مقایسه با سایر کشور ها قیمت ها بسیار پایین است. محصولات و خدمات با توجه به کیفیت آنها قیمت گذاری میشوند و به طور کلی تفاوت زیادی بین طبقات اقتصادی وجود ندارد. برای مثال هزینه غذا، اینترنت و تماس های تلفنی بسیار ارزان است.
- برخی میگویند ۳۰۰ روز در طول سال در ارمنستان آفتابی است. البته زمستان های سرد و برفی نیز در ارمنستان وجود دارد.
- تاریخ با ارمنی ها مهربان نبوده است. قتل عام ها، زلزله و ضرر های اقتصادی چند نمونه از اتفاقات در تاریخ ارمنستان است. اما ارمنی ها در به دست آوردن امپراطوری های بزرگ نظیر عثمانی، فارسی و روسی نقش به سزایی داشته اند.

معایب:

- ارمنستان در وسط نقشه ی جهان واقع شده است، اما رفت و آمد به کشور های دیگر از ارمنستان دشوار است.
- ارمنستان کشوری بدون دریا و کوهستانی است و پروازهای مستقیم محدودی به شهرهای اروپا، روسیه و شبه جزیره عرب دارد. بیشتر پروازها در نیمه شب انجام می شود و سفر زمینی به کشور هایی نظیر ترکیه، آذربایجان، ایران و یا گرجستان دشوار است. واردات در ارمنستان به آسانی انجام نمیشود و تعرفه ی واردات با هزینه های بالایی همراه است.
- ارمنستان تقریباً فاقد فرصت های اقتصادی و رو به رشد است. جمعیت ارمنستان در حال کاهش است و بسیاری از مردم ترجیح میدهند به خارج از کشور مهاجرت کنند. فساد در کشور وجود دارد و جنگ با کشور همسایه (آذربایجان) همچنان ادامه دارد و راه های مرزی با ترکیه بسته شده است.
- ارمنی ها دارای زبان منحصر به فرد خود هستند و یادگیری زبان ارمنی بسیار دشوار است زیرا دستور زبان پیچیده ایی دارد و برای هر چیزی کلمات کلیدی خود را استفاده میکنند بنابراین نمیتوان از واژگان زبان دیگر استفاده کرد.
- زمانی که ارمنی ها متوجه میشوند شما به زبان ارمنی صحبت نمیکنید معمولاً فکر میکنند که به زبان روسی صحبت میکنید و تعداد خیلی کمی از آنها به زبان انگلیسی مسلط هستند.

- ایروان شهر بزرگی نیست و بخش صنعت آن نیز کوچک است. در کل ایروان آب و هوایی خشک و پر از آلودگی دارد.

نتیجه گیری

ارمنستان، بدلیل گوناگون از جمله کمبود نیروی متخصص، در پی توسعه نظام آموزشی خود می باشد و به همین دلیل از ورود متقاضیان ادامه تحصیل از دیگر کشورها به نظام آموزشی این کشور استقبال می نماید. در همین راستا بسیاری از دانشگاه های خصوصی در این کشور مشغول به کار می باشند. نرخ باسوادی بزرگسالان در ارمنستان همچنان فوق العاده بالا است به طوری که ارقام یونیسف نشان می دهد که ۱۰۰٪ از جمعیت مردان و ۹۹٪ از زنان با سن بالای ۱۵ سال توانایی خواندن و نوشتن دارند. بین سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۲۰ بیش از ۲۵۰.۰۰۰ نفر در دانشگاه های ارمنستان آموزش دیدند. در دانشگاه های خصوصی ارمنستان حدود ۲۰.۰۰۰ دانشجو ثبت نام می کنند، در حالی که در موسسات آموزش عالی دولتی حدود ۳۴.۰۰۰ دانشجو ثبت نام می کنند.

دانشگاه آزاد اسلامی نیز از سال ۱۳۸۴ با پیشنهاد تاسیس واحد برون مرزی خود در ارمنستان، در پی افزایش همکاری های دانشگاهی با این کشور بوده و در خلال سالهای ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۶ به دنبال تحقق این امر، تلاش های زیادی صورت گرفت، از جمله سفرهای مسئولان دو طرف، اما این اقدامات تا کنون منجر به نتیجه قطعی برای تأسیس واحد دانشگاهی در این کشور نشده است.

از سویی دیگر روابط مطلوب سیاسی ایران و ارمنستان همواره فرصت مناسبی برای دانشگاه های ایرانی به منظور تأسیس واحد در این کشور را فراهم نموده است. هرچند که وجود رقبای جدی در حوزه آموزش عالی در این کشور، اعم از داخلی و خارجی، تقویت زیر ساخت های لازم را در طرف ایرانی می طلبد.

گزارش توجیهی همکاری های علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری
جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ازبکستان
با نگاه ویژه به وضعیت همکاری دانشگاه آزاد اسلامی

اطلاعات پایه

نوع حکومت	جمهوری
پایتخت	تاشکند
رئیس جمهور	شوکت میرضیایف
نخست وزیر	عبدالله عارفوف
مساحت کشور	۴۴۸،۹۷۸ کیلومتر مربع
جمعیت	۳۱/۵۷۶/۴۰۰ نفر
گروه های نژادی	۸۰٪ ازبک، ۵/۵٪ روس، ۵ تا ۵/۵٪ تاجیک، ۳٪ قزاق، ۲/۵٪ قره قالپاق، ۱/۵٪ تاتار و ۲/۵٪ نیز از سایر اقوام
موقعیت جغرافیایی	ازبکستان کشوری در آسیای مرکزی و دارای مرز مشترک با کشورهای افغانستان، تاجیکستان، ترکمنستان، قرقیزستان، و قزاقستان است. پایتخت این کشور شهر تاشکند است و این کشور از پرجمعیت ترین کشور در میان کشورهای آسیای مرکزی محسوب می شود. از شهرهای مهم آن، سمرقند و بخارا و ترمذ است. واحد پول این کشور سوم ازبکستان نام دارد و زبان رسمی آنها زبان ازبکی است که با خط لاتین نوشته می شود.
ترکیب مذهب	۸۷ درصد جمعیت ازبکستان را مسلمانان و ۹ درصد را مسیحیان ارتدکس روسیه تشکیل داده اند. حدود ۴ درصد دیگر نیز غیر مذهبی ها و سایر ادیان تشکیل داده اند.
تقسیمات کشوری:	کشور ازبکستان دارای ۱۲ استان (ولایت)، شهر تاشکند و یک جمهوری خودمختار است که عبارت اند از: ۱. شهر تاشکند ۲. ولایت اندیجان ۳. ولایت بخارا ۴. ولایت فرغانه ۵. ولایت جیزک ۶. ولایت نمگان ۷. ولایت نوایی ۸. ولایت کشک دریا ۹. ولایت سمرقند؛ ۱۰. ولایت سیردریا؛ ۱۱. ولایت سرخان دریا؛ ۱۲. ولایت تاشکند؛ ۱۳. ولایت خوارزم

۱۴. جمهوری خودمختار قره‌قالپاقستان	
زبان رسمی	ازبکی
واحد پول	سوم
نرخ بیکاری	۱۶/۵ درصد
صنایع عمده	نفت و گاز، پنبه، طلا، انرژی، کودهای معدنی، فلزات آهنی و غیر آهنی، منسوجات، محصولات غذایی، ماشین‌آلات
نرخ تورم	۱۱ درصد
تولید ناخالص ملی	۲۲۸/۱۹ میلیارد دلار
نرخ رشد (GDP)	۵/۱ درصد

بیوگرافی وزیر آموزش عالی و متوسطه جمهوری ازبکستان

شهرت: عبدالقادر توشکالوف

منصب: وزیر آموزش عالی و متوسطه جمهوری ازبکستان

تحصیلات و تخصص:

مدرک تحصیلی: کارشناسی ارشد مدیریت دولتی دانشگاه

کلمبیا،

نظام آموزش عالی ازبکستان

آموزش عالی در ازبکستان پس از استقلال رونق پیدا کرد در حالی که قبل از استقلال فقط ۴۲ مؤسسه آموزش عالی وجود داشته که از این تعداد ۳ دانشگاه («تاشکند»، «سمرقند» و جمهوری خودمختار قره‌قالپاقستان)، ۱۴ انستیتوی زبان‌های خارجی، ۹ دانشکده مهندسی، ۳ انستیتوی کشاورزی، ۷ دانشکده پزشکی و داروسازی، ۳ انستیتوی فرهنگ، هنر و موسیقی، یک دانشکده اقتصاد ملی، یک انستیتوی تعاونی و یک انستیتوی تربیت بدنی بوده است. در سال ۱۹۹۱ دانشگاه تاشکند (اکنون دانشگاه ملی ازبکستان) و دانشگاه فناوری تاشکند طرح نوین‌سازی روش آموزشی دانشگاه را تدوین و ارایه نمودند. در ماه فوریه سال ۱۹۹۲ مجموعه برنامه‌های آموزشی نوین تهیه شد که در آن آموزش در سطح لیسانس (چهار سال تحصیل در انستیتو و دانشگاه‌ها) گام مهمی محسوب می‌شد. افزایش مهارت حرفه‌ای کادرها و بازآموزی آن‌ها در ۲۳ انستیتو، ۲۲ دانشکده و ۱۵ مرکز وابسته به وزار تخانه‌ها و ادارات انجام می‌شود.

اهداف طرح نوین سازی آموزش عالی:

- بهبود کیفیت آموزشی فارغ التحصیلان
- ارتقاء سطح اساتید موسسات آموزش عالی
- توسعه روابط بین دانشگاهی بین المللی
- افتتاح مراکز جدید
- ایجاد برنامه های مشترک و افتتاح دانشکده های مشترک
- تطبیق برنامه های آموزشی با توجه به نیاز بازار کار

در حال حاضر ۱۱۹ مؤسسه آموزش عالی شامل ۷ آکادمی، ۵۸ دانشگاه، ۵ مؤسسه آموزش عالی دینی و شعب وابسته به آن در ازبکستان فعال می باشند. سال تحصیلی از اوایل سپتامبر آغاز و تا پایان ماه ژوئن ادامه می یابد و شامل دو ترم تحصیلی است. ترم اول از اوایل سپتامبر تا اواخر ژانویه و ترم دوم از ابتدای فوریه تا پایان ژوئن ادامه می یابد. سیستم آموزش عالی ازبکستان در سال های اخیر و بر اساس برنامه جامع توسعه سیستم آموزش عالی این کشور، رشد چشمگیری داشته و موجب بهبود کیفیت آموزش، ارتقاء سطح اساتید و توسعه همکاری های بین المللی گردیده است. بر اساس آمار ارایه شده، در مجموع ۱۶۳ برنامه جدید برای همکاری با دانشگاه های معتبر خارجی تدوین و ارایه شده است و نیز سهمیه پذیرش دانشجو در مراکز دانشگاهی دو برابر شده است. بیشترین میزان پذیرش در دانشگاه تاشکند می باشد. در سال تحصیلی ۲۰۲۰-۲۰۱۹ تعداد ۴۴۱ هزار نفر در موسسات آموزش عالی ازبکستان مشغول به تحصیل بوده اند که از این تعداد بیش از ۲۰۲ هزار نفر (۴۵.۹٪) دختر بوده اند. در این میان، ۱۸.۶٪ از دانشجویان از کمک هزینه های دولتی برخوردار شده اند و ۸۱.۴٪ شهریه پرداخته اند. همچنین، بیش از ۱۸ هزار نفر در شعب و موسسات آموزش عالی خارجی در ازبکستان شاغل به تحصیل می باشند. روسیه، پیشگام تاسیس مؤسسه خارجی در ازبکستان بوده

است و در سال ۱۹۹۵ شعبه دانشگاه پلخانوف را در این کشور افتتاح کرد. روند تاسیس دانشگاه های خارجی در ازبکستان در سال های اخیر روند صعودی داشته است به نحوی که تنها در سال ۲۰۱۹، ۱۱ شعبه دانشگاه خارجی در این کشور افتتاح شد. بر همین اساس میزان پذیرش دانشجو در موسسات آموزش عالی ۲۵٪ افزایش را نشان می دهد. در این میان، نسبت پذیرش دانشجو در رشته های مهندسی و کارآموزی فنی نیز ۲۸٪ افزایش نشان می دهد. تعداد دانشجویانی که در مقاطع تحصیلات تکمیلی پذیرفته می شوند نیز بیانگر ۱۰٪ افزایش می باشد.

معرفی برخی شعب دانشگاهی خارجی فعال در جمهوری ازبکستان

سال تاسیس شعبه	نام دانشگاه و کشور مبدا	سال تاسیس شعبه	نام دانشگاه و کشور مبدا
۲۰۰۷	گوبکین / روسیه	۲۰۰۲	وست مینستر / انگلستان
۲۰۰۹	تورین / ایتالیا	۲۰۱۴	اینخا / کره جنوبی
۲۰۰۶	لومانوسف / روسیه	۱۹۹۵	پلخانف / روسیه
۲۰۱۹	اکفا / کره جنوبی	۲۰۱۸	بوچئون / کره جنوبی
۲۰۱۹	مندلیف / روسیه	۲۰۱۹	تحقیقات ملی فدرال / روسیه
۲۰۱۹	آمیتی / هندوستان	۲۰۱۹	آستراخان / روسیه
۲۰۱۹	ملی تحقیقات هسته ای / روسیه	۲۰۱۹	وبستر / امریکا

- بر اساس آماری که کمیته آمار جمهوری ازبکستان ارائه داده است، ۲۶ شعبه دانشگاه خارجی در جمهوری ازبکستان افتتاح شده که از میان آنها ۲۰ شعبه دانشگاهی در سال ۲۰۲۱-۲۰۲۰ پذیرش دانشجو داشته و حدود ۲۷ هزار و هشتصد دانشجو در این شعب مشغول به تحصیل شده اند.
- از تعداد ۲۶ شعبه فعال در این کشور ۱۸ شعبه دانشگاهی و موسسات در تاشکند مستقر و مشغول به فعالیت هستند.

وضعیت رنکینگ بین المللی دانشگاه‌های برتر ازبکستان

رتبه ملی	رتبه بین المللی	نام دانشگاه
۱	۳۸۳۶	National University of Uzbekistan دانشگاه ملی ازبکستان
۲	۵۱۹۲	Andijan State Medical Institute انستیتو دولتی پزشکی اندیجان
۳	۵۲۵۱	Tashkent State University of Economics دانشگاه دولتی اقتصاد تاشکند
۴	۵۲۶۹	Jizzax State Pedagogika Instituti دانشگاه دولتی تعلیم و تربیت جیزک
۵	۶۳۳۸	Tashkent University of Information Technologies Muhammad Al Khwarizmi دانشگاه فناوری اطلاعات خوارزمی تاشکند

وضعیت دانشگاه‌های ازبکستان در وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت جمهوری اسلامی ایران

هیچ یک از دانشگاه‌های ازبکستان مورد تایید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همچنین وزارت بهداشت جمهوری اسلامی ایران نیستند.

دانشگاه آزاد اسلامی و ازبکستان

دانشگاه آزاد اسلامی در چارچوب سیاست های کلی و مصوبات هیات امنای مرکزی و سیاست های جمهوری اسلامی ایران، برای توسعه روابط علمی و فناوری با دانشگاه ها در کشور ازبکستان اهیت خاصی قائل است. این دانشگاه، همواره برای همکاری های علمی و پژوهشی و تبادل استاد و دانشجو، اجرای پروژه های مشترک پژوهشی و همچنین

برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت یا کارگاه های تخصصی با دانشگاه های ازبکستان تلاش نموده است. از سویی دیگر دانشگاه های ازبکستان از نظر علمی در سطح متوسط قرار دارند، با این حال، دانشگاه آزاد اسلامی در پی گسترش همکاری ها با مراکز دانشگاهی این کشور بوده است. طرح تاسیس واحد دانشگاهی در کشور ازبکستان در دستور کار این دانشگاه می باشد و تلاش هایی نیز از سوی دانشگاه در ادوار پیشین صورت گرفته که بیانگر علاقمندی دانشگاه آزاد اسلامی در جهت گسترش همکاری ها با دانشگاه های ازبکستان می باشد. هدف از این فعالیت ها، آغاز همکاری ها در زمینه های علمی و پژوهشی مخصوصاً در حوزه های پزشکی، فنی حرفه ای، آموزش زبان و ادبیات فارسی بوده اما با کمال تأسف این فعالیت ها تا کنون نتایج ملموس و مطلوبی در پی نداشته است.

چشم انداز همکاری علمی بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی و ازبکستان

با عنایت به تاکید ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی در خصوص توجه ویژه به همکاری با کشورهای همسایه و مسلمان، لزوم ضرورت تلاش های بیشتر و جدی تر برای همکاری های میان دانشگاهی با طرف های ازبک بیش از پیش احساس می شود. همچنین سیاست گذاری جدید بر اساس پتانسیل های دو طرف و اولویت های همکاری بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی در دوران کنونی بیش از پیش احساس می شود، لذا معاونت بین الملل و امور دانشجویان غیر ایرانی موارد ذیل را به عنوان چشم انداز همکاریهای دوجانبه با کشور ازبکستان اعلام می دارد:

- تعریف جدیدی از حوزه های همکاری با ازبکستان و تلاش برای آغاز فعالیت های آموزشی و دانشجویی با هدفگذاری در جهت همکاری های آتی در حوزه های پزشکی و فنی حرفه ای؛

- تمرکز ویژه بر تاسیس دانشگاه تخصصی علوم پزشکی با توجه به سطح نامناسب دانشگاههای پزشکی ازبکستان و نیز عدم ارائه رشته های پزشکی در دانشگاههای خارجی حاضر در آن کشور.

- تمرکز بر تاسیس دانشکده فنی و حرفه ای در گام دوم.

- پیگیری حوزه های مشترک همکاری به منظور عقد تفاهم نامه های همکاری و اجرایی نمودن آن ها؛

- تعیین یک یا چند واحد دانشگاه آزاد اسلامی (به ویژه با در نظر گرفتن نزدیکی جغرافیایی و سابقه همکاری موفق با دانشگاههای ازبکستان)؛

- تبادل استادان و دانشجویان در رشته های مورد علاقه بین دو کشور؛

- تلاش برای آغاز و تقویت همکاری دوجانبه در حوزه های فناوری و دانش بنیان، بر اساس منافع مشترک دو کشور؛

- توسعه کرسی های زبان و ادبیات فارسی در ازبکستان و همچنین ایجاد و توسعه کرسی های زبان ازبک در واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی؛

فرصت ها:

- وجود بستری مطلوب از اشتراک های تاریخی، فرهنگی و مذهبی؛
- تاسیس دانشگاه یا دانشکده تخصصی پزشکی در گام اول و تاسیس دانشگاه یا دانشکده فنی و حرفه ای در گام دوم؛
- فعال نمودن هرچه بیشتر دیپلماسی علمی با پشتیبانی دیپلماسی سیاسی برای شناساندن دانشگاه آزاد اسلامی و درک متقابل؛
- ایجاد پارک های علم و فناوری مشترک؛
- تلاش برای حرکت به سمت همگرایی با دانشگاه های معتبر ازبکستانی؛
- وجود ظرفیت های همکاری دو جانبه و چند جانبه متقابل بسیار زیاد؛
- تلاش برای ایجاد دوره های مشترک تبادل استاد، دانشجو و محققین با دانشگاه های منتخب ازبکستانی؛
- تشویق رفت و آمد اساتید و دانشجویان دو طرف و خصوصاً شکل گیری تعامل بین اساتید دانشگاه های دو کشور به خصوص در دوره های تحصیلات تکمیلی به عنوان راهی موثر برای تقویت ارتباطات علمی بین دو کشور؛

موانع:

- حضور رقبای قدرتمند مانند دانشگاه های روسی، آمریکایی، ترکیه ای و اروپایی؛
- کم علاقه دانشجویان و اعضای هیئت علمی ایران به تحصیل و امور پژوهشی در ازبکستان؛
- عدم به رسمیت شناخته شدن حداقلی واحدهای دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی از سوی وزارت آموزش ازبکستان؛
- عدم وجود رنکینگ و رتبه بندی مطلوب و جامع دانشگاه آزاد اسلامی در سیستم های رتبه بندی معتبر جهانی؛
- نبود مراکز اطلاع رسانی صحیح در خصوص دانشگاه آزاد اسلامی و پتانسیل ها و توانایی های آن در محافل علمی ازبکستان؛

اقدامات لازم:

- تعیین یک یا دو واحد معین برای پشتیبانی فعالیت های همکاری با دانشگاه های ازبکستان زیر نظر معاونت بین الملل دانشگاه؛
- شناساندن توانمندی های کشورمان به جمهوری ازبکستان به ویژه در حوزه های غیرحساسیت زای پزشکی، فنی و حرفه ای و تاسیس دانشگاه یا دانشکده تخصصی در همین حوزه ها در ازبکستان؛
- تعریف پروژه های تحقیقاتی مشترک، تبادل اساتید دانشگاه و متخصصان، برگزاری فرصت های مطالعاتی و یا دوره های بازآموزی کوتاه مدت؛
- بهره برداری از پتانسیل عوامل، مراکز و شخصیت های تاثیرگذار و ذی نفوذ ازبک و ایرانی؛
- بکارگیری از تمام ظرفیت سفارت و رایزنی کشورمان در ازبکستان؛

- دریافت مجموعه قوانین چگونگی تاسیس واحد و اخذ مجوزهای لازم در ازبکستان؛

نتیجه گیری:

متأسفانه، همکاری های علمی دانشگاه آزاد اسلامی با جمهوری ازبکستان در وضعیت مطلوبی قرار ندارد و در نتیجه، نزدیکی زبانی و فرهنگی و مذهبی در حوزه همکاری های علمی هم تاکنون بی ثمر مانده و به گونه شایسته مورد بهره برداری قرار نگرفته است. این در حالی است که توانمندیهای دانشگاه آزاد اسلامی در بسیاری از زمینه های علمی و فنی در سطحی بسیار بالاتر از این کشور قرار دارد و برای جمهوری ازبکستان نیز تأمین نیازهای فنی اش از ایران مقرون به صرفه تر خواهد بود. واحدهای دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی می توانند نقش مؤثری در این زمینه ایفا کنند. برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت برای متخصصین ازبک در رشته های مختلف و راه اندازی دوره های تابستانی کوتاه مدت برای دانشجویان ازبکستانی و فراهم آوردن فرصتهای مطالعاتی برای اساتید دانشگاهی این کشور باید به شکل جدی در دستور کار دانشگاه آزاد قرار گیرد تا از این گذر روند افزایش همکاری های علمی بیشتر فراهم شود.

در همین راستا کشورهای دیگر از جمله روسیه، ترکیه، آلمان و نظایر آن، با توجه به استقبال دولت ازبکستان و حتی در اختیار گذاردن زمین رایگان از سوی میزبان، در صدد گسترش و تعمیق یا آغاز قریب الوقوع فعالیت های دانشگاهی در ازبکستان می باشند. این فعالیت ها عمدتاً در حوزه های پزشکی و فنی و حرفه ای است. از سویی دیگر، ظرفیت مطلوب واحدهای دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی در حوزه های پزشکی و فنی حرفه ای می تواند فرصت مناسبی در جهت بسترسازی و آغاز همکاری با دانشگاه های ازبکستانی ایجاد نماید. تاسیس دانشگاه یا دانشکده تخصصی علوم پزشکی در گام اول و سپس فنی و حرفه ای در گام بعدی پیشنهاد می گردد.

شایان ذکر است که در سالیان اخیر، برخی از دانشگاه های ایرانی نظیر فردوسی مشهد و بوعلی همدان همکاری هایی را با دانشگاه های ازبکستانی اورگنج و بنیاد بین المللی ابن سینای تاشکند، در حوزه علوم انسانی، داشته اند که حتی منجر به امضای تفاهم نامه نیز گردیده اما متأسفانه نتیجه ملموسی حاصل نگردیده است.